



AGUSTÍ CALVET I PASCUAL "GAZIEL" (1887-1964)

PERIODISTA I ESCRIPTOR GUIXOLENC



AGUSTÍ CALVET I PASCUAL "GAZIEL" (1887-1964)

PERIODISTA I ESCRIPTOR GUIXOLENC



AGUSTÍ CALVET I PASCUAL “GAZIEL” (1887-1964)
PERIODISTA I ESCRIPTOR GUIXOLENC

Edició
Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols
Diputació de Girona

Col·lecció
Estudis Guixolencs

Coordinació
Jordí Gaitx Moltó

Autors
Joan Canadell i Mas
Josep Cullell-Ramis
Josep M. Domingo
Sergi Doria
Jordí Gaitx Moltó
Anna Gudayol
Elena Esteva i Massaguer
David Hernández
Glòria Jara i Albertí
Manuel Llanas
Joaquim Molas
Lluís Palahí i Xargay
Joan Pinsach
Esther Plaza

Assessorament lingüístic
Dani Vivern

Grafisme i maquetació
Dosis, Projectes Gràfics

Impressió
Palahí Arts Gràfiques

Dipòsit legal: GI-343-2008
ISBN: 978-84-935398-5-6

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny, plànols i fotografies, no pot ser reproduïda, emmagatzemada ni transmesa de cap manera ni per cap mitjà (elèctric, mecànic, òptic, de gravació o bé fotocòpia) sense autorització prèvia de l'autor i editor.

AGRAÏMENTS

Escolars dels centres d'educació de Sant Feliu de Guíxols

Mestres i col·laboradors dels Tallers d'Història:

Lluís Calverons (IES Sant Feliu)
Antonio Campos (CEIP Gaziel)
Mari Angels Comas
Josep Cullell-Ramis (IES Sant Elm)
Maria de la Peña (Fundació Cor de Maria-Sant Josep)
Valentina Escudero (CEIP Baldiri Reixach)
Elena Esteva
Glòria Jara (CEIP Ardenya)
Angel Jiménez
Rosa Mallorquí Gruart (CEIP Baldiri Reixach)
Joan Pinsach (IES Sant Feliu)
Angela Ribas (IES Sant Elm)
Lluïsa Rojas (CEIP Gaziel)
Dolors Rubirola (CEIP Estació)
Anna Sureda (Fundació Cor de Maria-Sant Josep)

SUMARI

PRESENTACIÓ

Per Joaquim Molas > PÀG. 5

INTRODUCCIÓ

Per Jordi Gaitx Moltó > PÀG. 7

ENTENENT GAZIEL

LA PETITA HISTÒRIA D'UN GRAN HOME

Per Elena Esteva i Massaguer > PÀG. 9

GAZIEL, DES D'AVUI

Per Josep Cullell-Ramis > PÀG. 19

CATÀLEG RAONAT DE L'OBRA PER ETAPES

Per Manuel Llanas > PÀG. 23

TEXTOS SELECCIONATS DE GAZIEL

Per Josep M. Domingo > PÀG. 26

Per Sergi Doria > PÀG. 27

Per David Hernández > PÀG. 30

GAZIEL VIST PELS GUIXOLENCES

Per Lluís Palahí i Xargay > PÀG. 35

Per Joan Canadell i Mas > PÀG. 36

GAZIEL VIST PELS ESCRITORS

Per Sergi Doria > PÀG. 38

DESCOBRINT GAZIEL

TEXTOS I DIBUIXOS DEL CEIP GAZIEL > PÀG. 41

DIBUIXOS DEL CEIP ARDENYA > PÀG. 43

TEXTOS I DIBUIXOS DEL CEIP BALDIRI REIXACH > PÀG. 46

TEXTOS I DIBUIXOS DEL CEIP L'ESTACIÓ > PÀG. 51

TEXTOS I DIBUIXOS DE LA FUNDACIÓ COR DE MARIA-SANT JOSEP > PÀG. 55

TEXTOS I DIBUIXOS DE L'IES SANT ELM > PÀG. 60

TEXTOS DE L'IES SANT FELIU > PÀG. 70

ANNEXOS

FONS DOCUMENTALS RELACIONATS AMB GAZIEL

Per Jordi Gaitx Moltó > PÀG. 73

EL FONS D'AGUSTÍ CALVET (GAZIEL) DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Per Anna Gudayol > PÀG. 74

CRONOLOGIA

Per Joan Pinsach > PÀG. 76

DOMICILIS I RESIDÈNCIES DE GAZIEL A SANT FELIU DE GUÍXOLS

Per Lluís Palahí i Xargay > PÀG. 78

ALGUNES CIUTATS EN LA VIDA DE GAZIEL

Per Joan Pinsach > PÀG. 79

PER SABER-NE MÉS: RECURSOS BIBLIOGRÀFICS SOBRE GAZIEL

Per David Hernández > PÀG. 80

PER SABER-NE MÉS: RECURSOS MULTIMÈDIA SOBRE GAZIEL

Per Esther Plaza > PÀG. 83

CONCLUSIONS

Per Glòria Jara i Albertí > PÀG. 87

BIBLIOGRAFIA EMPRADA > PÀG. 88

PRESENTACIÓ

Les ciutats, com a tals, són vives no solament quan compten amb un bon repertori de monuments i de personatges il·lustres, sinó quan els seus veïns, a més de tenir-los incorporats a la rutina quotidiana, se'n senten orgullosos i els reconeixen públicament. Sant Feliu, situada en un cul de sac privilegiat, entre un mar de blau turquesa i una cadena de dòcils muntanyes, compta amb un repertori excepcional de monuments, que va de la Cova d'en Daina, a Romanyà, o la suma d'estils del vell monestir, amb la prodigiosa Porta Ferrada, fins a les modernes construccions, per exemple, de Domènech i Montaner i Rafael Masó. O dels dos Patxots, el novel·lista i el mecenes, fins a l'impresor Viader, el president Irla o el compositor Garreta. I que, amb el seu poder i malgrat el seu tancament, ha atret i fins ha absorbit escriptors forasters, com Langdon-Davies i Salvador Albert. O pintors i ceramistes, com Josep Amat, Llorens Artigas i Ron B. Kitay.

Sens dubte, Agustí Calvet, és a dir, Gaziel, és un dels més il·lustres. Gaziel va néixer a Sant Feliu i, si bé va viure la major part de la seva vida a Barcelona, a París o a Madrid, va ser sempre fidel als seus orígens. Així, poso per cas, el 1914, trobant-se en un París quasi abandonat i amenaçat pels exèrcits del kàiser, va recordar un dels episodis més dramàtics de *Las ruinas de mi convento*, del Patxot novel·lista. O, el 1923, i en ple debat sobre la idea de Catalunya-Ciutat, auspiciada per la gent del Nou-cents i divulgada a les pàgines, entre d'altres, de la *Revista de Catalunya*, de Rovira, va apostar, en una conferència feta a Girona, per la potenciació de *Les viles espirituals*, tipus Sant Feliu.

Descoberta de la placa que donà el nom de Gaziel a l'escola estatal coneguda com a Estudis Nous, el 29 de maig de 1975.

AMSFG, Col. Municipal d'Imatges; autor desconegut.



I, molts d'anys després, el 1952, va rememorar, amb una barreja de melangia i d'esperança, les ruïnes de la idea en els *Goigs* de la ciutat. Solia passar-hi els estius. Va formar part, amb l'arqueòleg Lluís Esteva i el verdaguerista Joan Torrent i Fàbregas, d'un grup llegendari d'amics, el dels "tres mosqueters" i, amb ells, va col·laborar a *Àncora* i a la revista *S'Agaró*, de Josep Ensesa. I, segons ens diu, va imaginar, assegut en els bancs del Passeig de Mar, alguna de les seves grans obres de maduresa, com *Tots els camins duen a Roma* o *Sant Feliu de la Costa Brava*.

Per la seva part, Sant Feliu no ha deixat mai de tenir-lo present en la memòria. El 1975 va posar el seu nom als Estudis Nous, inaugurats, el 1937, en plena Guerra Civil. I, a més de dedicar-li una petita plaça, tímida i silenciosa, el 1987, amb motiu del centenari del naixement, va promoure a Can Patxot una gran exposició-homenatge i una taula rodona, en la qual van participar, entre d'altres, Josep Benet, prologuista de les obres completes, i Manuel Llanas, que just acabava de llegir a l'Autònoma una tesi de doctorat sobre la seva vida i la seva obra. Finalment, el 2007, li ha consagrat l'any sencer amb una magna exposició al Monestir, ramificada a la Rambla Vidal, un cicle de conferències, un documental monogràfic, la lectura de textos en els esdeveniments culturals més sonats i l'organització d'uns itineraris comentats per la seva geografia, puntuat amb la publicació d'un quadern de textos i fotografies. D'alguna manera, aquest recull, que intenta posar a l'abast del públic en general, i en particular, de les escoles, una introducció a la seva figura humana i literària, clou l'Any Gaziel. I el clou amb tots els pronunciaments. Elena Esteva, filla d'un dels "tres mosqueters", reconstrueix la biografia; Josep Culler, un dels impulsors de l'Any i autor del documental monogràfic, realitza, a partir de Gaziel, unes sucoses reflexions sobre la filosofia urbanística de

la ciutat; i Manuel Llanas, avui professor a la universitat de Vic, fa l'inventari raonat de la producció literària i periodística. A més, alguns dels seus amics, com Lluís Palahí o Joan Canadell, l'evoquen en la seva intimitat del dia a dia. I, com a complement, el professor i periodista Sergi Doria, el bibliotecari David Hernández i el professor de la Universitat de Lleida Josep M. Domingo fan una mínima tria de textos significatius ja publicats o desconeguts. Per últim, s'afegeix, a tot aquest material, pensat i reunit amb cura per Jordi Gaitx, una visió dels escolars d'avui, plena d'interès, si més no, com a experiència, una cronologia històrica, una geografia de Gaziel i un bon mapa de fonts d'informació.

Joaquim Molas

Catedràtic emèrit de la UB

INTRODUCCIÓ



Retrat d'Agustí Calvet, entre 1889 i 1909.

Biblioteca de Catalunya, Fons Agustí Calvet Pascual; autor desconegut.

El present volum és un dels productes resultants de l'edició dels Tallers d'Història de l'any 2006-2007, iniciats l'any 1986. Com ja és sabut, els Tallers constitueixen un servei educatiu promogut per l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols (AMSFG) i el Museu d'Història de la Ciutat, el qual se centra en la divulgació dels aspectes culturals i històrics locals entre el sector educatiu guixolenc i el públic en general.

El llibre que teniu entre mans, doncs, s'emmarca dins el Taller d'Història núm. 20: "Gaziel: l'home és el tot". Amb ell, es vol deixar testimoni d'Agustí Calvet i Pascual (1887-1964), un dels guixolencs amb més projecció exterior, juntament amb el músic Juli Garreta i el polític Josep Irla.

Amb aquestes pàgines es pretén oferir un repàs sintètic i amè a la biografia i obra d'aquest periodista i escriptor de Sant Feliu, i un punt de referència per a qualsevol consulta sobre els aspectes més bàsics de la biografia del personatge, conegut professionalment amb el sobrenom de Gaziel, la flama o esperit que inspirava al filòsof grec Sòcrates els seus millors pensaments.

D'aquesta manera, el llibre s'estructura, després dels prolegòmens, en un cos d'articles sobre la vida i l'obra de Calvet; una altra part en la qual s'apleguen els treballs dels escolars dedicats a Gaziel amb motiu del concurs de Sant Jordi de l'any 2007; un bloc posterior amb alguns annexos o recursos complementaris; i un apartat final de cloendes.

Els diferents escrits els signen des de col·laboradors habituals dels Tallers d'Història (Elena Esteva, Glòria Jara o Joan Pinsach) fins a destacats especialistes en Gaziel i la literatura catalana contemporània (Josep M. Domingo, Sergi Doria, Manuel Llanas, Joaquim Molas), passant pels investigadors locals (Joan Canadell, Josep Cullell-Ramis, Lluís Palahí), tècnics al servei de l'Ajuntament i d'altres administracions públiques (Jordi Gaitx, Anna Gudayol, David Hernández, Esther Plaza) i, naturalment, els escolars premiats en el concurs de Sant Jordi abans esmentat.

Amb aquests escrits es clou un Taller d'Història amb l'esperança de fer una passa més cap a la divulgació d'un periodista d'èxit els anys vint i trenta i d'un tardà però gran escriptor dels cinquanta i seixanta del segle XX. És a dir, cap al fet que Gaziel sigui més que un nom. En memòria d'ell, doncs, desitgem que fruiu de la lectura.

Jordi Gaitx Moltó

Arxiver i historiador

ENTENENTGAZIEL

ENTENENT GAZIEL

LA PETITA HISTÒRIA D'UN GRAN HOME

Per Elena Esteva i Massaguer

A final del segle XIX, Sant Feliu era una petita ciutat situada dins un clot, entre el mar, l'Ardenya i les Gavarres, que l'envoltaven. Els seus habitants eren pagesos, pescadors o treballadors de les nombroses fàbriques de suro que hi havia escampades per tota la població. A més a més, ho feien seguir tot per millorar la seva economia. Podien treballar a la fàbrica però, quan venia el bon temps, sortint de fer el jornal, anaven a treballar al tros d'hort que tots solien tenir, i a vegades encara ho compaginaven amb alguna sortida a la mar per portar a casa el peix que completaria la seva migrada taula. També hi havia els amos de les fàbriques, els hisendats i els petits o grans rendistes. Aquests vivien i menjaven millor, però d'acord amb els temps. Les viles com Sant Feliu no tenien els carrers asfaltats, no hi havia més que uns pocs cotxes de cavalls, les botigues eren petites i tenien un xic de tot, les cases tenien un rebost (on es guardaven els queviures per passar l'hivern) que calia omplir quan les collites eren bones i la pesca abundant: llavors es feien les conserves, se salava la carn i el peix, s'assecaven els fruits... Els carrers estaven il·luminats amb teies, les cases benestants tenien llums de gas, els humils tenien espelmes...

Ens cal imaginar aquesta petita vila com era quan el nostre personatge, Agustí Calvet i Pascual, va néixer el 7 d'octubre de 1887 a les 7 del matí, en una casa del carrer del Mai (ell deia que aquests tres sets l'havien marcat per sempre). Ja tenia un germà, l'Enric, nascut el 1884. Algun dia segurament també seria bo de parlar-ne ja que va ser doctor en Farmàcia, llicenciat en Dret, professor de química orgànica i divulgador de la

radiodifusió a Catalunya. Més tard, el 1896, va néixer la seva germana Josefina. Els seus pares eren Josep Calvet i Daltaubuit i Enrica Pascual i Baguer, tots dos procedents de famílies benestants guixolencques.

L'avi patern de l'Agustí havia comprat diverses finques entre els actuals carrer Maragall i Sant Isidre, que es comunicaven entre elles, i encarregà al mestre d'obres guixolenc Pere Pascual i Baguer, germà de la seva nora, que li edificués una nova fàbrica de taps i, al costat, la seva casa. Al núm. 28, ara 34, del carrer Maragall encara podem veure la façana original d'aquesta casa,



Carro amb fardos de suro sortint de la fàbrica Pecher, pels volts de 1900.

AMSFG, Col. Municipal d'imatges; autor/editor: Emili Canet.



i també de la fàbrica. L'interior de l'habitatge, si bé ha sofert algunes modificacions, conserva tota l'elegància. La fàbrica fa poc l'han convertida en vuit *lofts* de pur disseny.

Poc després del naixement de l'Agustí, la família Calvet Pascual va anar a viure a la casa de l'avi, i els records que Gaziel conservava d'aquella casa, dels seus rebosts plens de menges saboroses, així com dels carrers, platges, escola, botigues i forma de viure d'aquella vila vuitcentista, l'acompanyaren tota la vida, els enyorà i els idealitzà en els seus llibres, particularment a *Sant Feliu de la Costa Brava* (1963).

Aquesta vida, però, aviat se'ls va acabar perquè el seu pare va decidir vendre's la fàbrica i anar a viure a Barcelona per fer vida de rendista. L'arribada a Barcelona va ser traumàtica per al petit Agustí. El seu germà, ens diu, va anar directe a l'internat que els jesuïtes tenien a Sarrià, i la resta de la família es va instal·lar en un pis. "Venint de la pau, l'aire lliure i l'alegria de vora mar, l'encongiment i la promiscuitat d'un pis barceloní, amb celoberts tristos i veïns desconeguts, em feia un afecte estrany, com si m'haguessin tancat en una mena de presó malsana" -diu a *Tots els camins duen a Roma*-. El que no sabia encara és com se li complicarien les coses, ja que en néixer la seva germana Josefina ell va anar a parar a l'internat amb el seu germà. Gaziel ho defineix com el "Castell d'Iras i no en Tornaràs" ja que, segons diu, no en sortien més que per vacances i, per Nadal, estava tan pansit que el van portar, a mitja pensió, al col·legi del carrer Casp. El darrer curs, però, el va fer directament a l'Institut de Secundària, i l'octubre de 1903 entrà a la Facultat de Dret per voluntat del seu pare, que estava encisat amb Barcelona i que s'hi trobava com el peix a l'aigua, ens diu, mentre ell i la seva mare es marcien tancats a casa.

A les seves memòries ens explica tres fets d'aquesta etapa, que sembla que el van marcar força: el primer fou l'agressió contra el general Martínez Campos, l'atemptat anarquista del Liceu i l'enterrament de Mossèn Cinto. Diu que aquests tres fets li van fer descobrir un univers barceloní que li era desconegut.

ADOLESCÈNCIA

Mentre anava descobrint un món nou per a ell, estudiava Dret, que no li satisfia gens, però era el que volia el seu pare i calia obeir. També ho havia de fer el seu germà. A mitjan segon curs, però, demanà permís per fer conjuntament lletres, que és el que ell volia. El seu pare hi consentí i seguí amb les dues carreres.

És també en aquestes dates quan comença a escriure, i ho fa amb una novel·la que obté el tercer premi de *L'Avenç*, el 1904. Es titula *Sentiment*. Anys després en renegaria. Als Jocs Florals de Lleida de 1907 obté la flor natural i fa coneixença amb Joan Maragall, que era el president del jurat i qui va defensar la seva poesia.

Les coses no anaven com ell volia, i el juny d'aquest mateix any es va rebel·lar contra el seu pare i en va fer una de sonada. Amb dos companys de carrera, Masferrer i Permanyer, van decidir no presentar-se als exàmens i marxar a París. Ajuntaren els seus diners i, amb 1.000 ptes. a la butxaca, marxaren cap a París en tren.

Quan els pares de Permanyer i Calvet van tenir notícies seves, van anar a París a buscar-los. No sabem com va acabar la cosa amb els altres dos però Gaziel, anys després, explicà que ell i el seu pare, tot passejant pel Parc de Luxemburg, van segellar un pacte amb aquest nom, pel qual podria deixar la carrera de Dret i acabar la de

Lletres, cosa que va fer el setembre de l'any següent. El 1909 es va treure la llicenciatura de Filosofia amb un excel·lent i el seu pare, com a premi, li regalà un viatge a París.

Gaziel sempre parla del destí, i realment aquest viatge li va canviar el seu, fins a un punt que en aquell moment no podia ni imaginar. A París va ampliar els seus estudis però també hi va viure una intensa relació amorosa que, segons ens explica ell mateix, va haver de tallar per imposició de la família d'ella. Molt va haver-lo de marcar perquè li dedicués les seves memòries titulades *Tots els camins duen a Roma* (1958): "A l'impossible oblit d'un cor sense tara, 'ELLA', i al voler misteriós del DESTÍ que eternament governa DÉUS, HOMES I POBLES, dedico aquest llibre de records".

DE COM ES CONVERTÍ EN PERIODISTA

Trenat aquell lligam, la vida a París se li va fer insuportable i tornà a Barcelona fet una ànima en pena. Per mediació del seu pare, que havia parlat amb Josep Morató, de *La Veu de Catalunya*, entrà a treballar al diari com a redactor polític. És la seva entrada al món periodístic. Era EL DESTÍ, com li agradava dir, ja que mai no s'ho havia proposat. Un editorial seu, "L'evolució del senyor Lerroux", provocà un allau de felicitacions al diari, però ell seguia treballant amb la seva tesi "*Fray Anselmo Turmeda, heterodoxo español*", que el 17 de juny de 1911 li donaria el títol de doctor en Filosofia. Mentrestant, Prat de la Riba, director de *La Veu*, li seguia demanant articles per publicar i a ell se li feia difícil, ens diu, firmar-los amb el seu nom,



Llibreters de vell al moll de la Tournelle, a la riba del Sena, a París, durant el primer quart de segle.

AMSFG, Col. Antoni Vidal Arxer; autor desconegut.

argumentant que " ...duia al cap escriure algun dia tot un 'sistema de l'Univers', i no podia pas rebaixar i malgastar en foteses periodístiques un nom proposat, potser, a la més alta glòria... ". Tot de cop se li acudí GAZIEL, "nom que els comentaristes àrabs donaven al famós daimon socràtic: aquella mena de follet o de flama que inspirava al mestre atenenc els seus millors pensaments. La paraula era breu, eufònica i, escrita en català, d'una grafia graciosa", diu ell mateix. Per tant, el 30 de març de 1914, en l'article "Henri Bergson o la decadència d'Atenes", publicat a *La Veu de Catalunya*, utilitzà per primera vegada el pseudònim amb el qual es faria famós.

El destí li tornà a jugar una mala passada si tenim present el seu desig de dedicar-se a la filosofia. Preparava oposicions a càtedra mentre era secretari-redactor de l'Institut d'Estudis Catalans, creat per Prat de la Riba. Per tant, el periodisme li era circumstancial. Arribà el dia de les oposicions i la memòria i el programa presentats foren molt ben valorats, i l'exercici escrit considerat el millor, però quan vingué l'oral es quedà en blanc, i ens diu ell mateix que no va ser capaç de dir ni una paraula. El pare, molt enfadat, li retirà la subvenció, i després de moltes negociacions consentí a seguir pagant-li una pensió molt migrada, a canvi que treballés de ferm. Decidí anar altre cop a París a completar els estudis a la Sorbona i seguir preparant oposicions. Continua, no obstant, enviant articles a *La Veu* a fi de guanyar-se unes monedes. Tots aquests articles van ser recopilats anys després -el 1926- en una publicació titulada *Hores viatgeres*, on també es troba el text de la conferència pronunciada a Girona sobre "Les viles espirituals".

El DESTÍ, una altra vegada, volgué que aquell estiu esclatés la Primera Guerra Mundial, i Gaziell retornà a Barcelona ben proveït de notes sobre el que havia vist. Ràpidament les convertí en un article que va portar a

Prat de la Riba, però aquest el refusà. Calvet sempre va ser francòfil convençut, i *La Veu* havia mostrat les seves preferències pels alemanys. També el va veure Miquel dels Sants Oliver, que s'hi va entusiasmar i que el va publicar a *La Vanguardia*, i li oferí tornar a París com a corresponsal de guerra. Així és com definitivament abandonà la idea de ser catedràtic i s'integrà totalment al periodisme i a *La Vanguardia*.

LA VANGUARDIA

Els articles que enviava des de París van fer furor i, entre 1915 i 1918, es van publicar sota els títols de *Diario de un estudiante en París*, *Narraciones de tierras heroicas*, *En las líneas de fuego*, *De París a Monastir* i *El año de Verdún*. Aquests articles el van donar a conèixer i li van obrir les portes a la fama com a periodista. Miquel dels Sants Oliver, director de *La Vanguardia*, opinava que les seves cròniques eren d'un gran humanisme, escrites amb tècnica novel·lesca però explicant fets reals i amb dades contrastades. El nomenà redactor en cap. Godó, amo de *La Vanguardia*, acabava de ser nomenat comte i, segons sembla, tenia un caràcter fort i dominant. Els que treballaven al rotatiu el temien. Un temps després Gaziell va saber que al director li va costar molts disgustos el fet d'acceptar els articles seus, sobretot perquè Godó tenia preferències pels alemanys, i Gaziell no. Per què, doncs, Godó protestava al director però seguia publicant els articles? Senzillament perquè tenien molt èxit i el diari es venia molt bé. Per la mateixa causa, a la mort de Miquel dels Sants Oliver es nomenà una direcció compartida, formada per Priu, Rodríguez Codolà, Escofet i Calvet. La decisió no agradà gaire al nostre personatge però, home intel·ligent i decidit, bon negociador i jove, va creure que acceptant el nomenament podria canviar les coses, i així ho va fer.

A partir de 1933 serà director únic i reformarà tot el rotatiu, fins convertir-lo en un dels més moderns d'Europa. Amo i director es complementaran per modernitzar la maquinària, augmentar el nombre de pàgines, omplir el diari d'anuncis i esqueles i fer-lo molt rendible ja que els dos darrers apartats els permetien cobrir despeses amb escreix. Mentre tot això passava, Gaziell podia fer i desfer quant a articles i a articulistes que anava incorporant, i que permeteren passar d'uns 50.000 exemplars a uns 200.000. Un altre punt que Calvet tenia molt clar és que la premsa havia d'incrementar els continguts informatius, i així ben aviat va contractar bons corresponents per a les capitals importants, com París o Berlín, i un bon repertori d'agències que li asseguressin puntualitat i rapidesa en les notícies. Amb la United Press va firmar un contracte en exclusiva, per exemple. Així doncs, Gaziell participà de ple en la formidable transformació del diari dels Godó, el qual, ja als anys vint, es va convertir en el més llegit de Catalunya, amb molta diferència sobre els altres i, junt amb l'ABC de Madrid, en el de més tiratge d'Espanya. Durant aquesta etapa, Gaziell també es va donar a conèixer a Madrid, on va col·laborar als diaris *El Sol* (de 1925 a 1930) i *Ahora* (de 1932 a 1933). Tot plegat forma un corpus que sobrepassa llargament el miler d'articles.

També durant aquest període canvià la seva vida personal. El 1915 es casà amb Louise Bernard, amb qui va tenir dos fills; Josep M., nascut el 1917, i M. Lluïsa, el 1927. Sembla, doncs, que totes li ponien, però no era així. Els catalanistes l'atacaren continuament tractant-lo de botifler per escriure i treballar en un diari castellà, i ell es cansava d'explicar que el que calia era transmetre l'esperit català i que era bo fer-ho en castellà perquè arribava a més gent, catalans inclosos. No compartia gens la visió dels grans erudits catalans, com era el cas de Carner, perquè opinava que les seves obres fetes amb un llenguatge culte i refinat no arribaven al

gran públic -que era la majoria- que no les entenia. Poc abans de morir encara escrivia a *Història de "La Vanguardia"* referint-se a ell mateix: "... Era un catalanista més aviat esquerp, que no creia en la fira de les vanitats ni cercava cap compensació lucrativa; però portava diàriament a l'empresa bàsica nostra -que ha estat, és i serà per molt de temps la de catalanitzar Catalunya-, i durant prop de vint-i-cinc anys -els més atzarosos i decisius que modernament visqué la nostra terra-, un esforç perseverant, duríssim i anònim, que m'esborrava gairebé a mi mateix. Gràcies a ell i al fet que no feia soroll, jo anava obrint un camí subterrani, que a la llarga hauria estat molt més eficaç que els manifestos partidistes i els discursos electorers..."

Fora de Catalunya, cada vegada se'l coneixia i admirava més, no solament a Europa sinó també a Amèrica llatina. Els articles que va escriure arran de la seva assistència a la Conferència Internacional de Gènova augmentaren aquesta admiració i fama. Aquests articles van ser recopilats a *El ensueño de Europa* (1922).

A principi dels anys trenta, Gaziell és més conscient que les coses, a Espanya, no van bé, i no es cansa d'avisar, recriminar i advertir a polítics, intel·lectuals i gent del carrer. El 7 d'abril de 1933 va escriure un article memorable: "*Esto acabará mal*" (una reflexió a tots els estaments: polítics, intel·lectuals, ciutadans...) i l'1 de maig de 1935 encara escriurà "*¿Vale la pena escribir?*", on es lamenta del buit polític que troben les seves paraules. Els seus temors es compleixen quan esclata la Guerra Civil.

La Vanguardia va ser ocupada per un comitè de la FAI. Ningú no sabia res del comte de Godó i, menys, Gaziell: ho manifesta a la *Història de "La Vanguardia"*. Explica que encara va resistir onze o dotze dies anant cada dia al rotatiu fins que el conseller de la Generalitat de

Catalunya, senyor España, que no coneixia ni havia vist mai, el va telefonar i li envià un cotxe a recollir-lo. Una vegada al seu despatx, li va comunicar que d'allà el portarien al port per marxar cap a França, ja que no entenia com encara era viu. Gaziel va demanar temps per poder marxar amb la família, i així ho féu al dia següent; tornava a la seva estimada França però ara com exiliat. Allà tenia bons amics que l'apreciaven i l'ajudarien, però calia solucionar la seva situació econòmica.

Llanas ens diu: " ... no degué veure cap altre horitzó obert ... que no fos quedar-se a París i arrecerar-se a l'ombra de Francesc Cambó, que, de forma directa o indirecta, el sosté econòmicament durant l'exili i dirigeix bona part de les seves activitats i iniciatives que porta a terme ... La primera contrapartida que devia exigir-li fou que estampés la firma al peu d'un document que ... enviaren al general Franco ...". Penso que cal fer un petit parèntesi per explicar aquest fet, que en ocasions se li ha tirat en cara de manera injusta. En aquella època Gaziel va firmar l'adhesió a Franco, però cal recordar que era un admirador de Cambó i de la seva política, i que aquest el sostenia econòmicament. Per tant aquest error el varen fer, també, molts altres, i precisament ell no va tardar gens a mostrar-se clarament antifranquista. Penso que cal no amagar aquest fet, que de ben poc li va servir, com veurem seguidament.

L'any 1940, quan els alemanys van entrar a Brussel·les, on ell residia en aquell moment com agregat a l'ambaixada, no li va quedar altre remei que marxar, però no tenia altre pensament que quedar-se a França, per poder oferir als seus una vida millor. Després d'un penós viatge -que explica meravellosament en la introducció de *Quina mena de gent som*, a les obres completes (1970)- i empès per les tropes alemanyes, es troba a Espanya sense proposar-s'ho. Amb moltes peripècies arriba a Barcelona i es troba que les portes de *La Vanguardia Española* (llavors es deia així), esta-

ven tancades per a ell. El nou director, Sr. Galinsoga, nomenat pel nou règim, així com el Sr. Godó, van aconseguir que se li barrés el pas i, no solament al seu diari. A més, es va enfrontar amb un procés de responsabilitats polítiques –i això deixava poques possibilitats–, i a un "*juicio sumarisimo por incitación a la rebelión*" que podia acabar molt malament. Però per aquella sort que sempre deia que l'havia acompanyat en els moments difícils, el general Kindelan, capità general de la Quarta Regió, a qui va anar a trobar per veure com se'n podia sortir, va considerar totalment desorbitat el judici i el féu retirar.

ETAPA MADRILENYA

Els anys següents van ser molt difícils per a Gaziel i la seva família. Gràcies als bons oficis, sembla que de Joan Ventosa i Clavell, per mediació de Cambó, aconseguí la gerència de l'editorial Plus Ultra de Madrid, i hi traslladà la residència, però li calgué treballar amb el que trobava, fins i tot va arribar a escriure articles, per encàrrec, que firmaven altres. De totes maneres va viatjar molt per Europa, on era molt valorat i on segurament es refeia de la poca consideració que llavors tenia aquí.

També va fer un memorable viatge per Amèrica del Sud amb el seu fill i Antonio López-Llausàs amb la idea de fundar, a Bogotá, una editorial especialitzada en llibres d'ensenyament. Pensaven cobrir el mercat d'Amèrica llatina però, quan semblava que tot estava lligat, se'n va anar tot en orris, a causa de l'oposició dels llibreters del país. En aquest sentit va ser un fracàs, però en va quedar un llibre, *Viatge a Colòmbia*, que no fou publicat fins després de la seva mort, l'any 1970, dins *Obra catalana completa*.

Un altre intent frustrat fou la creació d'un nou diari

Calvet, a l'esquerra, durant una estada a l'Havana, el 18 de maig de 1937, en plena Guerra Civil espanyola.

Biblioteca de Catalunya, Fons Agustí Calvet Pascual; autor desconegut.





a Barcelona. El promotor havia de ser Lluís Montiel, propietari de l'editorial Sucesores de Rivadeneira. Gaziel n'havia de ser el director, i ja hem comentat que creia fermament en la necessitat d'una bona premsa per sensibilitzar a la població. Es titularia *La Hora*. El 1946 tot estava a punt per al seu llançament. Tenien l'esperança que la Segona Guerra Mundial comportaria el final del franquisme i que tot seria més fàcil. Però les democràcies europees no van fer res en aquest sentit. Això va desmoralitzar-los i el periòdic va morir abans de néixer.

Encara hi hagué un altra proposta prou engrescadora per a Gaziel. Des de 1939 a Cambó li rodava pel cap

crear una fundació cultural d'estudis hispanoamericans, amb seu a París o a Brussel·les. Gaziel hi estava francament animat, va treballar en el projecte i havia de ser el candidat a presidir-la. Un altre cop els esdeveniments polítics feren abandonar la idea.

La seva vida familiar tampoc no el va ajudar gens durant aquests anys ja que el 1939 havia mort el seu pare a Sant Feliu i ell, exiliat a França, no havia pogut assistir ni al seu enterrament. Els anys quaranta va patir molt de vertígens i va tenir febre tifoidea. El 1946 va morir la seva mare i, el 1947, la seva esposa, que solament tenia 51 anys. La solitud en què el va deixar el va portar a



escriure "Notes per a una elegia a Lluïsa", on reflexiona sobre la seva vida sense ella. En aquestes dates treballava amb el seu bon amic Miquel Forteza en la traducció i publicació de l'obra *El cementiri marí*, de Paul Valéry, tan difícil i complexa de passar a la nostra llengua. Segons diu, però, el va ajudar a superar la tristesa del moment. L'única bona notícia d'aquesta etapa és que va poder tornar a Espanya el seu fill, que feia anys vivia exiliat a París i, abans, havia residit una llarga temporada a Indoxina; per tant, força lluny de la família. Quan Calvet pren consciència de la consolidació de la dictadura i de la seva impossibilitat de tornar a viure a Barcelona, el seu estat anímic entra en una fase depressiva molt visible, ens diu Llanas, i inicia la redacció de les crues i desolades pàgines de *Meditacions en el desert*. És en aquestes dates quan dirà que no tornarà mai més a escriure en castellà.

Desarrelat, disgustat per com havien anat les coses, desencisat pel tracte que havia rebut d'aquells que ell creia amics i dolgut pel poc nivell dels polítics d'un i altre cantó però sobretot de les dretes liberals, que ell tant valorava, va iniciar un període de reflexions que es van concretar en quatre assaigs que va aplegar sota el títol de *Quina mena de gent som* (dins l'*Obra catalana completa*, de 1970).

Fins a l'any 1959, en què es jubilà, passà els hiverns a Madrid i les vacances d'estiu al seu estimat Sant Feliu, on treballà, conversà amb antics i nous companys, revisqué records i enyorà temps i situacions passades, féu alguna xerrada i, com sempre, s'interessà per tot el que passava o podia passar (què fan els amics, quins no hi són, qui governa a la ciutat, quines obres es fan, com van les escoles... tot tenia interès per a un tafaner, com ell mateix es definia). Mentre, escrigué uns *Goigs de Sant Feliu*, que dedicà al seu amic guixolenc Marià Vinyes, *Una vila del vuit-cents (Sant Feliu de Guíxols)*

(1953), que és una mena de concreció sobre la idea que ja tenia l'any 1923, quan a Girona va pronunciar una conferència sobre "Les viles espirituals". També des de Madrid va escriure i publicà la primera i única part de les seves memòries, *Tots els camins duen a Roma. Història d'un destí (1893-1949)* (1958). Va ser una autèntica revelació, va tenir una excel·lent crítica i el públic el va descobrir com a escriptor, tot recordant-lo com a periodista.

Al final de la presentació del llibre, ja en la seva segona edició, diu: "Aviat faré setanta-dos anys. Ja no me'n poden quedar gaires... vull consagrar les meves darres forces a les tres realitats superiors, per a mi, a les altres: la nostra terra, la nostra gent, la nostra parla".

JUBILACIÓ I REVELACIÓ COM A ESCRIPTOR

Un cop jubilat, ràpidament tornà a Barcelona, i les estades a Sant Feliu es van anar allargant. La bona acollida de les seves memòries el van animar a rebuscar en els seus arxius i a seguir escrivint. Segons Llanas "... viu els seus últims anys en una intensa plenitud personal i intel·lectual ... la favorable acollida rebuda per la successiva publicació de nous llibres l'omple de satisfacció."

Entre els anys 1959 i 1961 va publicar, a l'editorial Selecta, la *Trilogia Ibèrica: Castella endins, Portugal enfora i La península inacabada*. Amb aquesta trilogia volia desvetllar l'interès del poble català pels altres pobles de la península, ja que secularment havien viscut ignorant-se mútuament i sempre girats d'esquena. Tot seguit, va iniciar una nova trilogia, *Cura d'aires*, que juntament amb l'anterior forma el bloc que ell titulava *Viatges i somnis*. El primer llibre, publicat el mateix 1961, porta per títol *Seny, treball i llibertat*, i parla de Suïssa i la seva gent. El següent apareixerà el

D'esquerra a dreta: el músic Eduard Toldrà, Agustí Calvet, Marià Vinyes -a qui Calvet va dedicar els Goigs de Sant Feliu- i Josep Pla, a l'Hostal La Gavina, en una imatge publicada a la revista *S'Agaró*, l'any 1964, tot i que la fotografia fou presa uns anys abans.

AMSFG, Col. Hemeroteca; autor desconegut.

1962, parlarà sobre Florència i el títol serà *L'home és el tot*. Del tercer, que havia de completar la trilogia, solament en va escriure un capítol l'any 1964, "La humanitat és un somni" i el tema fou Roma.

Indiscutiblement no es va limitar a escriure llibres; esgrigué articles, va mantenir una extensa correspondència i redactà el magnífic pròleg al llibre de Narcís Oller, *Memòries literàries dels meus llibres*. Era l'any 1962. El 1963 encara publicà *Un estudiant a París i altres estudis*, també a l'editorial Selecta i el magnífic llibre de records, comentaris i anècdotes sobre el Sant Feliu que tant estimava i enyorava, *Sant Feliu de la Costa Brava*, aparegut a l'editorial Aedos.

El 12 d'abril de 1964, quan estava revisant la versió catalana de *París, 1914. Diari d'un estudiant*, va morir al seu pis de Barcelona, al carrer Copèrnic, núm. 5, 1r 2a.

Després de la seva mort, el 1970 encara es publicaria l'*Obra catalana completa*. L'obra castellana, és a dir, els seus articles periodístics, mai no ha estat recopilada. Aquest primer i únic volum conté, però, força obres inèdites, com *Viatge a Colòmbia* o part de les *Meditacions en el desert*, així com un bon nombre d'articles varis i una selecció de la seva correspondència.

Un any després, i dins la col·lecció Frontera Oberta, d'Edicions Catalanes de París, dirigida per Josep Benet, es va publicar la *Història de "La Vanguardia" (1884-1936)*, obra que no va aparèixer a Catalunya fins l'any 1994, publicada per Empúries i amb un magnífic pròleg de Manuel Llanas.

Encara el 1974 apareixeria, també dins d'Edicions Catalanes de París, la versió íntegra de *Meditacions en*

el desert. Segons Llanas, "s'hi fa present, en especial, una idea obsessiva: el dolorós desengany per la pèrdua de les darreres esperances en una intervenció de les potències democràtiques per derrocar la dictadura franquista."

En el darrer apartat del pròleg que Josep Benet va escriure a l'*Obra catalana completa* escriu: "En els últims anys de la seva vida, Gaziel, desil·lusionat pel fracàs dels seus intents de diàleg peninsular, començà de veure en el camí de la unitat d'Europa la solució a un dels problemes que més el preocupaven. Així hom ho descobreix al final d'un dels seus darrers escrits: "Enteniment de la Península Ibèrica". ... Gaziel va morir amb l'esperança que aquest futur d'unitat, convivència i diversitat europea es començava a realitzar. Ell, tan català, peninsular i europeu, s'hi hauria trobat bé com a ciutadà d'una semblant Europa Unida."

Aquest em sembla un bon punt i final per acabar aquesta modesta semblança d'un guixolenc il·lustre, enamorat de la seva terra i d'Europa, que pretenia que fossin el centre del món.

Elena Esteva i Massaguer

Mestra

GAZIEL, DES D'AVUI

Per Josep Cullerell-Ramis

En el documental que acompanya aquest llibre, sobre la trajectòria vital i intel·lectual de l'escriptor guixolenc Agustí Calvet i Pascual, hi surt una entrevista a un ex-alcalde de la ciutat, en Josep Vicente, que atribueix a Gaziell la condició d'àngel no escoltat.

Resseguir la línia inèdita i possible d'aquest perfil d'Agustí Calvet permet d'especular sobre raons i situacions que atorgarien a Gaziell aquesta condició, si li és atribuïble.

Ultra les celebrades i conegudes pàgines dels llibres dedicats a la ciutat i l'òpera prima dels *Goigs de Sant*

Feliu, Gaziell va resumir en un article dens, de 1961, la trajectòria que se sentia capaç d'entrellucar dels resultats d'uns fets pretèrits que havien contribuït decisivament a convertir la vila vuitcentista que ell havia arribat a tastar d'infant en la ciutat petitburgesa, escarquillada, saturada d'eufòria *fabriqueradora* i d'ambient liberal i progressista, que, tanmateix, començava a fer aigües en els primers decennis del segle XX. En aquest article, "L'esdevenidor de Sant Feliu de Guíxols", les afirmacions, preguntes i insinuacions que hi formula haurien de fer discórrer a tota aquella persona a qui algun cop se li acudi de plantejar-se l'avenir de la ciutat, la pròpia, la nostra, que s'ha passat, de fet, gairebé tota una centúria assajant viarany i dreceres de progrés que li permetessin recuperar la condició de



Màquina de tren, a l'estació de Sant Feliu, durant un dels darrers viatges que efectuaria el Carrilet, l'abril de 1969. Gaziell es lamentà del fet que aquest mitjà s'hagués hagut de desmantellar.

AMSFG, Col. España-Ibáñez; autor desconegut.

ciutat senyorívola, ara, però, en una atonia o desconcert ostensibles.

La denúncia i projecció del futur guixolenc de Gaziel arranca d'una crítica inclement envers dues coses (circumscribtes per una mentalitat incapaç de preveure i posar-se en alerta davant de la correntia d'incertesa que amara sempre l'esdevenidor) que en el seu moment varen marcar una fita en el creixement de la ciutat: el ferrocarril i el port. Dos objectius, aquests, que varen mobilitzar els guixolencs de l'època. Ara bé, l'execució d'ambdós projectes es realitzà, en opinió de Gaziel, amb una eficàcia tronada, amb una rendibilitat catastròfica i amb unes possibilitats de perdurabilitat del tot exigües.

El ferrocarril, al cap de vuitanta anys de vida agònica, va quedar esborrat del mapa. Ni tan sols trobà encert en el moment en què les seves tronades condicions de "carrilet de pessebre", o "ferrocarril de velocitat de tartana i de festa major", condicions que li impedièren d'atènyer una sumària rendibilitat, podrien haver jugat un paper destacat, justament pel seu pintoresquisme, en el moment en què la segona rifa (el coneixedor de Gaziel ja sap que aquesta segona rifa per a la ciutat és l'arribada massiva del turisme) començava a orientar de forma irrevocable la direcció econòmica no només de Sant Feliu de Guíxols, sinó de tot el litoral mediterrani. Doncs bé, justament en aquell moment en què la presència d'un carrilet, *de far west* o *de la selva del Congo*, com aquell, podia invertir la seva condició decrepita i improductiva, justament llavors algú es va adonar de la inviabilitat centenària d'aquella instal·lació. I és clar, repetició de la jugada: ceguesa crònica per albirar o intuir el futur. Conclusió: desmantellar el carrilet.

La segona gran jugada a cavall dels dos segles anteriors va ser la construcció d'un port. I quin rendiment va tenir, i durant quant de temps? Certament hom sempre li ha trobat algun ús, és evident. Ara, altra cosa és la seva rendibilitat, costos ambientals i paisatgístics

implicats, així com la privació d'un escenari natural únic, que qualsevol projecte intel·ligent de qualitat de vida ciutadana s'hauria esmerçat a protegir. La mirada quedà encadenada, també, per uns criteris i interessos sectorials d'abast limitadíssim.

Les paraules de Gaziel, àugur no escoltat, eren, també, contundents: el port "va ser fet amb gasiveria evident, un menyspreu absolut de les exigències superiors de la ciutat, a corre-cuita, sense tenir per res en compte la bellesa natural del paratge ni els estralls que s'hi havien de produir". I un xic més endavant lamenta: "el port existeix, és cert, i ens fa un gran servei" (que pugui fer un "gran servei" no ho posarem pas en dubte, però hem de discrepar de la correcció de l'ús del pronom "ens"), "però és ell també qui ens ha esguerrat, probablement per sempre o per un temps incomptable, la badia de Sant Feliu, que la naturalesa va fer la més bella i una de les més arrecerades de la Costa Brava, i ens ha robat criminalment la platja, una de les més pures i harmonioses de la Mediterrània... Si no ens l'haguessin malmenada, per ventura avui no en trauríem molt més profit que d'aqueixa paret monstre?"

En definitiva, seguint auguris i pronòstics de Gaziel, llegint avui Gaziel i la seva visió de Sant Feliu de Guíxols, sembla plausible d'admetre que, en el passat, en la nostra ciutat hom ha pres decisions equivocades, tant a l'hora de fer com a l'hora de desfer. I és que probablement ara com igualment a final de segle XIX, el criteri que ha guiat el creixement material de la ciutat ha estat el mateix, quelcom de visió limitada, eixorca i mesquina, però tan universalment cobejat, que ningú no s'atreveix a qüestionar: rendiment econòmic aquí i ara. Un principi, aquest, contra el qual ningú no pot arborar amb èxit cap argument, perquè de seguida hom li retreu l'estigma de la ingenuïtat i assoleix el menyspreu del realisme social i econòmic.

L'evolució urbanística de la ciutat, així com les accions demolidores del patrimoni territorial, que literalment esborren i liquiden tant l'espai intraurbà com el territori circumdant, posen de manifest que ni el mòbil ni la intenció, ni la responsabilitat exclusiva d'aquestes accions no s'han de fer recaure en la política local antidemocràtica de temps enrere (seria, aquesta, una declaració que, de tan parcial i poc exacta, trabucaria del tot la qüestió), perquè l'acció política posterior, amb tots els recursos polítics democràtics al seu abast, no ha significat, no significa (malgrat comptar amb tota mena de recursos tècnics i un ventall conceptual i administratiu descomunal), no es distingeix pas, precisament, per un redreçament de la qüestió, ans,

ben al contrari: atorga cobertura legal a aquestes accions en plena expansió i intensificació a la recerca de guany immediat, amb negligent i voluntari oblit de les conseqüències envers el patrimoni de la ciutat a curt i a llarg termini, i, per tant, sobre la qualitat de la vida ciutadana present i futura.

En aquesta manca de perspectiva temporal hi ha una lamentable coincidència en les accions endegades pel municipi, tant en les d'aquells anys com en les del present.

Davant de la inconcebible possibilitat que Gaziell pogués manifestar, ara, les seves opinions i auguris envers el futur de la ciutat, la resposta a obtenir hauria de ser,



Aparcament amb autobusos, al racó de llevant -vora de la platja-, cap a 1970. El turisme va ser definit per Calvet com la segona rifa de Sant Feliu, després del suro.

AMSG, Fons Pere Rigau Roch;
autor: Pere Rigau Roch.

ben segur, la mateixa: silenci i oblit. Perquè no encaixarien, no encaixaven, en la trajectòria coriàcia, impermeable del model de creixement escollit o imposat.

Però, ara, la situació és cada vegada més urgent i crítica, a la vista de coses com la qüestió mediambiental a què ha de fer front tot el planeta, perquè ara, de manera més peremptòria que a final de segle XIX, les contrapartides que cal assumir i pagar (en una societat d'una avidesa frenètica inestroncable, disposada gairebé a tot, menys a reduir i examinar amb esperit crític el ritme exhaustiu, incert i precari del creixement econòmic) són més indeclinables i greus que en temps pretèrits recents i llunyans i hipotequen i comprometen de forma inescrutable l'avenir proper i llunyà.

En un altre article, de 1960, Gaziel es demanava, un cop tancada definitivament la xauxa tapera del XIX, si la ciutat tenia encara l'aplom suficient per encarrilar la segona xauxa, la del turisme. Una desideràtum ciutadà de prosperitat, però, que li calia competir, ara, amb qualsevol punt del Mediterrani proper o llunyà, perquè tot el Mediterrani ha esdevingut, a la fi, un reclam turístic amb vel·leïtats d'atracció universal. Gaziel, que sabia intuir, es preguntava amb veu alta coses com aquestes: "Tots, tants com som, rics i pobres, cultes i ignorants, els qui fan les coses i els qui tenen autoritat per endegar-les, ja hi posem els cinc sentits en tocar una matèria tan fràgil com és el favor i la simpatia de la gent forastera?" I encara: "Ja ens preocupem de plaure els qui no s'accontenten d'un folklore manllevat i sovint barroer, als refinats de tota mena, als qui a més de la mar, la terra i el cel que ens han estat donats, voldrien conèixer la nostra personalitat autèntica?" I hi afegia tota una altra bateria d'interrogants que apuntaven cap al patrimoni específic guixolenc i cap a una activitat turística que sobreixís límits barroers i mesquins de l'ara i aquí: "Què ens en resta, a Sant Feliu, d'una història nostra que ja és mil·lenària?" Perquè

què en queda del monestir i dels frares que el bastiren i el feren gran? I dels homes de mar que engruixiren els estols cristians a Lepant? I de la "fabulosa benaurança burgesa i popular del segle XIX"?

El materialisme humanista que acompanyà sempre Gaziel i que acabà inscrivint-lo en l'escepticisme serà i sol·lícit, dels més mesurats que el cervell humà hagi pogut produir mai, no deixaria que aquestes seves reflexions quedessin enquadrades de manera exclusiva pel tema (que en aquestes línies ocupa un lloc central) de creixement econòmic de la ciutat o de qualsevol altra societat, sinó més aviat dins d'una voluntat compromesa i solidària empescada a determinar quines d'aquestes condicions de creixement són les indicades per destil·lar una vida ciutadana que promogui l'excel·lència personal. Una suma d'excel·lències que ha de fer realitat allò que ell anomenava "viles espirituals", que han florit en determinades seqüències de la història i que Sant Feliu de Guíxols estava, segons l'opinió del nostre escriptor, en condicions d'arribar a ser-ne una mostra conspícua.

Totes les consideracions, reflexions, auguris i pronòstics de Gaziel s'emmarquen en aquesta seva aposta, una proposta que implica, comporta i exigeix una revisió freqüent del rumb de la comunitat, sobretot, és clar, per part de les seves autoritats, per tal de minimitzar els passos en fals. Sembla un propòsit sensat, pertinent, d'exigència elemental... Però, dissortadament, la poca volada de molts interessos de l'ara i l'aquí no han permès fins ara -no permeten encara- cap mena de foment ni de rendibilitat d'aquells pronòstics i auguris. Potser algun dia..., qui ho sap.

Josep Cullerell-Ramis

Professor de l'IES Sant Elm



CATÀLEG RAONAT DE L'OBRA PER ETAPES

Per Manuel Llanas

FINS A 1914

Al marge de col·laboracions (amb poemes, contes i articles de crítica musical) en revistes literàries i artístiques barcelonines (com ara *Gent Nova*, *Garba* o *De Tots Colors*) entre 1903 i 1908, la primera sortida pública d'Agustí Calvet (que encara no era Gaziell) al món de les lletres es produeix amb la novel·leta *Sentiment*, distingida amb el tercer premi en el concurs literari de l'editorial de *L'Avenç* el 1904 i publicada

l'any següent en el volum 39 de la col·lecció més coneguda de la casa, la

Biblioteca Popular de *L'Avenç*.

L'obra –aviat rebutjada per l'escriptor i, per tant, no reeditada mai– s'inscriu dins el gènere sentimental i se situa en una població de la costa empordanesa amb punts de contacte amb Sant Feliu.

Ja llicenciat en Filosofia, la segona incursió de Calvet en l'àmbit de la lletra impresa s'inscriu en el terreny del periodisme. En efecte: de l'agost a l'octubre de 1910 col·labora al diari de la Lliga Regionalista, *La Veu de Catalunya*, amb un seguit d'articles polítics i culturals i fins amb un reportatge.

Finalment, la revista erudita barcelonina *Estudio* i l'editorial homònima donen a conèixer, el 1914, la tesi doctoral de Calvet, una biografia humana i intel·lectual del frare mallorquí Turmeda, amb el títol de *Fray Anselmo*

Turmeda, heterodoxo español. Treballada i redactada a l'Institut d'Estudis Catalans, aquesta tesi (presentada, com era preceptiu, a la universitat de Madrid el 1911) constitueix una de les contribucions més completes, ambicioses i decisives al coneixement d'aquell nostre escriptor medieval.

DE 1914 A 1936

A la primavera de 1914, i de París estant, Agustí Calvet reprenia la col·laboració al diari *La Veu de Catalunya* amb una sèrie de sis articles que, titulats genèricament *Hores del viatger espiritual*, havia concertat amb Enric Prat de la Riba. Són els primers textos firmats amb el pseudònim de Gaziell, que ja no abandonarà.

L'escriptor sentia per aquests articles primerencs una estimació especial, fins al punt que els recupera en tres volums posteriors: *Hores viatgeres* (1926), *Una vila del vuit-cents* (1953) i *Un estudiant a París i altres estudis* (1963). De més a més, el més extens d'aquests articles, *Nou viatge sentimental*, esdevindrà l'any següent (1915) el volum 115 de la col·lecció *Lectura Popular*, publicada per la Il·lustració Catalana sota

els auspicis de Francesc Matheu.

Abocat al món del periodisme professional dins les pàgines de *La Vanguardia* a partir de la tardor d'aquell 1914, Gaziell hi publicarà, en total, uns 1.100 articles, als quals s'han d'afegir els 35 apareguts dins un *magazin* il·lustrat de l'editorial Salvat, *Hojas Selectas*, entre



Retrat d'Agustí Calvet, pels volts de 1914, època en què va començar a col·laborar amb *La Vanguardia*.

Biblioteca de Catalunya, Fons Agustí Calvet Pascual; autor desconegut.

1916 i 1921, els 110 al diari madrileny *El Sol* entre 1925 i 1930 i els 14 al diari *Ahora*, també de Madrid, entre 1932 i 1933. A aquests blocs de col·laboracions regulars se n'hi han de sumar moltes altres d'espòràniques en un seguit de publicacions periòdiques, barcelonines (*La Revista*, *Mirador*), guixolenques (*L'Avi Munné*) o madrilenyes (*La Gaceta Literaria*).

Cap a quatre-cents d'aquests articles pertanyen a l'etapa de corresponsal de guerra, tant a *La Vanguardia* com a *Hojas Selectas*, sens dubte l'etapa periodística més prolífica. Els altres articles, uns set-cents, publicats al llarg de 18 anys –entre 1919 i 1936–, s'inscriuen majoritàriament dins el gènere del periodisme personal o d'opinió i van ser, de fet, els que a la llarga li van fer guanyar un ferm prestigi.

De tots aquests textos escampats en publicacions periòdiques se n'han publicat en volum al llarg del temps diferents seleccions. Per començar, els cinc de l'editorial Estudio que apleguen una mica més de la meitat de les corresponsalies de guerra a *La Vanguardia: Diario de un estudiante en París* (1915),¹ *Narraciones de tierras heroicas* (1916), *En las líneas de fuego* (1917), *De París a Monastir* (1917) i *El año de Verdún* (1918). En segon lloc, *El ensueño de Europa* (1922), recull de les 26 cròniques que aquell mateix any Gaziel publicava a *La Vanguardia* sobre la Conferència de Gènova. I en tercer lloc, i ben recentment, un centenar llarg d'articles apareguts durant la Segona República dins el volum *Cuatro historias de la República* (Barcelona: Destino, 2003), que a banda de l'aportació de Gaziel reuneix textos periodístics de Josep Pla, Julio Camba i Manuel Chaves Nogales.

En format d'opuscle s'editen dues conferències de Gaziel organitzades per la Junta de Dames de Barcelona: *Dones de la guerra. 1914-1918* (Barcelona: Bloud & Gay Editors, 1919) i *Eugenia de Montijo* (Barcelona: Bloud & Gay Editors, 1922). I el 1926, l'editorial Gustavo Gili li publica *Hores viatgeres*, un

volum que reproduïx els sis articles apareguts a *La Veu de Catalunya* la primavera de 1914, mencionats més amunt—i una conferència pronunciada a Girona el 1923, *Les viles espirituals*. Finalment, caldria completar la producció d'aquesta etapa mencionant les cinc traduccions que du a terme per encàrrec de l'editorial Seix Barral i que cito per ordre cronològic de publicació: *La locura roja. Aspectos y escenas de la revolución rusa* (1920), de Sergio de Chessin; *El infierno bolchevique* (1920), de Roberto Vaucher; *Las minas de Salomón* (1921), de H. Rider Haggard; *La novela de una emperatriz: Eugenia de Montijo* (1922), d'Auguste Filon; *La isla del tesoro* (1924), de Robert L. Stevenson; i *Aventuras de Robinsón* (1925), de Daniel Defoe.

DE 1936 A 1953

Al marge de dos articles valoratius de la Guerra Civil publicats al diari *La Nación*, de Buenos Aires, i d'un altre sobre el mateix tema inserit dins una revista parisenca amb un nom fingit, tot el que escriu Gaziel entre 1936 i 1939 es publica molt de temps després: un *Viatge a Colòmbia* (que no es publica fins a 1970, i encara fragmentàriament, en el volum de l'*Obra catalana completa*) i l'assaig *Introducció a una nova "Història de Catalunya"* (un dels quatre del recull titulat *Quina mena de gent som*, tampoc no publicat fins a 1970). És versemblant atribuir-li també, si no exclusivament, sí en bona part, un *Itinerario histórico de la España contemporánea (1808-1936)*, que publica a Barcelona l'editorial Bosch el 1940 i que firma, sense ser-ne l'autor, Eduard Aunós. En els primers anys de la dictadura franquista, Gaziel, que no deixa mai d'escriure, pot donar a conèixer ben pocs resultats de la seva tasca de creació. Tot i el convenciment que no els veuria mai publicats (i ho va encertar de ple), redacta

¹ Amb motiu del cinquantenari de l'esclat de la Primera Guerra Mundial, el 1964 l'editorial Aedos va publicar la traducció catalana d'aquesta recopilació d'articles amb el títol de *París, 1914. Diari d'un estudiant*.





² A banda de l'*Obra catalana completa*, *Quina mena de gent* som es publica, en volum solt, el 1998 (Barcelona: La Magrana).

³ Molt mutilat dins l'*Obra catalana completa*, aquest dietari s'ha reeditat el 1984 (Barcelona: Edicions 62; Orbis) i el 1999 (Barcelona: La Magrana) i el 2005 Edicions Destino en publica una traducció al castellà (*Meditaciones en el desierto*).

⁴ Dels dos primers títols d'aquesta trilogia se'n va fer una traducció castellana. Es tracta de *Castilla adentro* i de *Portugal lejano*, aparegudes respectivament el 1963 i el 1964 dins la col·lecció El Puente de l'Editorial Edhasa, que dirigia un vell conegut de Gaziel, Antoni López-Llausàs; altrament, *Castilla adentro* es reedita el 1987 dins la col·lecció Biblioteca de Cultura Catalana, una iniciativa conjunta d'Alianza Editorial i Enciclopèdia Catalana.

⁵ Aquest llibre el reedita el 1994 a Barcelona l'Editorial Empúries, que hi afegeix, per completar-lo, nou articles de Gaziel sobre el periodisme, apareguts a *La Vanguardia* i a *El Sol*.

els altres tres assaigs de *Quina mena de gent* som (*El desconhort*, *Pobles remolcadors i pobles remolcats* i *El secret d'una migració misteriosa*)² i un dietari que abraça els anys 1946 a 1953, *Meditacions en el desert* (publicat per les Edicions Catalanes de París el 1974).³ Per contrast, veu la llum una excepcional i documentada *Historia gráfica de Cervantes y del Quijote* (Madrid: Plus Ultra, 1946), elaborada conjuntament amb Joan Givanel i Mas, uns *Goigs de Sant Feliu de Guíxols* (Madrid: Impremta Aldus, 1952) i una traducció, firmada amb Miquel Forteza Pinya, de *El cementiri marí*, de Paul Valéry (Madrid: Impremta Aldus, 1947). El mateix 1947 la censura denegava a Gaziel la publicació d'una traducció d'un altre llibre de Valéry, *Esbós d'un serpent*, que continua inèdita. Aquesta etapa es clou amb la publicació a Barcelona el 1953, per part de l'editorial Selecta, de *Una vila del vuit-cents (Sant Feliu de Guíxols)*, que marca el retorn de Gaziel al seu públic lector disset anys després de 1936.

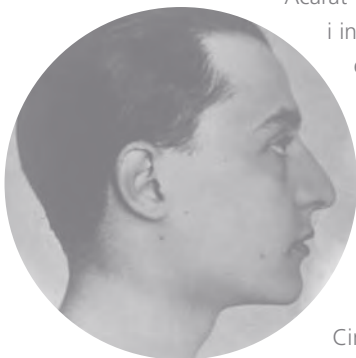
DE 1953 A 1964

La reeixida aparició de les memòries, *Tots els camins duen a Roma. Història d'un destí (1893-1914)* (Barcelona: Aedos, 1958), dona pas a un reguitzell de llibres que, escrits la majoria temps enrere, apareixen en cascada, tant a l'editorial Aedos com a la Selecta. Per començar els de viatges, agrupats en dues trilogies. Així, si la *Trilogia Ibèrica* es compon de *Castella endins* (1959), *Portugal enfora* (1960) i *La península inacabada* (1961),⁴ la segona, titulada *Cura d'aires*, agrupa *Seny, treball i llibertat (Suïssa)* (1961) i *L'home és el tot (Florència)* (1962); del tercer títol d'aquesta segona trilogia, *La humanitat és un somni (Roma)*, Gaziel només n'arriba a escriure el primer capítol (reproduït a l'*Obra catalana completa*). I si el 1963 apareixia un volum miscel·lani que aplegava assaigs, pròlegs i conferències i que titulava *Un estudiant a París i altres estudis*, del mateix any data *Sant Feliu de la Costa Brava (Burgesos, navegants, tapers i pescadors)*, reedició, molt ampliada, de *Una vila del vuit-cents*. Es tractava d'un llibre amb un fort component autobiogràfic, com és el cas del darrer que escriu, una *Història de "La Vanguardia" (1881-1936)* que el 1971 donen a conèixer les Edicions Catalanes de París.⁵ Finalment, també són pòstumes, a banda de les ja esmentades, *París, 1914. Diari d'un estudiant* (1964; es tracta de la versió catalana, començada per Gaziel mateix i truncada per la mort, del *Diario de un estudiante en París*, tal com queda dit en la primera nota a peu de pàgina), l'*Obra catalana completa* (Barcelona: Selecta, 1970) i *L'express de França. Tres històries de París* (Barcelona: Selecta, 2002), que transcriu tres capítols de les memòries localitzats a la capital francesa.

Manuel Llanas

Professor de la UdV

TEXTOS SELECCIONATS DE GAZIEL



Acarat a la "perspectiva abrupta" i incerta de la vocació literària, el jove Agustí Calvet "tira" als Jocs Florals de Lleida de 1907. L'hi decideix, més que no l'ascendent del certamen, la presència de Joan Maragall al jurat, aleshores "el poeta que després de mossèn Cinto destacava com el primer de Catalunya", recordarà, anys després, en les *Memòries*. I és tot just l'autoritat de Maragall que decanta l'opinió del jurat a favor del poema de Calvet "Plenitud". L'atzar no només li hi fa obtenir la Flor Natural, sinó la propina de l'aproximació al seu admirat Maragall –que més d'un quart de segle abans també s'havia decidit a "tirar" a uns jocs perquè al jurat, en el seu cas, hi havia Guimerà, i també hi havia obtingut una Flor Natural". La propina, dic, d'una certa intimitat amb Maragall: un memorable retorn a Barcelona que, en "un obscur vagó de tren", culmina en el fascinant fervor verbal del poeta i en una inesperada i "formidable poesia sideral". "Plenitud" va ser el de menys: no era, certament, cap gran poema, però l'episodi lleidatà va resultar per a Gaziel d'una transcendència de què és testimoni el detall, i la delectança, que hi presten les *Memòries* (III, XII). Transcrivim a continuació -i en la grafia original- un dels tres fragments d'aquell poema primerenc, el qual es dividia en la tornada, el parlament i l'himne.

Josep M. Domingo
Professor de la UdL

PLENITUT

Lema: *Porto un fill*

[...]

Himne

Alsat alegre, dolsa aimada meva;
àlsat y canta les cançons mes fermes,
vull retrobarte plenament serena,
vine als meus brassos!

Miram ben fixo ab ta mirada ingénua,
besam als llavis ab tos llavis tendres,
forta, ab tos brassos al meu coll repenjat
y ara sí: canta!

Festa de festes que tot just comensa,
canta la joia d'un pervindre explèndit,
plena de gloria, lluminosa cima
de nostra vida.

Canta an' el fill qu' ha de vení als meus brasos
canta son plor que'l portará á la terra
digas, son rostre, com l'has vist de noble
en mitj de somnis.

Pórtal als brassos tan bon punt desperti,
pórtal á veure els horitzons amplíssims;
ferm que se fassi, acostumat á veure,
terras y terras

Mira -mostrantli, li diràs, la volta
blava y serena per demunt sa testa-
mira y penétral aquest cel armónich,
somni de somnis!

Pórtal al mar que li dará esperança,
sempre cantant llargues cançons serioses,
sempre bruntzint com si fos jove i forta
per tots los segles!

¡Entrali als ulls tota la llum-excelsa,
éntrali al cor tota bondat serena!
¡Fes que, al parlar, digui ab sa veu novella:
¡Visca la terra!

Vista de perfil d'Agustí Calvet, cap a 1910, quan comptava amb poc més de 20 anys i s'havia presentat, ja, als Jocs Florals de Lleida.

Biblioteca de Catalunya, Fons Agustí Calvet Pascual; autor desconegut.



Un tret substantiu de la personalitat de Gaziel és el sentit de la responsabilitat que el fa restar "al peu del canó" en moments crítics. I no ho fa pas per esdevenir heroi sinó amb consciència històrica. Quan redacta aquesta crònica per a *La Vanguardia*, recollida al *Diario de un estudiante en París*, s'ha quedat sol a la dispena parisenca mentre la gent fuig d'una invasió prussiana que sembla imminent. El jove Gaziel sap que pot córrer perill; contempla els carrers deserts i retorna als orígens en recordar els gravats del llibre *Las ruinas de mi convento*, de l'escriptor ganxó Ferran Patxot. Una frase, "*salgo a visitar las ruinas de mi convento*", il·lustra metafòricament la percepció d'una Europa que agonitza sota les runes de la guerra i el gas mostassa.

Sergia Doria

Periodista i professor de la UIC i de la URL

DIARIO DE UN ESTUDIANTE EN PARÍS

Barcelona: Casa Editorial Estudio, 1915

"Martes, 1 de septiembre [1914].

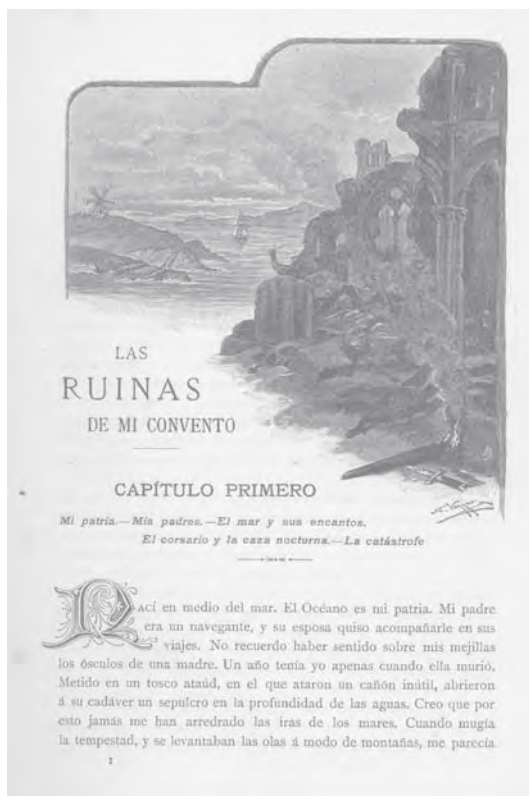
Hoy hace exactamente un mes que comencé a redactar mi DIARIO. Durante este lapso de tiempo tan corto, tan reducido, han ido desapareciendo, impulsadas por una fuerza irresistible, las circunstancias que sostenían mi vida en París. Y todo se ha ido transformando, paulatinamente, de tal suerte que, casi sin sentirlo, ha llegado ya el momento de abandonar la ciudad. [...]

He vuelto a mi casa muy despacio, siguiendo la orilla del Sena hasta llegar al pie de los altos y sombreados muros de Nôtre-Dame. Y después de comprar los periódicos del día, me he encerrado en mi cuarto para leerlos distraídamente, fumando una buena pipa –la última, quizá, que fumaré por ahora en París– cargada con mi tabaco inglés tan concentrado y fuerte, cuyo aroma dulzón horrorizaba a mis buenas amigas de la casa de huéspedes. Así he pasado mi última tarde parisiense,

con el alma cargada de *spleen* y de pesadumbre.

El comunicado oficial del día de hoy habla del rápido avance del ala derecha alemana en tierras de Francia. Se confirman oficialmente las noticias que trajeron los fugitivos de Montdidier. Está entablada una gran batalla en la región de Peroné. Las fuerzas aliadas van cediendo terreno poco a poco. Los alemanes avanzan continuamente hacia París. No se da ningún detalle expresivo de la situación. En uno de los periódicos, he leído que la censura obliga a la prensa a guardar la más grande reserva acerca de las operaciones militares. [...] He abierto la ventana y he salido a respirar el aire puro y sosegado de la noche. El barrio estaba sumido en tinieblas. Las casas vetustas que rodeaban la pensión parecían en la obscuridad (sic) informes montones de ruinas.

Entonces he recordado involuntariamente una impresión inefable que conservo de los años de mi niñez. Había en mi casa, cuando yo era muy pequeño, un ejemplar viejísimo y desencuadernado de *Las ruinas de mi convento*, que jamás leí. Pero muchas veces, en horas lentas y tristes de convalecencia, mi madre me lo daba para que distrajera mis ocios contemplando sus láminas. Una de ellas, bellísima e inolvidable, contenía –para mí, entonces– el máximo de romanticismo y de melancolía de que era capaz mi pobre alma infantil. Representaba, si mal no recuerdo, las ruinas sombrías y augustas de un templo destruido. El suelo estaba lleno, completamente, de escombros humeantes, y de la inmensa nave silenciosa del templo sólo quedaba en pie la sutil abertura de un arco ojival. La noche envolvía con su manto sereno la vasta soledad de las ruinas. Diminutas estrellas palpitaban en el cielo con vivo y cristalino fulgor. Un lucero brillaba blandamente, pálido e inmarcesible, en el hueco del arco que atravesaba el viento. Y una figura monacal, diminuta y perdida entre tanta grandeza, se alzaba en medio de las ruinas, los brazos en alto, extática, orando con el alma henchida de fervor y lirismo. Una leyenda puesta al pie de esta



lámينا bastaba para darme la sensación inmensa de todo un poema. Decía así: *Salgo a visitar las ruinas de mi convento*, a la luz de las estrellas.

Esta noche, cuando yo estaba asomado a mi ventana, sobre el barrio en silencio y en medio de París despojado, desierto, bajo el pálido fulgor de los astros, he recordado aquella lámينا sin par, como si la tuviera aún ante mis ojos."

Entre l'abril i el maig de 1922, Gaziel va cobrir informativament la Conferència de Gènova, la primera trobada diplomàtica per la pau després de la Guerra Gran en

una Europa fracturada per les dures condicions que el Tractat de Versalles imposà a les nacions derrotades. La figura d'un monjo que encarna la saviesa li serveix per reflectir, en to de paràbola moral, l'etern retorn de l'ambició, l'odi i la cobdícia, i il·lustra la suprema autoritat que Gaziel atorga a la responsabilitat individual per sobre del fanatisme massiu. La tardor d'aquell any s'escau la *Marxa sobre Roma* de Mussolini i l'enfrontament entre els totalitarismes nazi-feixista i soviètic.

Sergia Doria

EL SERMÓN DE BELLAGIO

dins *El ensueño de Europa*. Barcelona: Seix Barral, 1922

"- ¿La Paz? ¿Los hombres han ido a Génova en busca de paz? ¿Y por qué han hecho un tan grande y costoso viaje por una cosa tan simple?... Mejor habría sido que se quedaran en sus casas, sin salir de sí mismos. Ni en Génova ni en parte alguna les será dado hallar lo que cada uno de ellos tiene, quizás sin saberlo, al alcance de su mano.

Estas palabras despertaron en nosotros una profunda y curiosa extrañeza. Lo advirtió el anciano. Quitóse el ajado birrete, con una borla de terciopelo mustio, que cubría su cabeza; dejó al descubierto su cándida y morena frente, aureolada de canas, para que se orase a la brisa crepuscular; y llevándose la diestra al pecho, prosiguió su improvisado sermón:

- Estos políticos, esos hombres ilustres y eminentes que de todo el mundo han acudido a Génova, parecen creer que la paz es algo externo a nosotros, algo impersonal y palpable, que pede cogerse o dejarse como uno cualquiera de los bienes terrenos. Y en verdad os digo que andan profundamente equivocados. La paz, o no es nada, una mera palabra vana que se la lleva el viento, o es algo que no está fuera de nosotros, sino que radica únicamente aquí—(y se golpeaba el corazón con la palma extendida)— en lo más íntimo y secreto del alma. [...]

Gravat extret de l'obra de Ferran Patxot *Las ruinas de mi convento*, semblant al que fascinà Calvet quan era petit, i que recordà a les portes de la invasió alemanya de França, mentre ell era a París.

AMSG, Centre de Documentació.

- Es inútil, pues, querer pacificar al mundo sin antes pacificar a los hombres. Cada uno de ellos debe aportar a la fraternidad general la ofrenda de su corazón purificado en sí mismo. Mientras los hombres no se descarguen de ese terrible lastre de ambiciones, codicias y odios que hoy les está agobiando, será imposible realizar su ensueño. La paz, la verdadera paz, no puede ser otra cosa que la resultante de un infinito número de pacificaciones individuales.”

.....

Quan apareix aquest article, la Revolució Soviètica resultava encara seductora per a gran part de la societat. Per a Gaziol, el comunisme rus confirmava els recels que el seu director i mestre, Miquel dels Sants Oliver, manifestava envers la Revolució Francesa. Les revolucions són la dreuera perquè el poder canviï de mans, però degeneren en el crim, amb líders dogmàtics que reproduïxen les xacres dels governants que han enderrocat. Gaziol intuï que la posteritat tractaria millor Charlot que Lenin: el còmic simbolitza l'humanisme crític enfront de la rigidesa ideològica que anihila la llibertat de pensament.

Sergia Doria

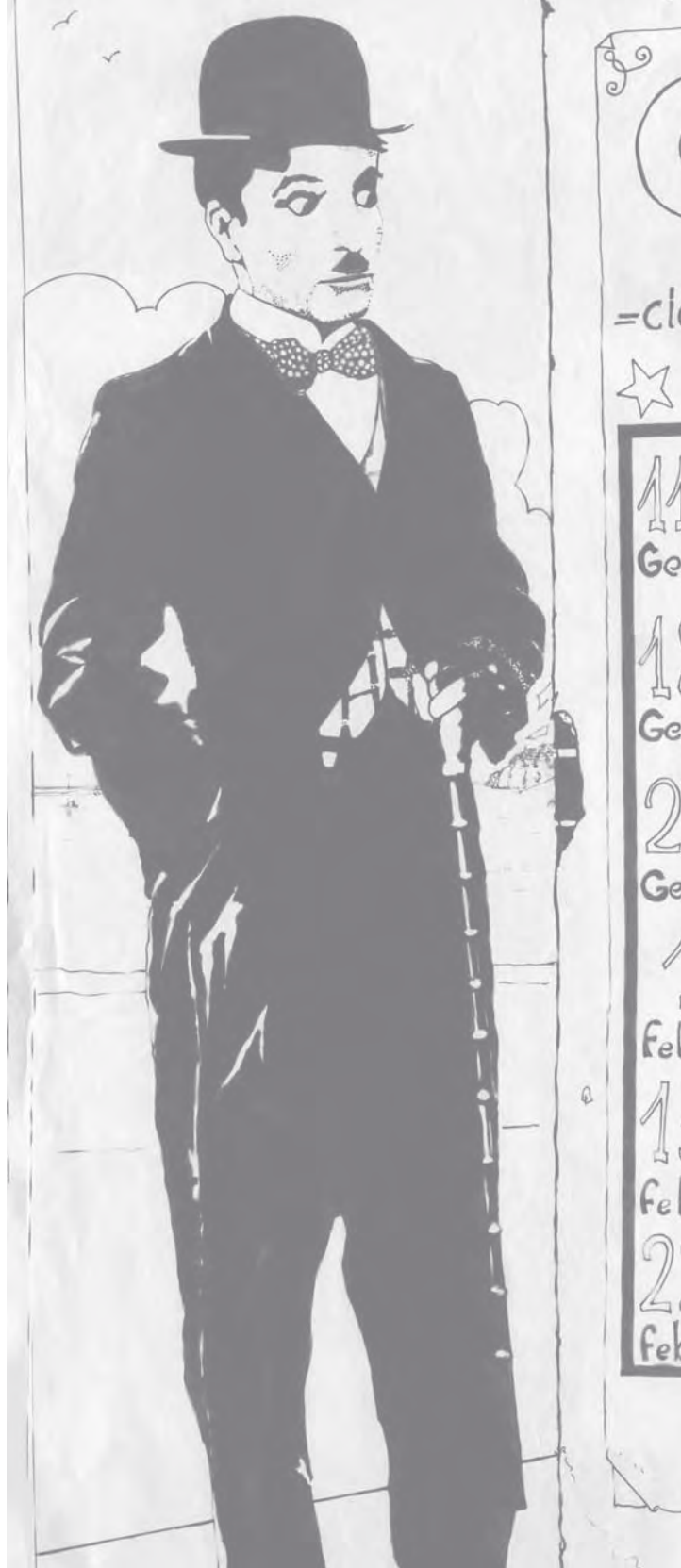
LOS BIENHECHORES DE LA HUMANIDAD

dins *La Vanguardia*, 30 de gener de 1924

“Supongamos –y a estas horas es mucho– lo mejor y lo máximo. Supongamos que Lenin ha sido un gran renovador, un verdadero genio revolucionario [...]. Pues bien: aun dando por seguro y definitivo todo esto, no sabemos qué angustia, qué repugnancia instintiva nos impiden admirar franca y plenamente a este hombre y a todos los de su clase. Un halo sangriento, trágico, no una aureola serena o beatífica, circunda esa figura. Su grandeza, su talla excepcional, se fundamenta sobre un enorme montón de miserias y escorias: por eso des-

Charles Chaplin, humorista genial -segons Calvet-, vist per un dibuixant guixolenc.

AMSFG, Centre de documentació;
autor: Antoni Ferrer.



taca tanto sobre el horizonte. [...] Si nosotros hubiéramos podido ejercer de árbitros del destino, habríamos preferido evitar tantas torturas, aun a condición de impedir que se manifestara tamaña grandeza. [...]

¿Lo sabía esto Lenin? ¿Se había dado cuenta, alguna vez, de que lo único definitivo en todas las revoluciones es el inmenso estrago y el dolor que causan? Probablemente no. Los grandes revolucionarios, como los grandes conquistadores, tienen del mundo una concepción y un sentimiento esencialmente dinámicos, avasalladores. Diríamos que lo menos importante para ellos es el fin, el resultado de su esfuerzo. Ebrios de movimiento, lo único que les interesa es obrar, fieles al impulso ciego de su indomable energía. [...]

No obstante, esos grandes y temibles carnívoros, esas aves de presa, que de vez en cuando se abaten sobre el rebaño humano y lo destrozan a zarpazos y picoteadas feroces, han sido y siguen siendo –¿quién lo diría?– los ídolos de la humanidad. ¿Por qué ha de ser así? ¿Por qué razón las muchedumbres admiran, a través de los siglos, tan poco a los héroes pacíficos, a los justos, a los sabios, a los inventores y artistas, y en cambio adoran tan ciegamente a los autoritarios, a los violentos, rapaces y sacrificadores de víctimas humanas? Una larguísima tradición sentimental y educativa nos tiene acostumbrados a esta desigualdad racionalmente inconcebible.

[...] y es que si debiésemos escoger como tipo de bienhechor efectivo de la humanidad actual, entre Lenin, el revolucionario, y su contemporáneo el payaso Charlot, ambos más o menos igualmente célebres, nosotros, sin vacilar ni un segundo, nos quedaríamos con el humorista genial, pues no tenemos ninguna seguridad de que las doctrinas del primero consigan mejorar a los hombres, a fuerza de reorganizarlos, y en cambio está visto y probado que las gansadas del segundo, obligándoles a desternillarse de risa, lo consiguen por lo menos pasajamente”.

A continuació s'ofereix una panoràmica d'alguns dels textos més coneguts de l'autor.

Els títols dels fragments en alguns casos s'han hagut de crear per tal de fer referència al seu contingut. Pel que fa a les citacions dels textos, s'han extret de *l'Obra catalana completa* de Gaziell només en aquells casos en què no hi ha una edició concreta de l'obra citada. A l'hora de citar l'obra *Tots els camins duen a Roma*, s'ha triat l'edició més popular, és a dir, la que pertany a la col·lecció *Les Millors obres de la literatura catalana* (MOLC). En la resta de casos, se cita la primera edició.

David Hernández

Bibliotecari

EL PERQUÈ DEL NOM DE GAZIEL

“A les portes de Roma (maig-desembre de 1914)”, dins *Tots els camins duen a Roma. Història d'un destí (1893-1914). Memòries*. Barcelona: Edicions 62, 1981, vol. II, p. 280-281.

“Cansat de maldar damunt un full de paper, ple de noms i gargots, en alçar els ulls amb enuig veia que el bust de Sòcrates, posat a la meua taula damunt una pila de llibres, semblava que em mirés amb una mitja rialla mofeta. Jo em quedava plantat, esguardant-lo també. I de sobte, com si aquell gran esperit –que es deia a ell mateix deslliurador o llevador d'altres esperits– descarregués el meu del pes que el turmentava feia ja tanta estona, se m'acudí una sola paraula: *Gaziell*. És el nom que els comentaristes àrabs, medievals, de Plató –com el professor Picavet m'havia ensenyat feia pocs dies– donaven al famós *daimon* socràtic: aquella mena de follet o de flama que inspirava al mestre atenenc els seus millors pensaments. La paraula era breu, eufònica i, escrita en català, d'una grafia graciosa. No m'hi vaig pensar més: l'article quedà signat *Gaziell*, i sortí cap a Barcelona amb l'express d'aquell mateix vespre.”





dins *Tots els camins duen a Roma. Història d'un destí (1893-1914)*. Memòries. Barcelona: Edicions 62, 1981, vol. I, p. 177.

"Els dies 11 i 12, els vaig passar reclòs, llegint les *Flors del Calvari* o el *Sant Francesc s'hi moria*, mentre se m'anaven entelant els ulls. [...] I anava seguint, [...] fins que em retien el cansament i el pes feixuc de la meva ànima, entenebrida pel fracàs escolar

i per la mort d'aquell gran poeta, que ja no veuria mai més pels carrers de Barcelona. A estones, d'amagat, plorava. I quan vingué el dia 13, el de l'enterrament de mossèn Cinto, des de primeres hores de la tarda em vaig llençar al carrer. No tenia cap idea del que volia ni on anava. Sentia només dintre meu una força que m'estava empenyent."

A LA CONQUESTA DE PARÍS

"A la conquesta de París (juny de 1907)", dins *Tots els camins duen a Roma. Història d'un destí (1893-1914)*. Memòries. Barcelona: Edicions 62, 1981, vol. II, p. 9-10.

"De sobte, un diable (o un àngel, aneu a saber!) passà per l'aire de la plaça, damunt els nostres caps abatuts, i a mi em tocà amb la punta de l'ala. Perquè, sense com va ni quant costa, vaig dir aquestes tres paraules:

- I si fugíssim?

- [...]

- Però...

- On...

El geni misteriós que m'inspirava degué fregar-me altre

LA BOMBA DEL LICEU

"La bomba del Liceu (7 de novembre de 1893)", dins *Tots els camins duen a Roma. Història d'un destí (1893-1914)*. Memòries. Barcelona: Edicions 62, 1981, vol. I, p. 53.

"Els seients que el meu pare tenia al Gran Teatre del Liceu eren a la mateixa banda de pati on havien caigut les bombes, i no gaire lluny del lloc de l'explosió. Si aquella nit els meus pares haguessin anat, com ells volien i tot els hi empenyia, a la inauguració de la temporada, és molt probable que no n'haguessin tornat. Mai no he pogut saber encara per quina raó la meva mare resolgué, tot de sobte, renunciar a una festa amb tanta il·lusió esperada i preparada. Probablement fou una d'aquelles decisions vulgars i corrents de què la vida és plena, però que, coincidint amb un greu perill, un cop passades prenen l'aire estrany de presagi o avís misteriós i, fent sentir la imponderable força de l'atzar, deixen una inextingible sensació d'esgarifança."

L'ENTERRAMENT DE MOSSÈN CINTO

"L'enterrament de mossèn Cinto (13 de juny de 1902)",

L'enterrament de mossèn Cinto, que tant va impressionar Calvet, el 12 de juny de 1902, al seu pas pel Pla de la Boqueria.

AMSFG, Col. Carme Arxer Anglada; autor desconegut.

cop, perquè jo, resoltament, responia:

- A París!

Mai un nom sol no ha tingut tant de prestigi. Només de sentir-lo, als meus companys se'ls encenia una flameta als ulls. I tots quatre, alçant l'esguard al cel, per entre les blanques palmeres, somrèiem devers una llunyania de somni, l'apoteosi del món on havíem nascut. París: seria possible d'anar-hi?..."

LA BADIA GUIXOLENCA

"La badia guixolenca a les darreries del segle XIX", dins *Sant Feliu de la Costa Brava*. Barcelona: Aedos, 1963, p. 303.

"La mateixa platja de Sant Feliu, quan encara no ens l'havien esguerrada i malmesa amb el port, era un joell lineal, de tan bé com l'havia traçada durant segles i segles el bes fresc i fonedís de les onades. Era com una catifa de sorra esbandida per l'aigua, ni massa granada ni massa fina, estesa davant mateix de la vila, i ben reclosa dins la ferradura dels pujols que tanquen la menuda badia, entre les puntes de Sant Elm i del Molí de les Forques. Feia una ratlla contínua i puríssima, graciosa com la del llavi femení, tal com només sap marcar-la la mar, ajaçant-se mansament a les riberes sorrenques."

UNA MALALTIA ESTRANYA

"Una malaltia estranya [pròleg]", dins *Viatges i somnis. Seny, treball i llibertat. Suïssa*. Barcelona: Selecta, 1961, p. 6-7.

"En aquesta meua manera de ser hi ha encara un altre fet més curiós. Diuen, i és cert, que l'edat, generalment, tot ho apaga. He pogut comprovar-ho en mi mateix, havent viscut prou per veure tornar-se caliu somort i finalment pura cendra moltes flames que m'arboraven el cor en plena joventut. Però la set de viatjar, a la recerca d'altres aires, el pas dels anys, per

comptes d'esmoreir-la, me l'ha anada atiant fins a esdevenir abrusadora. Es pot dir que d'ençà que vaig doblar el cap dels cinquanta anys, el 1937, no em deixa ni de nit ni de dia. Com més vell, més neguitós d'espai m'he tornat; i ara ja puc ben dir -síntoma fatal- que on em sento menys bé és, ai!, a casa."

EL DESIG D'ESCRIURE EN CATALÀ

"Un gaudi inefable (1964)", dins *Obra catalana completa*. Barcelona: Selecta, 1970, p. 1683.

"Un cas -certament curiós, potser- és que havent jo tota la vida escrit més o menys, però forçat a fer-ho en castellà gairebé sempre, ara que finalment sóc lliure de fer-ho en català, escric amb més delit que mai. I quan la majoria dels homes que naveguen pel món, si arriben a l'hora més aviat solitària i foscant on jo avui em trobo, pleguen veles i cuiten a fondejar en algun recer definitiu, a mi, en canvi, m'ha entrat una fal·lera boja de tornar mar endins, que em fa com una mena de rejuenesa estranya i profundament delitosa.

El secret n'és aquest: que fins ara, en plenes vellors, no m'havia estat concedit de satisfer el desig més gran de la meua vida, amagat dintre meu des de la mateixa infantesa, sempre contrariat i decebut. El desig de poder escriure en català, plenament, sense destorbs ni noses.

Així és que jo ara em considero un home sortós i em sento feliç. Puc dir, ben sincerament, que totes les amargors del viure, que per a mi no han pas estat xiques ni poques, les tinc per benvingudes i fins les trobo adients, donat que m'han conduït en aquesta gran dolçor que actualment m'amara. Un naufrag que pot retornar a la pàtria ja ha deixat de ser-ho, perquè el seu gaudi és extrem, fins com mai no l'han pogut sentir els qui no se'n mogueren.

És aquell gaudi inefable, superior a tots, de què va fruir Ulisses."

La badia guixolenca, al voltant de 1900, abans de ser "esguerrada i malmesa amb el port", tal com afirmà Gaziel.

AMSFG, Col. Neus Casellas;
autor desconegut.





EL CEMENTIRI GUIXOLENC

"El cementiri guixolenc", dins *Sant Feliu de la Costa Brava*. Barcelona: Aedos, 1963, p. 259.

"Damunt d'aquesta única entrada, un frontó porta el magnífic símbol del Temps que passa i de l'Eternitat que l'enclou; un gran rellotge de sorra, tancat dins el cercle perfecte d'un serpent que es mossega la cua. Dues ales immenses, una a cada banda, ales miquelangelesques, donen al símbol un aire fabulós i ultraterrenal. [...] Així que travesseu el lllindar, us corprèn la bellesa d'una avinguda flanquejada de xifres enormes, enmig d'un espai tancat de nínxols pels quatre costats. [...] Sembla un gran clos solitari, ple de llum i de pau, amb un bon passeig enmig, el dels xifres, sembrat de sorra fina, uns bancs per a asseure's, uns jocs de clarors i d'ombres, sense la més lleu remor. Una població a l'entorn, muda i invisible, té tancades totes les casetes, i hi ha un fons de muntanyes per damunt de les teulades que no treuen fum. Immediatament –si no sou mesell– us sentiu guanyat per la serena i reposadora acollida que us fa aquest poble tan callat, desconegut i discret."

LA MORT DE LLUÏSA BERNARD

"Notes per a una elegia a Lluïsa (1947)", dins *Obres completes*. Barcelona: Selecta, 1970, p. 1557.

"Si pogués, ara et diria tot el que no et vaig saber dir. Semblava que després de tants anys ja ens ho havíem dit tot, ja t'ho havia dit tot. Però ara sento que encara no t'havia dit res del que devia dir-te. Crèiem que érem dos. Estàvem convençuts que érem dos, units de la millor manera possible, però diferents i separables a la fi. Ara m'adono que la nostra unió, la nostra soldadura era tan forta i s'havia fet tan vella, que –sense tenir-ne clar esment– ens havíem fos del tot l'un a l'altre, tot i continuant essent dos, només

superficialment. Ara sento que la teva mort ha estat un tall brutal pel mig, en un sol ésser. Una meitat s'ha fos. L'altra meitat sóc jo, irremeiablement truncada i inepta per seguir la mateixa vida, única, que era la nostra. M'ha tallat pel mig. Ens han tallat pel mig. I ara em diuen: "Segueix vivint com abans". I jo em dic: És que això és possible?"

LA BREVETAT DE LA VIDA

"Confessió final", dins *Sant Feliu de la Costa Brava*. Barcelona: Aedos, 1963, p. 380-382.

"Aquesta nova vida, que ineluctablement s'apropa, serà millor o pitjor que la nostra? Serà, sobretot, una altra cosa. Aquella dita, segons la qual els temps passats són sempre millors, jo la tinc per una feblesa inepta, per una pura prova de senilitat. Com que la vida no s'atura mai, cada moment passa i es fon talment una bombolla d'escuma, i la petita bromera que és un viure d'home s'emporta amb ella tot el que aquest ha estat. Per això, pel fet d'haver-la ell fruïda, és a dir, viscuda, a ell sempre li sembla millor que la que està venint, que encara no és tastada. Pur miratge: quan un home o una societat humana comencen a trobar, i a dir, que el món d'ahir era millor i que el d'avui va malament, l'únic de cert és que els qui van malament, perquè s'acaben sense remei, són ells.

[...] Hi ha, doncs, qui sap viure i qui no n'aprèn mai. Hi ha, així mateix, qui, tot i sabent-ne, no hi té sort; i qui, sense saber-ne gota, totes li ponen. En això, la vida s'assembla a un joc foll. I l'únic que jo li trobo de dolent, fet i fet, l'únic imperdonable a qui se la va empescar, és que sigui tan fugissera, tan curta."

GAZIEL VIST PELS GUIXOLENCES

SENZILLES RECORDANCES

Era cap allà els anys trenta-quatre o trenta-cinc del segle passat, quan arribà a les meves mans —llavors jo era un xicotet de vuit anys— un llibre editat per Dalmau Carles Pla, de Girona, que estava dedicat a personatges catalans que havien destacat en la literatura del país, i reproduïa algun text o poesia, obra d'ells, il·lustrat amb l'efigie de cadascun. El llibre va resultar del meu gust i vaig passar-hi bones estones tot llegint i rellegint aquells escrits que jo trobava magnífics i els quals em convidaven a conèixer més la nostra terra i la seva parla.

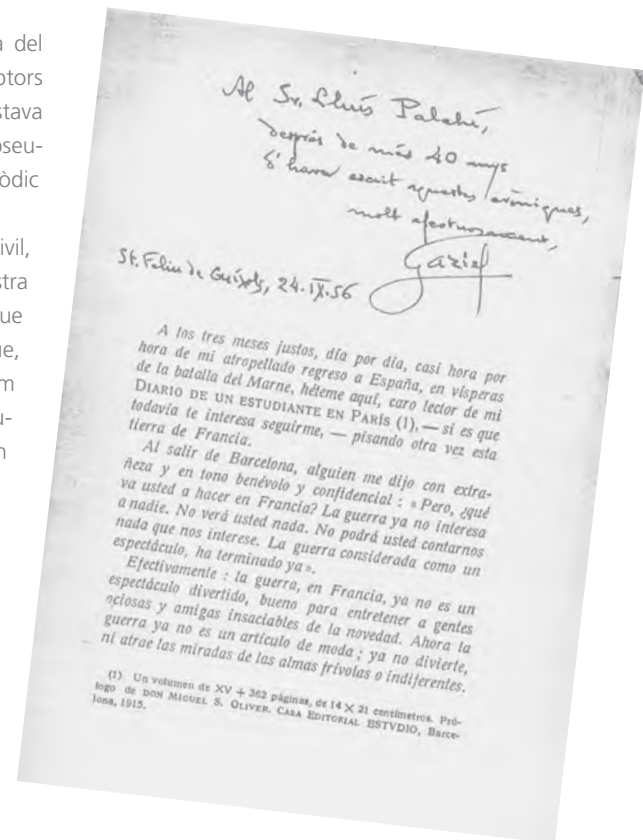
Haig de reconèixer que allò que més m'impactà del contingut d'aquell volum fou que un dels escriptors allà descrit era fill de Sant Feliu de Guíxols. Allí constava que es deia Agustí Calvet, més conegut pel seu pseudònim de Gaziel, i era llavors el director del periòdic barceloní *La Vanguardia*.

Precisament, en aquell estiu d'abans de la Guerra Civil, i com a bon fill de Sant Feliu, Gaziel acudia a la nostra petita ciutat a passar les seves vacances. Recordo que ocupava una casa llogada al carrer Major, la que, temps després, es convertí en la Fonda Buxó. Com és de suposar, jo em sentia orgullós de ser conciuatadà de tot un director de *La Vanguardia* i gran escriptor.

Passaren molts anys i, quan, el 1950, jo estava complint el servei militar a Barcelona, en una ocasió, repassant unes parades de llibres vells i de segona mà que hi havia a les Drassanes, vaig adquirir algunes de les obres de Gaziel, especialment referides a la Primera Guerra Mundial. Aprofitant les estades estiuenques de l'escriptor a Sant Feliu, i com que algunes vegades acudia

a la Sucursal del Gas, on jo i els meus pares vivíem, vaig encomanar a la meua mare que el dia que es presentés el senyor Gaziel li demanés si em voldria dedicar i signar un dels llibres que jo havia comprat a Barcelona, i molt amablement així va fer-ho, a la primera pàgina de l'obra *Diario de un estudiante en París*, segons queda aquí gràficament demostrat.

Durant les estades a la seva població nadiua, Gaziel acostumava a fer passejades pels carrers i també tot al llarg del Passeig, molt sovint amb la companyia de dos veterans ganxons com ell, el senyor Sixt Ruscalleda, farmacèutic, i el senyor Soler Cazeaux, col·laborador d'*Àncora*. En certa ocasió, Gaziel i jo coincidírem en trobar-nos a la cantonada del carrer Major amb el de Sant Domingo, com aquest era cone-



Pàgina del llibre de Lluís Palahí amb signatura autògrafa de Gaziel.

Procedència: Lluís Palahí.

gut. Com que havia plogut bastant unes hores abans, encara baixava una mica d'aigua per aquell carrer abans de desembocar en el carrer Major. El corrent d'aigua era ja minso, però per salvar-lo calia realitzar un pas un xic més ample del normal. Després d'unes paraules de salutació, Gaziel, somrient i sorneguer, tot assenyalant el fil d'aigua que havia traspassat, em digué:

– Mira, el Tàmesi.

La qual cosa venia a demostrar el seu bon humor.

Jo, després del servei militar, vaig passar a formar part de la redacció del diari local *Àncora*, publicació que Gaziel ja coneixia, car havia tingut algunes converses amb la seva directora, la molt apreciada i gran persona Margarida Wirsing. Arran d'això, l'escriptor es decidí a redactar alguns treballs referits a Sant Feliu que aparegueren al periòdic esmentat. Em vénen a la memòria el dedicat al nostre benvolgut "tren de Sant Feliu" i un altre sobre la col·locació de la primera pedra del port, que oficialment va anar a càrrec del rei d'Espanya, Alfons XIII.

En un acte públic d'acomiadament d'un també redactor d'*Àncora*, Josep Vallverdú, que retornava a les seves terres lleidatanes, fou obsequiat per nosaltres a la sala de festes del "Bahía", i a mi se m'encarregà llegir els "Goigs de Sant Feliu", tan sucosos, que Gaziel havia redactat des de Madrid, on les circumstàncies de l'època l'havien traslladat.

Recordo que, en una ocasió que Margarita Wirsing convidà a un sopar tota la redacció, a la seva llar del carrer de Capmany, també va estar-hi present Gaziel, el qual, satisfet i simpàtic, ens dirigí la paraula amb aquell seu estil tan català i impregnat de ganxonisme. Un any, per Nadal, enviàvem a tots els redactors i col·laboradors un petit present propi de l'època i Gaziel, des de Barcelona, va correspondre cursant-nos una targeta per agrair-nos el que ell va titllar de "corn de l'abundància", format per pinyonets, figuretes de mas sapà i altres llepolies, que el complagueren molt.

Essent un admirador d'aquell gran guixolenc, vaig anar

adquirint els llibres que va anar publicant darrerament.

Per al meu gust, el millor de tots és el titulat *Tots els camins duen a Roma*, consistent en les memòries de la primera part de la seva vida. Tinc present que quan llegia el meu pare aquesta obra, tot sovint es posava a riure tot sol, tanta era la gràcia amb què l'escriptor comentava alguns aspectes del seu devenir.

Per donar una idea de la importància que Sant Feliu de Guíxols va tenir entre final del segle XIX i principi del XX, quan la indústria del suro es trobava en el seu punt àlgid, és adequat detallar que tres grans personalitats catalanes, com Josep Irla, president de Catalunya a l'exili; Juli Garreta, compositor de gran categoria, i Agustí Calvet, *Gaziel*, un dels més destacats escriptors del nostre país, varen venir al món "dintre aquest clot com dins un niu" –com distingeix Sant Feliu el nostre escriptor–, en els anys 1875, 1876 i 1887. Això fa que siguin ben poques les poblacions del Principat que en un període tan curt d'anys hagin ofert a l'esdevenidor tres grans personalitats d'alt nivell com les esmentades: en definitiva, tres glòries de Catalunya.

Lluís Palahí i Xargay

Col·laborador del setmanari *Àncora*

UNA ASSIGNATURA PENDENT

Vaig tenir el goig de conèixer Gaziel pels volts de 1960, poc després que l'editor català Josep M. Cruzet li hagués publicat les seves memòries, batejades amb el nom de *Tots els camins duen a Roma*.

Aquest contacte, totalment espontani, es va produir un d'aquells dies d'estiu quan Calvet visitava regularment la família Codina, la qual, tot i estar establerta a Madrid, per vincles familiars passava les vacances estiuenques a l'antiga casa Caimó, al carrer de Sant Domènec, veïna,



porta per porta, amb el meu domicili familiar.

En aquelles reunions, recordo que hi participaven també diversos membres de la família Brufau, fabricants catalans de gènere de punt establerts a Salamanca, els quals passaven igualment una part de l'estiu a la nostra ciutat i mantenien una estreta relació amb Gaziel. Precisament en el llibre *Castella endins*, l'escriptor dedicà un capítol sencer a aquesta família, amb el títol "Formigues en terra de cigales", quan, en un d'aquells viatges per Castella, Gaziel visità aquests catalans que hi van anar a fer fortuna i ho varen aconseguir plenament.

Tornant a aquell primer contacte amb Gaziel, val a dir que fou anecdòtic i totalment inesperat. En aquelles dates, boig com estava jo per la música, estudiava piano i practicava llargues hores en el salonet que donava al carrer, just al costat mateix de la porta d'entrada de la casa Caimó. Agustí Calvet, que devia haver-me escoltat algunes vegades, aquell dia en passar per davant de casa i veure'm dret al cancell de la porta va aturar-se i em preguntà amb gran amabilitat:

– Escolti: és vostè qui toca el piano?

Naturalment, li vaig dir que sí i ell em va respondre:

– Ja ho sap, que ho fa molt bé? M'ha fet aturar més d'un cop quan passo per davant la finestra –va fer, assenyalant-la tot aixecant lleugerament el bastó.

– Continui. Segueixi practicant. No sap pas la sort que té la gent com vostè. Serà una persona sensible tota la vida.

Sentències com aquella no es poden oblidar fàcilment, en especial si provenen d'un guixolenc tan admirat. Naturalment, en aquelles dates havia llegit ja la seva obra *Una vila del vuit-cents*, publicada per Cruzet a la Selecta, llibre que es convertí a casa meua en una obra gairebé de capçalera, conjuntament amb *Tots els*

camins duen a Roma, una altra de les obres que en més estima va tenir el meu pare fins a la seva mort.

A principi dels anys setanta vaig entrar a treballar a la llibreria Viader. Amb el temps vaig fer-me càrrec de tota la qüestió relacionada amb la venda de llibres. Entusiasta com era de l'obra de Gaziel i coneixedor de les trobades de Calvet amb els seus amics –Josep Pla, Marià Vinyes i el mateix Josep M. Viader a l'altell de l'impremta–, vaig procurar sempre donar als lectors la possibilitat de poder-se apropar a la seva obra literària. Aconseguir-ho plenament no sempre va resultar una tasca fàcil. Ben aviat vaig adonar-me que, incomprensiblement, un cop desaparegut el seu editor, les obres de Calvet resultaren més difícils d'aconseguir. Unes vegades per quedar completament exhaurides, d'altres pel poc interès que demostraren tenir aquells que podien subministrar-les, el cas és que ni editors ni distribuïdors mostraren cap afany per espavilar-se a fer noves edicions. Creieu-me, aquest país és així de desagratit, massa vegades, amb aquells que han contribuït a fer gran la seva cultura.

A partir de la segona meitat dels anys vuitanta pràcticament només es podia trobar a les llibreries el volum de *L'Obra catalana completa* de Gaziel, editada per Selecta el 1970, llibre imprès en paper bíblia i enquadernat amb pell a un preu, tot sigui dit, no pas a l'abast de tothom en aquells moments. Aquesta era l'única opció per continuar oferint als lectors l'obra tan demanada a casa nostra: *Sant Feliu de la Costa Brava*. En referència a aquest títol, vull deixar constància d'un fet que em va passar poc abans que tanqués la llibreria Catalònia de Barcelona –coneguda també com a *La Casa del Llibre*–, fundada per Cruzet i fins aquell moment distribuïdora del fons editorial de l'editor ja traspasat. Un bon dia vaig rebre a la feina una trucada d'una persona que treballava a l'esmentada llibreria i amb la qual amb el temps havíem establert una certa amistat.

Em va dir tot esverat:

– No t'ho creuràs! Davant meu tinc una trentena de volums de l'obra de Gaziel *Sant Feliu de la Costa Brava*. No sé pas d'on han sortit. Fins i tot les tapes són de diferent color. En principi van saldats a un centre comercial de Barcelona. Ara bé, si t'interessen són per a tu.

Com podeu suposar, li vaig dir que ja me'ls podia enviar, i així va ser com els darrers volums d'aquesta obra de Calvet van poder arribar a la llibreria Viader de Sant Feliu i fer feliç més d'un lector que des de feia anys la cercava infructuosament.

Em sap greu que, a hores d'ara, el món de les lletres catalanes continuï tenint una assignatura pendent amb Agustí Calvet. Personalment opino que, tant la seva obra –d'una extrema vigència– com la seva figura, no han estat tractades en aquest país amb la consideració que es mereixen.

Joan Canadell i Mas

Redactor del setmanari *Àncora*

GAZIEL VIST PELS ESCRIPTORS

Gaziel ha estat recordat i biografiat per alguns escriptors contemporanis seus. A la mort de Gaziel, el 1964, Josep Pla li dedica un *Retrat de passaport* (vol. 17 de l'Obra Completa, 1970). A *Tres, diguem-ne, desarlats*, Enric Jardí el compara amb Josep Pijoan i Eugeni d'Ors, per les incomprensions que va suscitar la seva independència personal, i Josep Benet, el 1970, prologa l'*Obra catalana completa*. També Serrahima inclou Gaziel en el cànon literari català a *Dotze mestres*, amb

Verdaguer, Oller, Vayreda, Casellas, Ruyra, Maragall, Bertrana, Víctor Català, Carner, Riba i Sagarra.

Descendent d'una nissaga d'advocats, Maurici Serrahima i Bofill (1902-1979) coneixia Agustí Calvet d'abans de la guerra, quan col·laborava al diari *El Matí*. El 8 de maig de 1944 el retroba en uns Jocs Florals a l'Ametlla del Vallès. Serrahima comparteix amb Gaziel i Josep M. de Sagarra una emotiva vetllada; recorda quan trobava l'aleshores director de *La Vanguardia* al tren de Sarrià.

Sergi Doria

Periodista i professor de la UIC i de la URL

EL RECORD DE MAURICI SERRAHIMA

"Gaziel", dins SERRAHIMA, Maurici.

Dotze mestres. Barcelona: Destino, 1972

"En la historia tan accidentada de la literatura d'aquest país es produeixen, de tant en tant, casos que, encoratjadors i tot, arriben a desconcertar. Quinze anys enrera, per exemple, els qui ens hem interessat per posar una mica d'ordre en la producció literària del país sabem que la generació dels qui havien nascut en la dècada de 1880 –en contrast amb la de la dècada següent– no havia donat, fora de Josep Carner –i també de Xènius i de Joan Puig i Ferreter–, gaires escriptors en prosa de primer rengle. [...] Bé, doncs: de sobte, en 1958, es va llançar a la palestra un home d'aquella generació que ja havia entrat en la setantena i que va publicar, en els sis anys següents, vuit llibres que el situaven, en quantitat i en qualitat, entre aquells escriptors de primer rengle. Parlo d'Agustí Calvet, que els signava amb el pseudònim de *Gaziel*. Moria en 1964 i, en ser-li publicades, anys després, les obres completes, descobríem que havia deixat a més quatre llibres inèdits i dos de començats. I d'ara endavant, quan parlarem dels escriptors nascuts en la dècada de 1880, l'haurem de situar entre els més destacats.

[...] Gaziel es va trobar lligat a *La Vanguardia*, de la qual, passats uns anys, va ser director. El possible escriptor en català hi va ser absorbit. En 1926 –en un moment que la llengua passava dificultats– ell va voler fer acte de presència i va publicar un petit llibre, *Hores viatgeres*. Però la incorporació al diari, que li havia tallat els camins de l'estudi, l'apartava també d'escriure normalment en català. Escrivia a Catalunya i sovint sobre Catalunya, però en castellà. Molta gent del país de tendències diverses llegia i comentava el que ell deia, i en feia molt de cas, però al marge del moviment literari, enfront del qual es va anar sentint arraconat. Crea –i de vegades amb raó– que allò que feia era també un servei, si més no a uns certs sectors del catalanisme, i li

recava que no li ho reconeguessin. Jo el vaig conèixer en aquella etapa: no gaire alt, rossenc, amb una cara més aviat acriaturada i el cap tirat una mica enrera, parlador i desitjós de ser escoltat. El trobàvem sovint al tren de Sarrià; el meu pare el tractava amb molt d'afecte i ell corresponia parlant amb molta llibertat. Jo, que escoltava i no solia dir gran cosa, havia tingut de vegades, tot i els mots amables que m'adreçava, i que el sentia parlar en un to tan precís i tan segur, una impressió indefinible que potser podria resumir dient que no el veia prou feliç. No ho sé, és clar.

[...]

Si un crític futur que no disposés de dades ni de dates biogràfiques es proposava algun dia de situar Gaziel dintre de la correntia dels escriptors en prosa d'aquest segle, és gairebé segur que se sentiria inclinat a situar-lo dintre de la generació que, formada en les primeres etapes del noucentisme, va reaccionar després cap a la recerca d'una prosa literària més planera i que permetés d'adreçar-se eficaçment pels camins del periodisme, i pels de la novel·la o de la narració, a un públic més vast de lectors. És a dir, en la generació, si fa no fa, dels qui aprofitaven els guanys aconseguits per l'obra de Pompeu Fabra, en els moments que s'iniciava l'obra de Josep Pla i, més tard, la prosa de Josep Maria de Sagarra.

[...]

De vegades se m'ha acudit que, si per un tomb diferent de les coses –o, com hauria dit Gaziel, per un canvi portat pel Destí–, aquelles primeres cròniques haguessin estat publicades en català, potser hauríem de situar no gaire després de 1914 l'inici de la girada en la manera d'escriure que ara solem situar cap a 1925. I, si les coses haguessin anant així, potser els escriptors de la generació posterior haurien vist Gaziel com un capdavanter que els havia obert el camí."



Agustí Calvet i Joaquim Sunyer, a la Diagonal, de Barcelona, l'any 1946.

Biblioteca de Catalunya, Fons Agustí Calvet Pascual; autor desconegut.

DESCOBRINTGAZIEL

DESCOBRINTGAZIEL

CEIP GAZIEL

EL BATEIG DE LA COSTA BRAVA

Hi havia una vegada un senyor que es deia Ferran Agulló i una nena que es deia Meritxell. En Ferran vivia a Palamós, i jo un dia el vaig anar a veure.

- Hola, Ferran!
 - Hola, Meritxell! Què expliques?
 - Et volia dir si vols visitar el meu poble.
 - Com es diu?
 - Es diu Sant Feliu de Guixols. Què me'n dius, eh?
 - D'acord, el vindré a visitar.
 - Gràcies, ets molt amable.
- El dia següent en Ferran va venir.
- Ferran, volia que vinguessis al meu poble perquè el visitessis. Jo faré de guia.
 - D'acord.
 - Mira, això és el passeig, que és molt llarg. Aquí hi ha la platja, i allà al fons es veu el moll. A l'altre costat hi ha el Salvament, que es conserva molt bé. Ara pujarem a la muntanya. A dalt de tot hi ha l'ermita de Sant Elm. Hi vols pujar?
 - Sí, sisplau.
 - D'acord, ara mateix hi pugem.
 - Meritxell, aquí hi ha molt bona vista.
 - En aquesta costa hi ha penya-segats, pins, cales...
 - Que bonic que és tot això!
 - Sí, és veritat, és molt bonic.
 - Li posaré el nom de costa... costa Ganxona, costa Sant Feliu, costa Puxifeli... Ah! Ja ho tinc! Es dirà costa Mar. No m'acaba d'agradar gaire, ha, ha, ha... Ho tinc, es dirà "Costa Brava". Què hi dius?
 - Sí, sí. Diré a tot el poble que a partir d'avui es dirà Costa Brava. Diria que has fet una bona feina.
 - Gràcies, gràcies, només he posat el nom a la costa.

Meritxell Ribot Juanals

3r A - CEIP Gaziel

LES ERMITES DE SANT AMANÇ,
SANT ELM I EL REMEI

Hi havia una vegada un nen que es deia Ernest. Vivia en una casa molt pobra amb tota la seva família. Un dia la seva mare es va posar molt malalta i el metge ja no sabia què més podia fer. El pare va anar a buscar algú que sabés curar la malaltia de la mare. Va trobar un vellet que, després d'escoltar-lo, li va dir que ell sabia on es trobava la solució: calia anar a buscar unes herbes que creixien al voltant d'un es ermites que eren les de Sant Elm, Sant Amanç i la del Remei.

L'Ernest i el seu pare van anar a l'ermita de Sant Elm, que es trobava en una petita muntanyeta del poble de Sant Feliu de Guixols, van agafar les herbes que necessitaven i van anar cap a la de Sant Amanç. Aquesta es trobava en un petit bosc d'alzines sureres que hi ha a l'altra punta

del poble, i van fer el mateix. Finalment es van dirigir cap a Castell d'Aro per trobar l'ermita del Remei, i allà van agafar les últimes herbes que necessitaven.

En una font que hi havia prop del Remei van començar a barrejar-les totes en un bol que havien portat. Quan van acabar van donar la volta cap a casa, li van donar la beguda a la mare, es va curar, i van ser molt feliços.

Pol Bosch Matesanz

3r B - CEIP Gaziel

LA BADIA DE SANT FELIU

A la classe hem llegit diversos textos de l'escriptor ganxó Agustí Calvet i Pascual. M'ha agradat molt el que parlava de la badia de Sant Feliu cap a l'any 1900. L'autor, Gaziel, valorava molt aquesta part de la nostra ciutat tal com era abans: sense port, sense grues, sense camions, sense cap cosa que contaminés. A ell li hauria agradat que es conservés el paisatge tal com la natura l'havia anat formant. Ens explica com era de dura la feina dels pescadors que havien d'arrossegar a pes de braços les barques fins a la sorra cada dia. Calia ser forçut! Pobres pescadors! També li encantava veure les xarxes esteses a la platja. Ens comenta la satisfacció d'observar la sorra de la platja, que era ni massa fina ni massa granada. Era perfecta, meravellosa.

El transport de mercaderies es feia amb carros, que també havien d'arribar al mar per embarcar o desembarcar suro i altres matèries que es necessitaven en aquell moment. Com que els grans vaixells no podien acostar-se a la costa, unes barquetes més petites de rem transportaven els productes del vaixell fins a la platja. La càrrega i descàrrega es feia a mà!

En Gaziel estimava molt tots els racons de Sant Feliu, i li agradava aquell poblet arran del mar. Ell va veure i viure molts canvis en el nostre municipi. Ara nosaltres comparem la nostra ciutat amb la de fa més de cent anys, la que va veure el Sr. Calvet. Els canvis són importants, i hem fem grans progressos.

Hem de mirar enrere per entendre millor el present i esperar amb il·lusió el futur procurant no fer malbé aquest entorn tan bonic que ens envolta.

Sílvia Roura Pérez

4t A - CEIP Gaziel

LES SARDANES

Agustí Calvet era un escriptor i periodista. Va ser molt famós i va escriure molts llibres. Un dels llibres més importants va ser *Sant Feliu de la Costa Brava*. En aquell llibre parla de molts llocs, racons... de Sant Feliu.

Un dels llocs era la placeta de Sant Joan, on es ballaven sardanes al vespre en algunes èpoques de l'any, i no al

costat de la barana de mar perquè a prop de la platja hi feia molt de fred.

La cobla es posava dalt de l'empostissat. Tota la gent es posava als balcons i finestres per veure com els balladors ballaven. Tots els nens corrien empaitant-se i ficant-se per sota les cames dels balladors. Però deien que aquelles nits eren excepcionals.

En canvi ara les sardanes són molt diferents. Ara es fan quasi cada diumenge de mes. La cobla es posa sobre d'uns taulons de fusta.

Ara les sardanes es fan al passeig i no en una plaça o placeta.

A mi em sembla que m'agradaria més que ho fessin com abans perquè ho feien a la nit; tothom ballava, i ara hi ha molt poca gent que hi balla.

Però aquest llibre, com us deia al principi, és un llibre molt interessant i hi aprens moltes coses.

Maria del Mar Ventura Marí

4t B - CEIP Gaziel

EL POBLE DEL SILENCI

Una nit tenebrosa, en el cementiri de Sant Feliu de Guíxols, hi han passat coses molt estranyes. El cementiri està a les fosques en una nit molt tenebrosa. Algú es passeja sobre la gespa i les branques seques. Se senten cruixits. A l'altra banda del cementiri es passeja una altra persona. Totes dues persones van al mateix lloc. El seu objectiu és una tomba en la qual està enterrada una persona desconeguda. Però aquells dos individus saben qui és i, per tant, volen aconseguir el que té. A la seva tomba hi ha guardat un paper on diu que en una part del cementiri hi ha un tresor amagat. Mentrestant els dos individus estaven buscant la tomba. Cap dels dos s'imaginava que també hi havia una altra persona buscant el tresor. En el cap dels individus no hi havia bones intencions. Si algú els molestava en la seva recerca del tresor només pensaven a eliminar-lo. Tots dos anaven armats amb pistoles. A ningú no li faria gràcia trobar-se amb aquelles persones. Per a un ja havia acabat la recerca. Havia trobat la tomba. Poc després va trucar pel mòbil sense fer soroll.

- Alfred, ja he trobat la tomba .

- Molt bé, Lluc. Demà a la mateixa hora anirem allà amb pales i agafarem el paper. OK. Mentrestant l'altra persona estava espiant l'altre. Ho havia escoltat tot. Quan en Lluc se'n va anar l'altre individu va agafar el seu mòbil i va trucar al seu company.

- Roger, hi ha una altra persona buscant el tresor. Demà vindran a la mateixa hora.

- D'acord, Pau, nosaltres també hi anirem però més aviat.

- Però, Roger, hi ha persones i ens atraparan.

- Tu tranquil, Pau, ja ens apanyarem.

Efectivament, l'endemà, quan encara hi havia sol, van anar-hi. Van tenir la sort que no hi havia ningú.

- Aquesta és la tomba –va dir en Pau– Molt bé. Posem-nos a treballar.

Però en el moment que no s'esperaven van venir l'Alfred i en Lluc. Estaven espiant en Roger i en Pau.

- Mira que bé, tenim companyia.

- Esperarem que ho hagin desenterrat tot i agafar el paper.

- Aleshores els apuntarem amb la pistola i els direm que ens ho donin. És molt fàcil i a més ens estalviarem feina i no ens veurà ningú. Molt bona idea.

I així ho van fer. Quan en Roger i en Lluc van acabar de tot l'Alfred i en Pau van sortir de l'amagatall i van dir: mans enlaire!

Víctor Martínez Ruts

5è B - CEIP Gaziel

AGUSTÍ CALVET I PASCUAL A PARÍS

Vaig somiar que vaig anar al passat, a l'any 1914, a París. Estava passejant i em vaig topar amb un senyor que portava molts papers, i així que vaig decidir preguntar-li com es deia, i em va dir "Agustí, Agustí Calvet". Però jo vaig dir:

- Ondia, si és el del treball del col·legi Gaziel!

- Gaziel? Sí, de fet em diuen Gaziel. Vols que t'ensenyi el llibre que estic fent ?

- Sí, si us plau.

- Mira, estic fent *Tots els camins duen a Roma*.

- Ah, es veu interessant.

- Gràcies.

- Ah, saps què? El meu col·legi es diu Gaziel. És que de fet jo visc a Sant Feliu de Guíxols.

- Ah , com et dius?

- Ingrid, i tinc deu anys.

... Vam anar xerrant, fins que vam passar per un carrer estret i de sobte va caure una teula d'un teulat d'una casa abandonada i vella.

Tot d'un plegat em vaig trobar a casa escrivint una història del Gaziel, vaig mirar el rellotge...

- Uf! encara són les 8.05. Vaig fregar-me una mica els ulls i vaig veure que posava les 9.05. Ài, que faig tard!

Ingrid Duch España

5è A - CEIP Gaziel

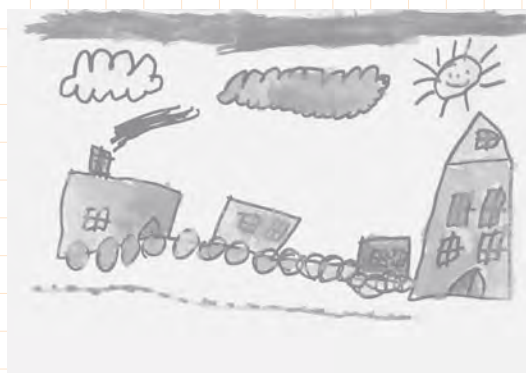
UNA TARDA AMB EN GAZIEL

Ja eren les 10 quan em vaig despertar. Aquell dia era especial per a mi, perquè aniria a jugar per Sant Feliu de Guíxols amb l'Agustí. No acostumo a dir-li Agustí, perquè ell sempre em diu que li digui Gaziel, però quan no és a prop tinc el costum de dir-li pel seu nom. Estava convençut que m'ho passaria d'allò més bé.

Em vaig rentar la cara, em vaig vestir i vaig esmorzar.

Eren les dos quarts de dotze quan van trucar a la porta de casa. Ja m'imaginava qui devia ser. La vaig obrir, i me'l vaig trobar, vestit amb el jersei de llana que acostuma a portar en aquelles ocasions, i amb uns pantalons de color





Júlia Manero Barrera, P4 A



Íria Antúnez Cuenca, P5 A



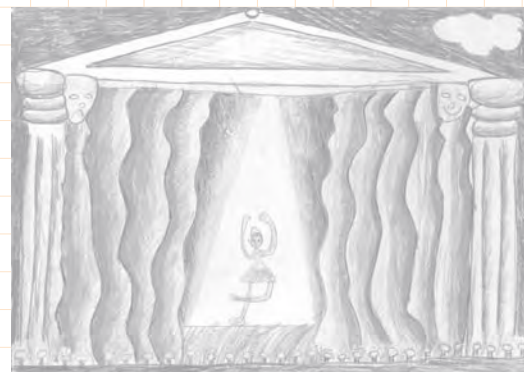
Aïna Mas Tena, P4 B



Cèlia Brugulat Cortada, 2n B



Aaron Silva Álvarez, P3



Clara De Blas Llobet, 2n A

gris. Ell em va dir:

- Hola, Pau, ja sóc aquí. Estàs a punt per venir?
- Sí, ja he fet el que havia de fer. Un moment, que li dic a la mare que ens n'anem. Mareeee!! Ja és aquí l'Agus... en Gaziel!! Ens en podem anar?
- Sí, fill. T'espero aquí a tres quarts de set, d'acord?
- Val. No cal que m'ho diguis: ja aniré amb compte amb els cotxes i a l'hora de travessar, pel pas de vianants. Ah, sí, i em portaré be!!
- D'acord. Adéu fill, adéu Gaziel!
- On vols anar, primer de tot? –em va dir.
- M'agradaria anar a la Rambla Vidal, però em sembla que és massa lluny.
- No et preocupis, anirem amb compte.
- D'acord.

Ja érem allà, quan vaig sentir una olor a peix que em molestava bastant. Li vaig dir a en Gaziel:

- Caram, quina olor a peix més horrible que sento.
- Horrible? A mi em sembla agradable, però suposo que deu ser perquè amb el pas del temps m'hi dec haver acostumat. T'explicaré per què fa aquesta olor a peix: Els pescadors, quan arriben de la jornada de pesca, es freguen les mans a les escorces dels arbres, per treure's les restes de peix que els queden a les mans, i aquesta és la raó perquè fa tanta olor –em va explicar.
- Dons jo segueixo creient que fa mala olor, però en fi, jo no la puc canviar, l'olor.

Allà vàrem jugar a moltes coses divertides, fins que li vaig dir:

- Per què no anem a un altre lloc interessant? Ja és quasi la una.

- D'acord. Anirem a l'escola, a jugar.

No trigàrem gaire a arribar-hi, i era just un quart de dues quan em va dir:

- Vols que te n'expliqui una altra, d'anècdota? Mira: quan entrem a l'escola, tots els nens i les nenes de l'escola hem de fer-li dos petons a l'únic mestre i, per tant, director de l'escola, el senyor Don Pablo, i quan en sortim, dos petons més.

- Caram, que delicat que deu ser, aquest senyor!

- I tant que ho és!

- Ara que hem descansat mentre m'explicaves això, per què no juguem una estona?

- Per mi, sí.

I hem passat jugant molta estona. Quan ens n'hem adonat, ja era un quart de tres.

- Que tard se'ns ha fet! Millor que dinem –li vaig dir.

- Però jo no he portat res per menjar.

- Tranquil, ens partirem el meu entrepà.

Ens vàrem atipar tant, que quan vàrem acabar ens costava aixecar-nos i començar a caminar.

- Saps on podríem anar aquesta hora i mitja que ens queda? Podríem anar a casa meva, i així t'ensenyo la casa i juguem una estoneta més.

- D'acord, anem-hi!!

Quan vàrem arribar, vaig dir a en Gaziel:

- Això és casa teva?

- Sí, però no et pensis, perquè per fora no sembla gran cosa, però per dins aparenta molt més.

- A veure, si és veritat?



Àlex Vázquez, P3 A



Marina Ferré Borda, P3



Marc Escobar, 1r A

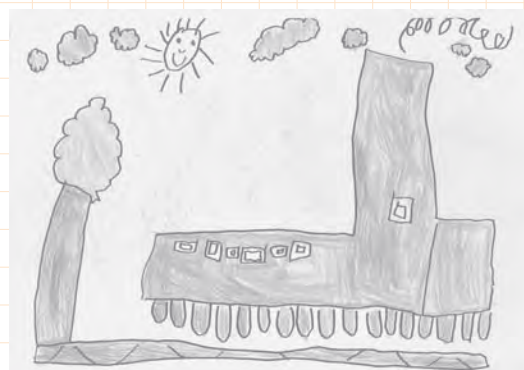




Aina Felip Ruiz, 1r B



Maria Rio Ropero, P5



Jaume Ferrer Moreno, P4 B



Lidia Sala Roget, P5 B



Marc González Ayats, P4 B



Ramon Ventura Mari, P3

Quan vaig entrar vaig comprendre que el que deia era veritat. La casa tenia un gran menjador, quatre dormitoris i un jardí bastant gran, entre altres coses.

- Ara no hi ha ningú, però podem fer el que vulguis: menjar, mirar la televisió...

Al final jugàrem als seus divertidíssims jocs de taula, i quan me'n vaig adonar, eren ja dos quarts de set.

- Caram, quina hora és!! Me n'he d'anar a casa meva.

- Vaja, ara que t'estava a punt de guanyar!!

- Ho sento, però he quedat amb la meva mare a aquesta hora. Adéu!!

- Adéu!!

Quan vaig ser a casa, em vaig passar una bona estona explicant-li a la meva mare el que havíem fet i el que m'havia explicat l'Agustí.

Quan em vaig adormir, pensava en la bona estona que m'havia fet passar i en si algun altre dia es podria repetir això.

Pau Sicília Bou

6è A - CEIP Gaziel

LA VIDA D'AGUSTÍ CALVET

Agustí Calvet
Un dia va ser un vailet
Molt entremaliadet.

De petit s'Agaró va visitar
I la casa de punxes sembla que li va agradar.

Al casino va anar
I amb la seva família al dòmino va jugar.

Al carrer on vivia,
Una botiga hi havia
On torró d'ametlles s'hi venia.

A la plaça Sant Joan va anar a jugar
I de més gran sardanes, hi va ballar.

Les peixateres les mans es van fregar,
Al tronc dels arbres, on ben netes van quedar
Però quina pudor a peix els arbres deixaven anar,
Que per allà no s'hi podia passar.

A Can Viader el llibre d'en Quixot sobre suro va escriure
I gràcies a aquest llibre, molt bé va viure.

Després van construir un tren
On hi viatjava molta gent.

De Sant Feliu a Cassà,
Una hora i mitja es tardà.

El port mai li va acabar d'agradar,
Per això mai bé en va parlar.
I un escrit abans de morir va deixar:
" Al mig d'una platja un port fa lleig,
Però per sort ja no el veig.

Va morir molt content,
Ja que estava envoltat de bona gent.

Mireia Brugulat Cortada

6è A - CEIP Gaziel

CEIP BALDIRI REIXACH

LA MAR I ELS PESCADORS

Al port vam anar
a veure els pescadors pescar.
De la mar va sortir un calamar
que al mercat se'n van emportar.

La feina dels pescadors hem de valorar
perquè és molt perillosa,
ja que contra tempestes, taurons i d'altres coses
cada dia s'han d'enfrontar.

Tinguem cura de la nostra mar
i mirem de no contaminar!

Alumnes de 2n A

CEIP Baldiri Reixach

EL PEIX I ELS PESCADORS

Un pescador va anar a pescar
i un peix es va trobar.
Era tan bonic i brillant
que el va agafar per poder-lo mirar.

Les escates eren brillants com el sol,
els ulls blaus com el cel,
la cua gris com la plata
i les aletes fines com el vent.

El pescador se'l volia menjar,
però li va fer pena,
perquè era tan bonic
que a la mar el va tornar.

Alumnes de 2n B

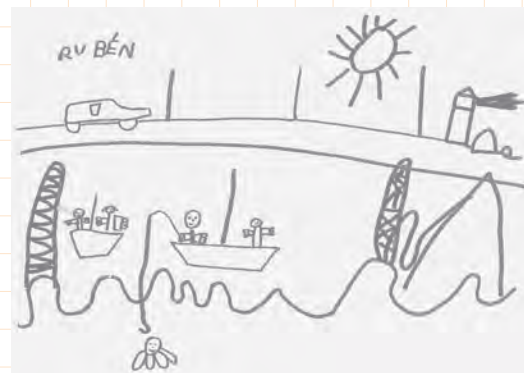
CEIP Baldiri Reixach

LA PLATJA DE SANT POL

Segur que tots hem anat alguna vegada a la Platja de Sant Pol. Nosaltres també hi hem anat. I segurament us preguntareu.... com era Sant Pol abans, fa molts anys? Nosaltres ho sabem perquè hem llegit un escrit d'un senyor que es deia GAZIEL.



Quique Bueno Gómez, P3 B



Rubén Marín Segovia, P5 B



Faeza Elonsri, 1r B



Pol Reig Gómez, P4 B



Hicham Hamoudan, 1r C



Maria Rodríguez Parra, P3 A



Joel Romero, 1r A



Óscar Rosales Roca, P5 B



Rubén Saavedra, P4 A

La platja de Sant Pol era la verdadera platja del poble, perquè la de Sant Feliu estava plena de barques de pescadors.

Sant Pol és una mica més al nord, separada de Sant Feliu per la muntanya on hi ha el molí de les forques. És una gran badia plena de sorra. A un extrem hi ha roques i a l'altre penya-segats i pins que creixen en les esquerdes de les roques.

Quan bufa el vent de garbí l'aigua del mar és d'un color molt blau amb rissos d'espuma blanca.

Abans només hi havia una casa: era la "torre" o finca d'estiueig d'un home de Sant Feliu que es deia Pere-Màrtir Estrada. La casa encara existeix i intriga els turistes. Se'n diu "la casa de les punxes". Té una torre molt alta i set o vuit de més petites al voltant seu. Els vells deien que s'hi afegia una nova torre cada cop que la dona del senyor Estrada tenia un fill o una filla.

A la Platja de Sant Pol el vent feia dunes petites, quan el vent arrossegava la sorra.

Algunes persones de Sant Feliu anaven a Sant Pol i es feien cabanes petites amb canyes, bruc i llaunes velles, i quan era festa feien dinars tots plegats.

Per Sant Joan, al mes de juny, venien persones de l'Escala i l'Estartit i muntaven una mena de tendes amb les veles i els remes de les seves barques.

Pescaven a la nit, i al migdia venien el peix a moltes mestresses de Sant Feliu, que hi anaven caminant a comprar sardines, verats, rogers i fins i tot llagostes...

Quant les primeres ratxes fortes de tramuntana arribaven cap al setembre i el cel anunciava les pluges de la tardor, els de l'Escala muntaven les barques i se'n tornaven cap a casa.

La Platja de Sant Pol quedava buida. La soledat era agradable.

Heus així que a l'estiu els nens i nenes durant molts anys s'han banyat a Sant Pol, i encara ens agrada.

Quina sort! Vivim a Sant Feliu i podem anar a Sant Pol. Hi ha més cases, gent, cotxes... però continua la preciosa aigua blava, les dunes i... "la casa de les punxes"!!!

Natasha Sosa Techera

Rubén Rosales Roca

3r A - CEIP Baldiri Reixach

EL SANT FELIU DEL VUIT-CENTS: DILIGÈNCIES I TARTANES

La diligència que anava a Girona era una cosa gran i grossa. Tenia quatre rodes: dues petites al davant i dues grans al darrera. Funcionava amb quatre cavalls o mules, i de vegades cinc, si el camí estava ple de fang. A darrera tenia una porta amb una escala per on pujaven les persones. A les dones i els capellans els costava pujar-hi per culpa de les faldilles i sotanes, i sempre els havien d'ajudar.

La diligència es ventilava per finestres, que tenien vidres per aturar el vent o la pluja; tenia persianes contra el ressol i mosquers perquè no entressin mosques.

Els viatgers hi anaven de front, en paral·lel. L'espai era molt

estret entre ells. Afegiu-hi els farcellets, sacs de mà, paraigües, bastons, abrics de tota mena, qualsevol cabasset i alguna gàbia amb animals. També hi havia criatures que feien de les seves. Davant de la diligència hi havia un lloc per als més rics.

A la part de dalt de tot de la diligència hi havia la baca, que era una mena de golfes on es posava de tot.

Aquestes diligències eren de color groc o verd amb voravis blancs, blaus o vermells.

Els viatgers no tenien pressa per arribar.

Raquel Rueda

3r B - CEIP Baldiri Reixach

ELS BANYISTES DEL VUITCENTS

L'escriptor Agustí Calvet i Pascual "Gaziel" va escriure sobre els banys a Sant Feliu de Guíxols als segles XIX i XX: edificis, costums, roba...

Els edificis eren barraques de fusta a la vora del mar, amb departaments separats per a homes i dones.

Els primers banys estaven al peu de la muntanya de Sant Elm i es deien "Els Banyadors". Només servien per canviar-se i deixar la roba.

Més endavant es van construir més a prop del poble, al barri del Raig, i van rebre el nom de "Banys d'en Baldomero". Aquests banys tenien una galeria on els dies de festa al migdia es prenia l'aperitiu i es tocaven sardanes.

Finalment es van fer els "Banys de Sant Elm", amb aigua calenta, trampolins, esports aquàtics i festes nocturnes.

Per tal de separar la zona de dones i la d'homes es posaven una mena de cortines lligades amb una corda. A l'hora de banyar-se les dones s'arrapaven a la corda i s'estaven quietes.

Els homes s'endinsaven uns metres mar endins intentant observar les dones, cosa que era castigada a cops de rem pels guàrdies dels banys, que anaven vestits de mariners. De totes maneres, poca cosa es podia veure perquè es banyaven vestits amb roba de cotó amb volants i tavelles.

La primera meitat del segle XX els banys van viure el seu millor moment fins a l'arribada dels turistes a les platges.

Alumnes de 4t A

CEIP Baldiri Reixach

L'EVOLUCIÓ DE LA PESCA

Al segle XVIII, a la Costa Brava la pesca era molt abundant. Fins i tot, cent anys després, quan l'escriptor Gaziel era petit, aquesta abundor encara durava.

Entre els anys 1880 i el 1990, el lluc, la llagosta, els meros

i els calamars de totes les mides els podien menjar quasi cada dia tant els rics com els pobres.

Si algú en volia pescar, només havia d'agafar el bot, fer quatre estropades i recollir la canya.

Els nens que anaven amb l'avi Pep podien comptar els peixos fins i tot des de la barca. I si algú se'n volia emportar a casa un parell de ben grossos, només havia d'escollir-ne els que més li agradessin. En aquella època la pesca anava a cor què vols cor què desitges.

Però a final del segle XVIII la cosa es va començar a complir, quan gent del Nord inventaren les xarxes fetes en sèrie.

Abans, de xarxes, n'hi havia molt poques i totes fetes a mà. Fins a l'època moderna només es coneixien tres tipus de pesca: amb canya, amb llança i amb fluixa, que era un sol cordill. A poc a poc es van fer progressos, i es van inventar les xarxes mecàniques i les xarxes monumentals.

Així doncs, en pocs anys la pesca va passar de ser una activitat solitària i artesanal a transformar-se en una explotació de les riqueses del mar, amb barques cada cop més grosses, patrons i tripulants.

Alumnes de 4t B

CEIP Baldiri Reixach

LA GENT DE SANT FELIU

Antigament, les dones que tenien diners portaven vestits de roba bona o vestit jaqueta amb mitges i sabates de taló. Normalment les sabates portaven sivella. Duien els cabells pentinats amb ones o recollits, i a vegades portaven barret. Els homes rics sempre anaven ben vestits amb trajo, corbata i barret, i portaven el cabell engominat. Els homes i les dones que eren més pobres anaven vestits amb roba més senzilla: els homes amb camisa i pantaló i les dones amb vestit o faldilla. La majoria d'habitatges eren cases, i els carrers no estaven asfaltats. Eren un poble pesquer però vivien allunyats del mar. L'altra gent treballava en el suro, que també era molt important.

Alumnes de 5è A

CEIP Baldiri Reixach

L'ÈPOCA D'EN GAZIEL

A l'època d'en Gaziel, a Sant Feliu de Guíxols, la gent del poble no s'avenia gaire amb els pescadors.

Als pescadors els agradava molt el mar, fins i tot tenien les seves casetes a la vora de la platja. En canvi a les altres persones els feia molta por el mar perquè deien que molts pescadors s'hi havien ofegat.

Les seves cases, al contrari que les dels pescadors, les tenien d'esquenes al mar.

En aquella època no era com ara. A l'estiu, la gent no anava de vacances a la platja, anaven a l'interior.

Es considerava una persona rica si tenia molts terrenys d'horts i jardins a casa seva. Aquestes persones anaven molt ben vestides.

Les dones portaven uns vestits llargs que arrossegaven fins als peus i un barret molt gros de palla, que de vegades portava un ocell dissecat. També portaven guants de vellut molt llargs i un paraigua per protegir-se del sol.

Els homes anaven vestits amb americana i corbata. Al cap portaven un barret, i a la mà duïen sempre un bastó.

Les persones anaven vestides de diferent manera.

Portaven samarretes de tires, pantalons curts i solien portar espadnyes de calçat.

Això és tot el que sé de l'època d'en Gaziell.

Mònica Caldas

5è B - CEIP Baldiri Reixach

ELS BANYES DE SANT ELM

Hola, sóc en Javier, i aquest és un somni que vaig tenir fa quatre dies:

Era als anys vuit-cents, quan encara hi havia cases baixes i velles. A l'estiu obrien uns banyes anomenats "els banyes de Sant Elm" que és on ara hi ha el Dorado Mar.

Jo era un nen que anava amb el seu pare als banyes.

- Ei fill, vine amb mi.

- A on?

- Al vestuari d'homes.

- Però jo vull anar amb la mare.

- No, no veus que està prohibit?

- Ah...

Els nostres banyadors eren com els de natació artística femenina però d'uns altres materials, i les dones anaven vestides amb uns pantalons com els de els pirates, una samarreta que se la posaven per dins dels pantalons i un gorro com els de les operacions d'hospital.

- Pare, ens fiquem a la piscina de waterpolo?

- No, això és per al grup de waterpolo.

- Ah! La mare! Puc anar amb ella?

- No, nosaltres hem d'anar al costat.

- Mmmm, l'aigua està calenta. Ah! Alguna cosa m'ha tocat!

- Haurà estat un peix.

- Per què hi ha aquesta corda?

- És una corda que serveix per separar els homes i les dones. Fins i tot va per sota l'aigua i per dins no s'hi veu res.

- I si algú mira per dalt?

- Aquella persona del bot li dóna un cop de rem.

Al cap de poca estona ens vam canviar i el senyor de la barca, que era amic del meu pare i anava vestit de mariner, em va explicar la història dels Banyes mentre el meu pare anava a pagar.

- Al principi només era una barraca de fusta anomenada "sang i fetge", després "els banyadors" i al cap d'un temps "els banyes d'en Balomero" amb establiment de

café, i ara els "Banyes de Sant Elm"

Em vaig despertar ben relaxat, com si hagués estat en remull una bona estona.

Javier Arres Chillón

6è A - CEIP Baldiri Reixach

ELS BANYES DE 1887

Avui m'han posat de deures una descripció dels banyes de Sant Feliu a l'època de Gaziell. On puc trobar-ne informació? Ja ho sé! Vaig a consultar l'àvia Rosa, a veure si em pot ajudar.

- Àvia, al col·legi m'han posat de deures una descripció dels banyes de Sant Feliu a l'època de Gaziell. Em pots ajudar?

- Sí, és clar. Va, que començo: quan anàvem a la platja no ens podíem banyar com ara. Els homes es banyaven separats de les dones.

- Per què?

- Perquè a l'època de Gaziell, que els homes i les dones es banyessin junts no era permès. Continuo explicant?

- Sí, si us plau.

- D'acord. Els banyes de les dones i homes estaven separats per una cortina llarga, espessa i rasposa, que es ficava dins el mar, i si algun homes es dignava a passar per sota la cortina, els guardians marítims que navegaven per allà amb una barqueta de rem els donaven un cop de rem al cap. I a part, si veïen una cosa, eren "monstres" farcits de robes i gorres.

- I s'hi feia alguna activitat aquàtica?

- Sí, de vegades els homes feien partits de waterpolo.

- Gràcies, àvia, ara ja puc fer el treball de Sant Jordi.

- De res, me n'alegro d'haver-te ajudat.

- Adéu, fins aviat.

- Adéu.

Lavors vaig anar a casa i vaig començar a escriure:

Som a l'any 1887. Avui m'he llevat amb ganes d'acabar les tasques diàries que em mana la mare, per poder anar a la platja amb els meus companys. És el primer dia que hi aniré sense que la mare m'acompanyi. Ja tinc 12 anys, sóc gran...

He quedat amb en Sergi, en Jordi i en David davant dels banyes de Sant Elm. Quan he arribat ja m'estaven esperant i de seguit hem anat tots a l'aigua. A prop d'on ens banyàvem hi havia en Ramon amb la seva barqueta de rem vigilant que ningú traspassés la cortina que separava la zona d'homes i la de dones.

- Nois, aneu amb compte que us vigilo!!!

- Tranquil, Ramon, a nosaltres no ens interessen les noies. Venim a passar-ho bé i a divertir-nos, oi Sergi?

- I tant que sí, ja tindrem temps per a novietes.

- Jajajajajaja!!!

- Que freda que està l'aigua!

- Jordi, no m'esquitxis!

Quan ens en vam adonar ja era l'hora de marxar, ens vam

eixugar bé i vam tornar cap a casa.
Durant aquell estiu de 1887 vàrem anar-hi cada dia. Van
ser uns dies que no oblidaré mai: platja, amics i gresca, el
millor d'un estiu.

Tomàs Santana
6è B - CEIP Baldiri Reixach

CEIP L'ESTACIÓ

EL PASSEIG DEL MAR

Abans els pescadors guardaven les barques a la sorra a
sobre d'unes fustes. També l'aigua passava pel mig dels
carrers i el parc era molt gran, encara que no hi havia res
per jugar.
No hi era, l'escola, perquè hi havia els trens. No hi havia
gaires cotxes i hi havia moltes bicicletes.

Iman Razzouki
1r B - CEIP L'Estació

EL CARRILET DE SANT FELIU A GIRONA

El carrilet anava de Sant Feliu a Girona. El van inaugurar
el 1892, i la gent va sortir al carrer per veure'l. Els trens
eren nous de trínca. Es van fer dos dies de festa. Van fer
construir cases noves i carrers nous.

Jordina Escofet Vera
2n A - CEIP L'Estació

LA SOMBRERERÍA PALACIOS

En Gaziel va néixer a Sant Feliu. Quan era petit, a l'estiu,
després de sopar li deia a la seva mare:
- Mare, puc anar a parar la fresca?
La seva mare li contestava:
- Sí, però no et moguis d'aquest carrer.
I en Gaziel i els seus amics anaven a tirar pedres al cartell
de llauna de la Sombrerería Palacios i quan el tocaven amb
una pedra feia un soroll molt divertit: clonk!!
El senyor Palacios era molt elegant i portava mosca al llavi
inferior i ulleres amb muntura d'or.
Quan l'endemà arribava a la botiga, trobava el cartell
abonyegat.

Paula Carmona García
2n B - CEIP L'Estació

LES SARDANES DE LA PLACETA DE SANT JOAN

La placeta de Sant Joan a mitja nit era totalment deserta, no
hi havia ningú, i a les nou, més o menys, es ballaven les sar-
danes a la placeta de Sant Joan. Quan els balladors ballaven,
els vaillets passaven per sota les cames dels balladors, i a les
deu aproximadament les sardanes s'acabaven. Les sardanes
es feien per la festa major, i era quan se sentia més soroll a
la ciutat, i no hi havia gaire llum. A les deu tocaven un, dos,
tres, quatre, cinc, sis, set, vuit, nou i deu! I a dormir!

Àlex Lozano
2n C - CEIP L'Estació

COM VIVIA LA GENT: LA VIDA FAMILIAR BURGESA

Si el senyor Gaziel visqués avui, segurament veuria molt
diferent la vida dins la casa familiar del carrer Joan
Maragall, antic carrer de la Processó. Només prement
un botonet tindrien llum a tota la casa, calefacció, aire
condicionat...

A la sala d'estar no passarien el rosari sinó que escoltarien
música, mirarien la televisió, jugarien amb la *play*, estarien
connectats a Internet...

Molt probablement no tindrien tant de servei perquè avui
en dia la roba es compra i no es fa a mà.

La cuina i el rebost no tindrien res a veure. Hi hauria
rentaplats, microones, forn, plaques vitroceràmiques,
congeladors... El que sí que potser encara farien seria les
melmelades, conserves de bolets, d'anxoves... i l'oli no el
tindrien en gerres de Quart sinó en ampolles o garrafes de
plàstic o de vidre. I no creiem que tinguéssim gaires conills
ni gallines a l'eixida del pati!

Les cases, avui en dia, estan tancades amb clau, i per tant
no podrien entrar dient: "A Maria!"

I ja no parlem de la renda: res a veure amb l'actualitat,
res de quinze o vint pessetes diàries... Molts euros i molt
més car.

No sabem si li agradarien gaire els canvis però la visió que
tenim nosaltres del poble i dels costums és molt diferent,
tot ha canviat molt. Potser trobaria coses millors i algunes
altres més dolentes.

Daniel Romero
Marc Royán
3r A - CEIP L'Estació

LA DILIGÈNCIA A GIRONA

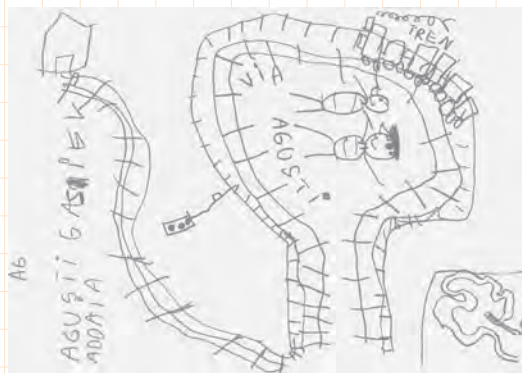
Agustí Calvet i Pascual va néixer el 7 d'octubre de 1887.
La seva família era burgesa perquè tenia una fàbrica de
suro al poble. Va viure a Sant Feliu fins que tenia uns sis
anys. Després el seu pare va vendre la fàbrica i van marxar
a Barcelona.

De gran va ser periodista i escriptor i es va posar el pseu-
dònim de Gaziel.

A través dels seus escrits podem saber com era Sant Feliu
abans.



Andreu Borrego Asensi, P4 B



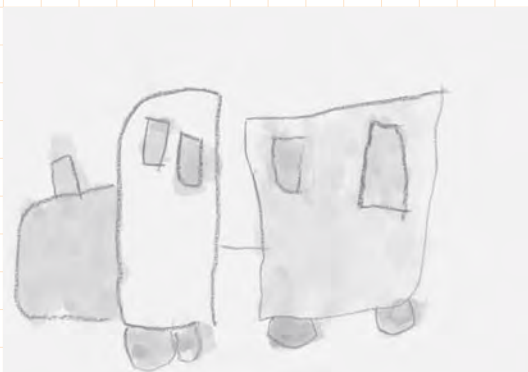
Addaia De Febrer, P5 A



Ferran Conchillo Estañol, P4 A



Xavier Negre, 1r A



Miquel Costa Vicente, P3 B



Lina Miriam Sellame Cervina, P5 B

Hi havia la diligència per anar de St. Feliu a Girona i de Girona a St. Feliu.

Tenia un porticó bastant alt i per pujar posaven un marxapeus, però de vegades a la gent els havien d'empentar agafant-los dels braços.

Tenien finestres als costats, i també una al davant i una altra al darrera.

Tenien una cambra al davant, on anaven només quatre persones que anaven amb molt d'espai. Això és deia cupé. En canvi els que anaven al compartiment de darrera estaven ben estrets.

A dalt hi havien una espècie de golfes on es guardaven les coses grans. Quan eren més petites les portaven a dins amb ells, com per exemple: ous frescos, ocells engabiats, gossos, etc.

Les diligències eren de color groc o verd amb voravius blancs o vermells.

Ailen Abdala Vadillo

3r B - CEIP L'Estació

COM VEIA EN GAZIEL I COM VEIG JO "LA BADIA GUIXOLENCA"

En Gaziel veia la badia molt maca. A ell el tranquil·litzava molt. Li agradava seure a la barana del mar escoltant les onades com xoquen a les roques, el soroll com si algú respirés quan les onades arriben a la platja, i veure l'espuma de l'aigua que semblava un serrell blanc. Li agradava perquè no sentia els motors de les barques, com ara. Tampoc no se sentia el soroll de les grues ni dels camions que transportaven coses. Abans ho transportaven tot a mà i les barques no eren de motor, eren de vela, i per tant no feien soroll. Però quan es va construir el moll l'any 1904 ja no li agradava tant perquè se sentia més soroll i tapava més el paisatge.

Ara, a la badia de St. Feliu de Guixols ja no hi ha xarxes ni tantes barques a la platja i la gent ja s'hi pot banyar. La sorra està un xic bruta i l'aigua de vegades la trobes bruta i de vegades cristal·lina. A mi m'agrada banyar-m'hi perquè entres a l'aigua, i primer es nota freda, i al cap d'una estona ja no. El soroll de les onades és molt agradable.

El port a mi no em fa res que hi sigui perquè de vegades és bonic anar-hi a passejar a peu o amb bici. Ara no es transporten les coses a mà sinó amb camions. I, les barques, la majoria van amb motor i n'hi ha molt poques que van amb vela.

Mar Gironella Lladó

4t A - CEIP L'Estació

LA PLATJA DE SANT POL I LA DE SANT FELIU

La platja de Sant Pol abans era la platja de Sant Feliu de Guixols, perquè la de Sant Feliu estava plena de pescadors i drassanes. Els pescadors de l'Escala i l'Estartit s'hi passaven tres mesos d'estiu amb tendes de campanya fetes

per ells mateixos amb els remes i les veles de les barques. Venien per pescar i vendre peix, perquè l'Estartit o l'Escala eren pobles molt petits i no en treien gaires diners. Pescaven sardines fresques, verats lluentos, lluç de palanque, rogers... que després venien a les dones riques de St. Feliu, que hi anaven amb les seves criades a comprar.

En Gaziel deia que abans la platja de s'Agaró era pelada; no s'hi veia cap casa, barraca ni ànima vivent. Ara les dues platges, la de Sant Pol i la de Sant Feliu, estan molt plenes, i a l'aigua només hi ha barques amb motor i quasi totes darrera el port. La de Sant Pol és el mateix però sense port, molt més gran i maca que la de Sant Feliu, amb la sorra fina, fina. En canvi, a Sant Feliu, la sorra és més gruixuda. La casa de les punxes a la platja de St. Pol hi és des de fa molts anys, ara reformada però sempre amb les torres punxegudes. És força gran i molt maca. La platja de St. Pol també té unes dunes tan maques que sembla un desert.

Gemma Escofet i Vera

4t B - CEIP L'Estació

EL JARDÍ MELANGIÓS: EL CEMENTIRI GUIXOLENC

Va ser el dia 23 d'abril de 2007, també dia de Sant Jordi. Vam sortir del "cole" a les 10 i vam anar caminant fins al cementiri.

Vam entrar al primer clos, que és on hi descansava la gent que no tenia riqueses i vivien d'un treball dur. Al segon clos ja els nínxols eren de marbre i de gent una mica més rica de diners, conreus i treball. El tercer clos era per a les persones que tenien grans riqueses, tenien nínxols familiars on enterraven a tota la família. El quart clos era més o menys igual que el tercer, i el cinquè era per a gent no religiosa i gent que no era d'aquí: Marroc, Anglaterra, França, etc. Va donar la casualitat que estaven enterrant una persona i, doncs, vam tenir una mica de respecte als familiars disgustats per la pèrdua d'un ser estimat, i vam passar de llarg sense passar per la part dels nínxols on l'estaven enterrant.

Des del dia en què vam anar al cementiri només penso una cosa: mai no hem de pensar en coses impossibles, com que els morts poden reviure i fer-nos mal, perquè el que sempre hem de pensar és que els que ens poden fer mal són els vius i no els morts; i que el cementiri és el lloc on anem a descansar eternament després de la nostra meravellosa vida, la vida dels vius on hem viscut la nostra infantesa i la nostra rebel·lia, i on ens hem pogut enamorar i viure fins el dia de la mort amb les persones que estíem i amb la gent que ens estima. I pensar que hem de viure la vida perquè en qualsevol moment es pot acabar.

Paula Cerdán Capote

5è A - CEIP L'Estació

COM VIVIA LA GENT A L'ÈPOCA DE GAZIEL

Hola! Ja sé que no em coneixeu. Sóc en Joan, el besné de d'en Gaziel, un home fantàstic. El meu pare em va dir que abans l'escola era molt diferent, era més petita i no tenien pati. Quan el meu besavi era petit només hi havia una escola municipal, on anaven a parar pobres i rics. Convien molt bé, perquè era com ser alt o baix. En canvi ara els rics van a escoles privades i els de mitjana van a escoles municipals.

Tots els que van anar a la classe de don Pablo, el mestre del meu besavi, van haver de passar per les mateixes banquetes, que eren la temuda palmeta d'un mestre vell i bonhomí. Don Pablo, el bon mestre, els esperava a l'entrada i els acompanyava quan sortien cridant com bojos, i li feien un petó a la mà dos cops al matí i molts més a la tarda. Per al meu besavi tot era fantàstic, però jo crec que en aquella època era més avorrit perquè no hi havia consoles, ni *play station*, ni *game boy*.... no sé com devien passar l'estona!

El meu besavi estimava molt la seva ciutat, Sant Feliu de Guíxols. Quan passava per davant de l'ajuntament –antigament la seva escola– li venien aquells records de quan era petit, quan sortien de l'escola corrent i cridant. I quan es trobava amb un amic seu i es deien "Hola, noi" es recordava de quan anaven a la classe de pàrvuls o a l'estudi. Ara ni ens en recordem, dels amics que vam tenir fa anys!

Quan van passar uns anys els pobres es van queixar als rics del fet que cobraven molt poc i que treballaven molt. Des d'aleshores els rics i els pobres no han tornat a conivir gaire bé.

Per a mi el meu besavi Gaziel era un home sensible, que estimava i era estimat, i no podia viure sense el seu llapis a la mà i amb un paper a sobre de l'escriptori de la seva habitació.

Ivonne Turón Mas
5è C - CEIP L'Estació

EL RECORD DELS BANYS DE SANT ELM

Abans els "Banys de Sant Elm" eren divertits i bonics de veure, però ara estan desastrosos.

Primer de tot, us explicaré la meua història:

Era un dia com cal. Jo tan sols tenia tres anys i anava amb els meus oncles, els meus cosins i els meus pares als "Banys de Sant Elm". Per suposat, era la primera vegada que hi anava. Com que no sabia nedar i no coneixia com eren, tenia por, però el meu oncle no parava de repetir-me que no en tingués, que ja veuria com m'agradarien molt. I quan hi vam arribar, vaig al·lucinar en veure tot allò. Per a mi era un paradís. Vam anar al vestidor a posar-nos el banyador. Després, em vaig haver d'acomiar dels meus cosins, dels meus oncles i del meu pare. Les meves ties, les meves cosines, la meua mare i jo vam anar a banyar-nos. A mi em van donar com una mena de flotador i em vaig haver de banyar amb allò, és clar. Al cap d'una estona, quan ja m'estava divertint i no m'adonava del que passava al meu voltant, el meu oncle, que era solter, es va voler

acostar a una noia molt bonica, i estava a punt d'arribar-hi quan... PLAF!!! Quina plantofada li va donar un senyor amb el rem. El senyor era estrany. Portava una visera blanca, unes ulleres negres i estava a sobre d'una barca més o menys petita. Jo, quan vaig sentir aquell "plaf" i vaig veure el meu oncle fer un salt que quasi toca el cel, vaig esclatar de riure.

Quan vam sortir de l'aigua, vàrem anar a una mena de piscina petita per dutxar-nos, i després vam anar a un restaurant a dinar. Al costat hi havia com un hotelet i ens vàrem quedar a dormir allà. El menjar de l'hotelet i dels restaurants era exquisit. Ja m'agradaria tenir aquella cuinera a casa meua. I el gelat de nata que em vaig menjar a la gelateria del costat també era molt bo.

Al cap d'uns anys, quan en tenia més o menys deu, anava als "Banys de Sant Elm" més sovint i ja podia jugar als esports d'aigua de grans. Els camps d'aigua que hi havia eren magnífics.

Quan m'anava fent gran van enderrocar els "Banys". Poc vaig anar per veure com estaven i vaig quedar impressionada. L'aigua estava tota plena de porqueries, les parets pintades amb gargots i alguna part dels edificis estava trencada.

Els "Banys", si vols que et digui la veritat, m'agradaven més com eren abans.

Dolça M. Galera Granolleras
6è A - CEIP L'Estació

EL NOM DE LA COSTA BRAVA

Quan va començar el s. XX, el nom de la Costa Brava encara no existia. Qui se'l va inventar va ser en Ferran Agulló, pel que sembla un home simpàtic, bromista, amic dels seus amics... una bona persona.

Agulló era un mestre en la poesia floralca però ho va deixar córrer per dedicar-se a la política. Era també un periodista hàbil que publicava a *La Veu de Catalunya* signant amb el pseudònim de "Pol".

Sembla que, un dia, l'Agulló i una colla d'amics van pujar a l'ermita de Sant Elm i, tot mirant la magnífica vista que hi ha des de Sant Feliu fins a Tossa, Agulló va dir que aquella costa era molt brava. Més tard aquest nom ja el va utilitzar en diferents articles periodístics i devia caure en gràcia.

En Gaziel i l'Agulló eren bons amics, tot i les seves diferències de pensament i rivalitat en l'àmbit periodístic.

Quan Gaziel explica com va sorgir el nom de la Costa Brava, a mi em sembla que hi veig una mica d'enveja encoberta; penso que Gaziel mai va no pair del tot que en Ferran Agulló tingués l'encert de trobar aquell nom ...

Jo trobo que el nom de Costa Brava ja està bé. En Gaziel opinava que era un nom excessiu, que no es podia comparar la nostra costa amb altres de certament braves com

les de Suècia o Noruega, les de Cornualla o les del nord d'Espanya, però, com ja he dit, el nom va tenir èxit i aquí el tenim, tot i l'opinió contrària d'en Gaziel, per sempre: COSTA BRAVA.

Ainhoa Cúneo Lecaros
6è B - CEIP L'Estació

FUNDACIÓ COR DE MARIA-SANT JOSEP

EN MEMÒRIA A GAZIEL

Gaziel, si estiguessis aquí podries veure el que hi ha ara. Hi ha moltíssima diferència entre ara i abans! Pobres mariners, abans tan marejats, i ara ja han fabricat medicaments i embarcacions perquè no passi això. Abans, els mariners guiats per la història del cant de les sirenes... Gaziel és fill de Sant Feliu. A mi m'agradaria anar més enllà de la seva època perquè m'agradaria pujar a un "mehari". Una mica més endarrera m'agradaria jugar a la xancla, a agulles de colors; m'agradaria ser en aquella època perquè no hi havia contaminació. Però què li ha succeït a la nostra època? Pareu, pareu! Per què no anem a la muntanya que hi ha darrera casa meva? A mi em fa pena. Hi ha una quantitat de brutícia... tovalloles, llaunes, vidres escampats per terra, bosses de McDonalds... Jo, al meu gos, ni el deixo passar per allà. Si agafés alguna cosa... li podria passar quelcom! I, en memòria a Gaziel, li varen posar el nom al col·legi públic més antic de Sant Feliu de Guíxols. M'ha agradat conèixer la història d'en Gaziel.

Júlia Serra i Dalmau
2n Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

GOIGS A LA MEVA CIUTAT

1
Assegut a la barana de mar,
quedes bocabadat.
Contemplant tot el voltant:
Les barquetes a la mar,
els ocells volant.
La gent va amb alegria,
tot passejant,
i la mainada jugant.

2
Sant Elm, ermita bonica,
a dalt de la muntanya
sembla que estigui salutant,
els vaixells que tot xino-xano,

passen pel mar.

3
És fantàstica la Rambla,
sense cotxes molestant,
els comerços prenen vida,
a cada costat.
La gent passeja tranquil·la,
tot parlant.

4
Amb aquest Passeig esplèndid,
tocat per la brisa del mar,
Vista marina com pintada
del pinzell del millor pintor,
com una postal emmarcada.
És la nostra ciutat...

5
La gent encantada queda,
al veure el seu tarannà.
Bonica com poques coses
queden per admirar.
A totes les dates de l'any
s'hi pot passejar.

6
Al Passeig s'hi fan moltes coses,
sardanes, balls, rues de Carnaval.
A la Festa Major del poble, tots ens hi
anem a divertir.
I sempre que hi he anat,
amics hi he trobat.

7
El Monestir és història,
història de Sant Feliu,
amb la Porta Ferrada.
Tothom hi queda prendat!
Els visitants hi fan fotografies.
La gent d'aquí s'hi va a casar.

8
Sant Feliu és alegria.
M'encanta viure en aquesta ciutat.
Estem envoltats de boscos i
llavors, et trobes al mar.
Amb l'aigua il·luminada,
que ens obre el cor als ciutadans

Anna Meseguer i Casco
3r Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

FA ANYS, A SANT FELIU

A principi del segle XIX Sant Feliu de Guíxols era una vila preciosa, que a poc a poc anava creixent. Ja eren 1.400 habitants, i era una de les viles més importants de la província de Girona gràcies a la pesca i les fàbriques de taps de suro.



Yasmina Addon, P4 B



Judith Lei Casanovas Larrosa, P3 B



Adam Martínez Barkani, 1r

En Jaumet tenia 18 anys i estimava molt Sant Feliu. Treballava a la fàbrica de taps més important de la ciutat. Cada dia al matí es despertava aviat per anar a la fàbrica. Abans d'anar a treballar feia una passejada a prop de la platja. Li agradava molt veure com els pescadors de sardina i anxova preparaven les xarxes a la sorra de la platja per sortir a pescar, al final de la platja, allà on desembocava la riera de Juli Garreta. Ja començaven a arribar les dones amb els seus cabassos de roba bruta. Assegudes a la sorra de la platja rentaven totes les peces de roba. En Jaumet sempre les saludava de lluny:

– Bon dia tingueu!

I elles contestaven:

– Bon dia, Jaumet!

Pel passeig agafava el carrer dels arbres i, tot passejant, anava del carrer Major fins al carrer de la Creu, on hi havia la fàbrica de taps. Es passava tot el dia treballant, però a ell li agradava molt aquella feina, perquè unes pessetes a la setmana li servien per ajudar casa seva. A mitja tarda, quan sortia de la fàbrica, es trobava amb alguns amics en una taverna del carrer Algavira. Mentre anava cap allà es trobava els veïns al carrer asseguts a les seves cadires i fent petar la xerrada. Sempre es distreia comentant alguna cosa amb ells. Quan arribava a la taverna prenia una copeta de vi amb els amics, i feien unes partides de cartes abans de tornar cap a casa.

El que més li agradava a en Jaumet era el cap de setmana. A començament d'estiu, quan ja feia calor, amb els amics anava a l'estació i agafaven el carrilet per anar a la Font Picant. Portaven la motxilla i la cantimplora i allà passaven un bon dia. D'altres caps de setmana anaven a la platja, es reunien tots els amics a Sant Elm i allà ho passaven pipa tirant-se de caps des de la roca del Sang i Fetge.

A Sant Feliu sempre hi havia coses per fer, i quan feia calor encara més. El més divertit de l'estiu era l'agost quan arribava la festa major. A casa seva, que eren de pagès, es matava la gallina i es feia un bon dinar. Es reunien tots a la taula i això li feia molta il·lusió. Després, a la tarda, es trobava amb tota la colla d'amics i anaven al passeig. Tothom passejava d'un costat a l'altre ben mudat i es feien grans tocadres de sardanes. A l'hivern era diferent: feia fred, tothom i es tancava a dins de casa. A les 5 de la tarda ja era fosc, i quan en Jaumet sortia de la fàbrica anava cap a casa amb la seva família i al voltant del braser explicaven com havia anat el dia.

En Jaumet estava molt orgullós de ser ganxo. Fes fred o fes calor sempre deia que ser de Sant Feliu era el millor.

Eva Martínez Palet

4t Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

LA PLATJA VISTA PER GAZIEL

Quan la platja era verge
que no estava malmenada
i només hi havia onades
amb les crestes blanquejades.

La badia era un joiell,
era un joiell per ell,

ell la veia diferent
diferent de l'altra gent.

La platja era perfecta
ni molt gran ni molt petita,
la sorra també ho era,
ni molt gruixuda ni molt fina.

Un dia en Gaziel va anar al Salvament,
per veure com la gent es banyava,
però al cap d'una hora
veia com tothom se n'anava.

Quan ell ja era molt vell,
veia com la platja es destruïa,
i amb la construcció del port
com l'aigua s'embrutia.

A en Gaziel li encantava
la platja de Sant Feliu,
per això feia tants escrits
d'aquest lloc tan joliu.

A vegades veia arribar
moltes barques forasteres,
amb la gent de tots colors
que parlaven diferents llengües.

La gent venia en barques
arribaven de tots costats,
i en veure aquesta platja
quedaven bocabadats.

Miquel Gironès Hereu
5è Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

COM ERA, COM ÉS I COM SERÀ SANT FELIU?

Nosaltres hem vist tot Sant Feliu ja tan fet i crescut, però a mi m'agradava molt asseure'm a la faldilla de l'avi mentre m'explicava com ell havia vist Sant Feliu.

Han fet tantes coses noves, ho han canviat tot tant: el port, el passeig, la platja, la plaça de l'ajuntament... i moltes coses més que ara no em vénen al cap.

L'avi també solia ensenyar-me fotografies de quan el meu pare i els meus tiets eren petits, quan ells venien aquí a estiuejar, quan anaven cada matí a la platja, on compraven el peix, com era el port... El meu pare ara se'n fa creus de com tot ha pogut canviar tan enormement, si no fa tant que ell tenia la meua edat.

A vegades m'aturo a pensar i m'imagino com devia ser la platja. Les fotografies m'ajuden, però tot ha canviat tant... El passeig de ronda abans servia per transportar mercaderies o carruatges als pobles de les rodalies i tot d'un plegat serveix per admirar el nostre paisatge i gaudir del soroll marí. I la rambla del poble? Jo la imagino preciosa, amb el pas de sorra, i els diumenges plena de gent parlant. Recordo que, quan era petita, el meu avi una vegada em va ensenyar una fotografia, i us puc assegurar que em va

donar una sensació de netedat i amplitud que amb el pas dels anys hem perdut. El meu avi també m'explicà que fa molts i molts anys per Sant Feliu també passava un tren, anomenat el ferrocarril de Sant Feliu de Guixols.

La Rambla del portalet no ha canviat gens des de fa molts i molts anys. El que més em crida l'atenció de les fotografies és com aquest poble ha pogut créixer tant. Estan destruint tot el relleu de la Costa Brava. Totes aquestes construccions a primera línia de mar? I tot el que ha crescut Sant Feliu per la part alta? I tots els camps de conreu? On és, tot això?

A part de tot això, Sant Feliu té una vista preciosa i una relleu encantador. M'agradaria molt saber com serà Sant Feliu en el futur, si seguirà evolucionant tant, o pel contrari viurà èpoques d'estancament.

Ara us demano que penseu, encara que sigui un instant, en com viuran els vostres fills. Jo voldria que poguessin gaudir d'una platja sense burilles, una Rambla sense papers pel terra, un port ben net... I vosaltres?

Anna Roure
6è Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

EL SUBMARINISTA I L'ERIÇÓ

Hi havia una vegada un submarinista que anava a pescar eriçons. Quan el va veure el va avisar que venia una onada i els eriçons el van portar al seu palau.

- Oh, sa majestat el rei Neptú! Ve una onada!

- D'acord!

El submarinista també els va ajudar.

El rei Neptú va trencar l'onada amb el seu raig.

Visca, visca!

I des d'aquell dia el submarinista, els eriçons i el rei Neptú van viure junts per sempre.

Lluís Calvet Camps
1r Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

VIATGE A TASMÀNIA

Sant Feliu era un poble mariner, amb un port molt maco i un moll on molts vaixells hi passaven les estones de descans, o quan no havien de feinejar.

Un dia, un mariner, a qui li agradava molt viatjar pel mar, volia arribar a una illa que era molt lluny.

En aquell moment hi passava una orca i li va preguntar:

- Tu vas a aquella que està molt lluny?

- Sí —va respondre el mariner—. Que em vols acompanyar?

Van anar avançant i avançant i van trobar una balena blava. Aquella li va preguntar:

- Que vosaltres aneu a aquella illa que està molt lluny?

- Sí —van dir el mariner i l'orca—. Que em vols acompanyar?

- Sí —va respondre la balena blava—.

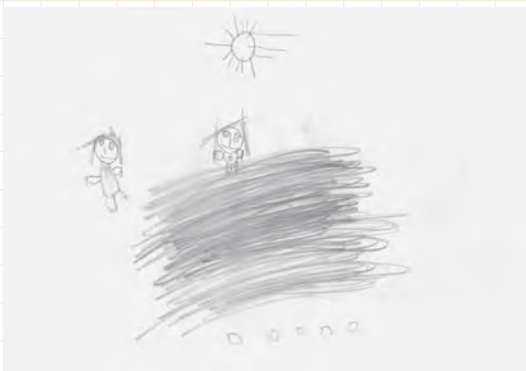
Al cap de dues o tres hores el mariner va cridar:

- Viscaaa! És el mar de Corall i ens falten tretze quilòmetres per arribar a la illa que volíem anar!

Així van arribar ràpid a aquella illa que es deia Illa de



Anna Díaz González, P5 A



Judit Martínez Palet, P3 A



Carla Ramiro Lloret, P4 A

Tasmània.

Allà s'hi van quedar a viure tots tres: el mariner, l'orca i la balena, perquè aquell lloc els va semblar meravellós.

Albert Domínguez

2n Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

EL PORT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

El port de Sant Feliu de Guíxols es va començar a construir l'any 1904, i es va acabar el 1906. El rei Alfons XIII en posà la primera pedra, després que anessin a Madrid Salvador Janer i Eduard Carbonell, per demanar permís per començar a fer-ho.

Quan van acabar el port, va ser de càrrega i de passatgers, i ara s'ha tornat esportiu. En aquests anys l'activitat marítima ha tingut molta importància. Els grans vaixells no podien entrar a la platja perquè podien quedar-se embarrancats.

El port de Sant Feliu de Guíxols va ser molt important a la província de Girona, perquè va ser un dels primers.

Està situat sota "el penyal dels Guíxols", i té un far que il·lumina els vaixells de nit, una llotja on els pescadors venen el peix, i al costat de la llotja hi ha amarrades les barques de pesca on, al damunt, hi tenen les xarxes.

Els peixos més habituals que es pesquen són el lluç, les lli-ses, les jurioles, pops... Antigament hi havia moltes cabres de mar, que valien una pesseta al mercat, i que ara valen molts d'euros.

Al voltant del port sempre hi ha moltes gavines que pesquen peixos.

A mi m'agrada molt córrer per les passeres que porten a les embarcacions perquè fan soroll, i a mi m'agrada molt també pescar amb canya. És molt divertit!

Esther Serrano Miquel

3r Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

EL NOSTRE TREN ESTIMAT

Joves, avis, nens i nenes, tots van pujar al tren per anar tirant cap a Girona.

Es va fer molt famós el nostre tren meravellós.

Cap al final del temps va morir: tothom va fer l'últim camí.

La gent, a les sis del matí, s'aixecava per sortir.

El tren té un vagó de primera amb seients encoixinats.

Sobretot a la primavera anava ben carregat.

Si pogués anar amb el tren, li voldria anar tirant el carbonet negret.

Quan el tren toca el xiulet,
és com un rellotge
que avisa els passatgers.

Cristina Auladell Guebara
4t Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

COM ES BANYAVEN ANTIGAMENT?

Antigament els homes i les dones es banyaven separats. Portaven uns banyadors que eren com uns pantalons i una samarreta. Normalment els banyadors eren de ratlles. Era completament diferent d'ara. Les dones es banyaven amb uns casquets de bany. A les platges solia haver unes cabines, i allà era on es canviaven. Portaven una gran pamela al cap per protegir-se del sol. Més tard van començar a portar el banyador amb tirant però encara amb pantaló curt. Els homes ja no duïen samarreta. I amb els anys s'han anat fent banyadors més escotats fins a l'actualitat, que hi ha biquinis de dues peces, cada vegada més petits. Els primers banys de Sant Feliu van ser els d'en Baldomero.

POEMA

Les noies es banyaven amb vestit
i els nois tapats fins al pit.
No hi havia eines per bussejar
però sí molt espai per jugar.
Homes i dones es banyaven separats.
Encara no sabien el valor de la igualtat.

Andrea Fernández / Raül Jiménez
5è Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

GAZIEL, LA BADIA I ELS BANYS

Agustí Calvet i Pascual un escriptor va ser.
Gaziel era el seu pseudònim,
perquè preferia escriure en pla anònim
però igualment famós es va fer.

Ell a Sant Feliu de Guíxols vivia.
Per això molts dels seus llibres parlen de la nostra badia.
De com la gent es banyava
era un tema dels que parlava.

Els homes i les dones separats es banyaven
perquè junts prohibit estava.
Només els homes atrevits gosaven
anar a mirar-les per sota l'aigua.
Els banys d'en Baldomero típics eren,
i els de Sant Elm tampoc els podem oblidar
perquè amb aigua calenta es podien banyar
i música de fons escoltar.

Maite Martínez Amezcua
6è Primària - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

UN TRESOR DE LA COSTA BRAVA

Entre la humida sorra de la platja veig, dalt de tot de la muntanya, una petita ermita.
Encisada per aquell bell edifici, decideixo acostar-m'hi, i llavors, pujo la muntanya.
Veig el petit trenet que fa la ruta diària i un munt de turistes pujant entusiasmats les escales de pedra que condueixen a l'esplanada.
Des del mirador veig el mar, l'horitzó, la Costa Brava.
Llavors torno a sentir aquella sensació una altra vegada, i em sento com un ocell que sobrevola la mar blava.
Decidida a explorar-ne tots els racons, hi entro. He tingut sort de no trobar-me la porta tancada. Fa goig, petita, bonica i cuidadosament restaurada.
Surto a fora, alço la vista i veig el bonic campanar, amb unes gavines sobre la campana; me'n torno al mirador, allà em sento afortunada.
Tanco els ulls i perdo la noció del temps. Quan els obro veig el gran rellotge solar, i miro l'hora. Potser seria millor tornar-me'n cap a casa...

Sandra Gómez Ribera
3r ESO A - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

L'ERMITA DE SANT ELM

Una història imaginada i meravellosa va succeir a l'ermita de Sant Elm: una nena de vuit anys que es deia Marina va pujar a l'ermita perquè es trobava sola. Tothom la insultava i la menyspreava pel seu físic. Ella mai no sabia què contestar, ja que sabia que deien la veritat. Quan algú li deia alguna cosa que l'ofenia, se n'anava tota sola a l'ermita. Allà es trobava bé, sense que ningú la molestés. Aquella ermita li donava tranquil·litat i pau, ja que es veia tot Sant Feliu de Guíxols. S'entretenia mirant la gent com passejava pel carrer, els gossos que jugaven amb il·lusió, els nens corrent pels carrers i jugant a pilota a la platja. Aquella ermita era molt gran, era bonica i li donava tranquil·litat, la tranquil·litat que mai no li va donar a conèixer la gent que l'ofenia. Ara, aquí, asseguda escrivint aquesta història, recordo aquelles tardes en què la meva amiga i jo sèiem a l'ermita i ens passàvem hores i hores mirant les vistes, ja que ningú no va saber apreciar que la nostra amistat era com qualsevol altra i que mai no hem de menysprear una amistat. Perquè el millor que em va passar és arribar a conèixer la meva amiga gràcies a la gent que l'ofenia. Aquell era el nostre lloc per parlar, on ens passaven les hores com minuts. I des d'aquell dia vaig descobrir que després de tot el que li van fer, mai no va perdre les ganes de tenir una verdadera amistat.

Desirée Bono
3r ESO B - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

LA GRAN HISTÒRIA

Un simple home no ha sigut:
A Gaziel no hem pogut oblidar.

Ell amb la seva obra ens ha complagut
i del nostre cor no se n'ha volgut anar.

La mort per a Gaziel no existeix
ja que no el podem oblidar.
Després del que ens ha ensenyat,
un nou sentiment dintre del meu cor neix.

No és tan sols un simple escriptor
que amb quatre paraules va escalant el riu,
sinó que és un gran home
a qui tenia el cor robat Sant Feliu.

Va ser un home molt estimat,
per ciutadans, estrangers i el patronat.
Tant amb l'obra ens ha delectat
que fins i tot una escola li hem dedicat.

De Sant Feliu una poesia va fer,
un home que s'ha convertit
en un gran escriptor que per sempre més
conviurà en el nostre esperit.

Marta Quintana

4 ESO A - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

QUÈ ÉS LA MORT?

Què és la mort és una pregunta que tots podríem respon-
dre, o això creiem. Podríem dir que és un estat que pateix
l'ésser humà, en què deixa de ser persona per alliberar la
seva ànima i anar allà on ningú sap.

Potser el fet de viure ara com a persones ens condiciona a
pensar que hi ha d'haver alguna cosa després de la mort.
Uns esperen un paradís meravellós entossudits en el fet
que sigui semblant a alguna cosa que coneixem; d'altres
pensen que hi ha una elecció: els que a la terra hagin fet
bona obra se n'aniran al nostre mar celestial, i els que no
hagin complert la seva tasca al sòl del viu seran enviats a
les tenebres d'un calorós infern.

Personalment, la visió llunyana que tinc de la desaparició
del cos físic va més enllà d'un lloc materialment conegut.
Imaginem, doncs, un lloc buit, sense res, simplement amb
l'essència de cada ésser, contemplant el que nosaltres,
pobres ignorants, estem creant i destruint, amb un afany
realment inservible, o potser fent com Gaziel, obrant i
deixant unes empremtes inesborrables que ajudaran que
al llarg dels segles es recordi que ell ha estat, ha existit.

Potser això és cert. Per què no? Tanmateix, nosaltres l'es-
tem recordant ara.

La vida és alguna cosa més que un nombre d'anys, en què
tot el que has fet es perd en un moment. Ha de ser alguna
cosa més que un simple somni, perquè realment és un
somni, meravellós en ocasions, d'altres desitjos d'oblidar,
però certament un somni llarg, molt llarg, en què tu pots

escollir el que vols que quedi en el record. O potser no...

Laura Cilleruelo

4t ESO B - Fundació Cor de Maria-Sant Josep

IES SANT ELM

EL PATI DEL GAZIEL

A classe hem llegit un text sobre Gaziel, en el qual hem
retrocedit fins a l'any 1937, l'any en què es va inaugurar
el centre escolar Els Estudis Nous, ara conegut com Gaziel.
Aquest mateix any els meus avis van entrar-hi: en aquella
època el pati estava proveït de dos recintes, un per a les
noies i un per als nois. El de les noies era molt més petit;
allà jugaven a saltar corda, a fer saltar pedretes amb una
agulla, i algunes, en un nombre molt petit, a enfil·lar-se als
arbres. Al dels nois, del qual he aconseguit més informa-
ció, el que hi predominava era el futbol. Hi jugaven amb
una pilota feta de cuir, embolicada amb un sac petit i lligat
amb un fil de cuir, que impedia la rematada de cap per por
d'obrir-se'l. Aquesta afició va arribar a formar dos equips,
l'Hèrcules i l'Atlètic Club Plus Ultra. A cada hora del pati es
produïa un apassionant enfrontament entre aquests dos
equips, arbitrat pel sr. Mas, professor del centre, admirat
per tots els nois. El terreny de joc era de terra i amb un
lleuger pendent, cosa que afavoria que la pilota anés a
parar a la riera de Sant Amanç. Les porteries estaven fetes
amb dues pedres que en qualsevol parada podien obrir
el cap del porter. Un altre joc era el de construir barreres
a la riera perquè l'aigua hi quedés estancada. Al cap de
dos o tres dies de fer la barrera l'aigua venia plena de
rates mortes i coses per l'estil. Però el joc preferit pels
nois, i el que podia provocar més víctimes mortals, era el
de la "Conquesta al Castell". Es tracta de fer dos equips,
un que es troba a dalt d'una pujada i que tira pedres de
dimensions considerables a un altre equip, i aquest últim
que remunta la pujada amb bastons esmolats intentant
d'amençar l'altre equip perquè es rendeixi. La vigilància
dels professors no podia ser tan constant, ja que n'hi havia
pocs, encara que els càstigs fossin més durs. Els càstigs
eren físics; per tant, infligien mal a l'alumne, cosa que ara
estaria molt mal vista. Però aleshores llançar un guix o un
esborrador al cap d'un alumne, o picar-li el cul amb una
vara o fer alguna ximpleria per l'estil no molestava gens
ni mica els pares de la criatura. També, cap a aquesta
època, aparegueren les col·leccions de cromos que venien
amb la xocolata. Ràpidament, els nens van començar a
comprar xocolata només pel cromo, sobretot la gent rica
que es podia permetre el luxe de comprar tanta xocolata.
Aquesta era l'única part del col·legi en el qual es distingien
els rics dels pobres. Al cap d'uns anys també hi va haver la
febre dels *diputs* o diputats, que era un joc més assequible
per a tothom. Els *diputs* són els dibuixos o imatges que hi
ha sobre les capses de llumins. Fins i tot hi havia nens que

anaven casa per casa a demanar-ne. A l'època dels *diputs* també van arribar jocs nous com el dels ossets, al qual es juga amb pedres petites, però originàriament s'hi jugava amb les vèrtebres dels conills o dels xais. També hi havia la rutlla, a la qual es juga amb la roda d'una bicicleta sense els radis. En definitiva, que als Estudis Nous no s'hi va matar ningú perquè Déu no va voler.

Josep M. Muñoz
1r ESO A - IES Sant Elm

GAZIEL A L'ESCOLA

A la meua classe hem llegit un text de Gaziel en què l'autor explica coses de quan anava a l'escola, i com que estem a l'*any Gaziel* hem fet una redacció per comentar-ho.

Quan Gaziel anava a l'escola, havia de fer dos petons a la mà del professor al matí i uns petons més a la tarda. Nosaltres, en canvi, no havíem de fer cap petó a la mà de ningú.

Al segle XIX, a Sant Feliu no hi havia cap més escola pública que la municipal, on anaven gairebé tots els nens. Ara hi ha quatre escoles públiques i també hi ha una escola privada. Quan jo anava a l'escola, els professors, en general, eren tots molt bons, però quan Gaziel era petit jo no sé si eren bons o dolents però he vist que eren molt estrictes.

Ell va aprendre a escriure i a llegir amb els fills dels que treballaven en els oficis típics d'aquella època, i jo vaig aprendre amb gent de tota mena.

Quan ells es portaven malament o parlaven a la classe, els professors els picaven, normalment a les mans. Ara els professors no piquen perquè hi ha una llei que ho prohibeix. Ara bé, els alumnes continuen parlant a la classe.

Quan jo anava a l'escola de primària, tal com la recordo, era molt diferent de com devia ser en temps de Gaziel.

El col·legi Gaziel era, per a mi, un lloc molt bonic, i jo em sentia molt contenta d'anar a una escola que tenia el nom d'una persona tan important per a Sant Feliu.

Quan feia sisè, cada dia a l'hora del pati jugava a la pista a futbol amb les meves amigues, tot i que hi havia algunes excepcions. De vegades preferia estudiar, però el que m'agradava més fer era contemplar el pati. El pati del Gaziel sempre era molt ple d'alegria i de vida. I a l'hora de menjar jo jugava a bàsquet. A mi m'encantava i m'encanta fer molts esports diferents. Quan jo era petita i anava a pàrvuls, a l'hora del pati, en comptes de jugar a qualsevol joc normal, feia boletes de sorra i m'enfilava com un mico a uns ferros col·locats expressament.

El col·legi on jo anava sempre serà una escola molt animada, i suposo que hi haurà molta gent que s'hi divertirà, que li agradarà i que hi apuntarà els seus fills perquè es

diverteixin i aprenguin tal com ho van fer els seus pares i els seus avis. I això s'anirà repetint, d'aquesta manera, successivament.

Ester Ribot Juanals
1r ESO B - IES Sant Elm

SANT FELIU, UN POBLE DE PESCADORS

L'any 1880, majoritàriament la gent guixolenc pescadora acostumava a menjar una varietat molt extensa de peix.

No només menjava peix la gent amb diners, sinó que també la gent més pobre podia gaudir d'un bon àpat una vegada a la setmana. En aquella època el peix era molt abundant i més barat que ara.

Gaziel, a la seva obra *Sant Feliu de la Costa Brava*, en el capítol XI, de "La mar i els pescadors", esmenta la cala del Vigatà, i diu que sempre que hi anava s'hi trobava cabres de mar per donar i vendre. Avui dia no podem gaudir d'un peix tan abundant, sinó d'un peix escàs i força car. Ja no hi ha tant de peix a la badia de Sant Feliu. Ara la badia s'aprofita per a esports marítims i creuers turístics que recorren tota la Costa Brava.

Al voltant de l'any 1850, s'inventaren nous aparells com les xarxes mecàniques, més sofisticades i precises per poder pescar grans riqueses marines. A causa de les xarxes, el fons marí, malauradament, es fa malbé; per això les poques espècies de peix encara presents fugiran cap a altres mars per poder tenir un àmbit marí adequat.

La platja de Sant Feliu ha anat perdent prestigi per l'escassetat de peix i pel port. Abans de construir el port, la badia guixolenc era més gran, i no tan tancada com ara.

La riera també va deixar una bona petjada. L'aigua de la riera era ben neta, fins al punt que les dones sortien al matí a rentar-hi la roba. Ara l'han hagut de tapar per poder engrandir els carrers i perquè no faci tanta pudor. La riera fa un recorregut des de darrere Sant Amanc, travessant la zona de la Corxera i davant la plaça del Monestir fins arribar a la platja.

Hem d'incloure el Passeig de Mar, que va des d'una punta, actualment el Restaurant l'Àmura, fins a l'altre extrem, la carretera de Palamós. Cap altra ciutat costanera té aquest passeig tan extens a la vora del mar. Aquest poble, tan antic, té tots els carrers paral·lels des del barri de Vilartagues, fins al Passeig de Mar, que són estrets i minúsculs.

A Sant Feliu de Guixols es pot gaudir de rutes inacabables, ermites fantàsiques, monuments històrics i uns records molt d'abans, però que no s'oblidaran mai.

Sergi Padilla Puga
2n ESO A - IES Sant Elm

RENTAR LA ROBA PORTA SORPRESES

Com quasi gairebé cada dia, em dirigia cap a la riera a rentar la roba.

Era un matí d'aquells que ja es començava a notar el fred d'octubre. Era el 2 d'octubre de l'any 1887, i per a mi no deixava de ser un dia com qualsevol altre.

En arribar em vaig trobar amb la Maria que, com jo, tenia 27 anys i també anava a rentar la roba. A mi, la veritat és que m'agradava anar-hi. Comentàvem els últims esdeveniments que ens havien explicat o que, fins i tot, havíem sentit.

Un dia, així parlant, s'exclamà i em digué:

- Carme, que no saps que l'Enrica està embarassada?
- Com que embarassada?
- Sí, deu estar a punt de donar a llum.
- No la veig des de fa gairebé cinc mesos!
- La veritat és que últimament jo tampoc no la veia, però com que el seu fill Enric va amb el meu petit Josep, doncs hi tinc més contacte.
- Així doncs, què creus que serà?
- Jo crec que nen un altre cop; té la mateixa forma a la panxa que amb l'Enric. I tu?
- Doncs mira, la qüestió és que surti sa i sense cap tipus de problema.
- Tens raó.

La conversa acabà aquí. Així jo em vaig dirigir a casa i ella segurament a veure el seu home, que es trobava en aquell lloc perfumat per l'olor de peix que tant caracteritzava Sant Feliu.

Pocs dies després, en concret cinc, arribà l'última notícia a la fàbrica de suro. L'Enrica havia donat a llum un nen a qui van posar de nom Agustí, Agustí Calvet i Pascual. El va tenir a casa seva, a primera hora del matí. Es veu que en Josep va haver de sortir corrents del despatx de la fàbrica.

Jo havia anat a buscar el meu home a la fàbrica. El vaig trobar bullint el suro amb dos o tres companys més. Em va explicar tots els detalls de l'esdeveniment, perquè sabia que a l'endemà m'agradaria fer-ne el comentari.

Era un matí de 1893, quan el meu home arribà a casa molt seriós:

- Què et passa, Joan?
- Tanquen la fàbrica.
- Com és això? Però, per què?
- Se'n van a viure a Barcelona
- Però si tenen tota la vida ja feta aquí!
- Mira noia, les coses van com van. El que més em preocupa és que jo m'he quedat sense feina. Li diré a l'home de la Maria a veure si puc anar allà amb ell a treballar a la pesca. Tampoc no se'm dona malament. Ho intentaré.
- Jo potser vaig a fer de minyona a casa de les senyoretes Llagustera.
- Qui són? Són noves a Sant Feliu, oi?
- Són unes germanes conques i molt riques.
- Doncs no estarà malament.

-Tot sigui arribar a final de mes.

A la fi, em vaig fer minyona de casa les senyoretes Llagustera, i la Maria també. La veritat és que les nostres vides foren molt semblants. Els homes treballant al port i a alta mar, i nosaltres dues fent de minyones a les senyoretes Llagustera. Vàrem passar de ser unes simples veïnes a inseparables. Fins i tot ens vàrem quedar embarassades quasi bé al mateix temps.

Els últims anys de la meua vida a Sant Feliu varen passar moltes coses.

Va esdevenir que el segon fill de l'Enrica i en Josep, és a dir, l'Agustí, conegut amb el nom de Gaziel, es va convertir en un gran escriptor. Va arribar fins i tot a parlar de Sant Feliu. No m'ho podia imaginar, el meu poble en un llibre!

No sé pas si seguí la seva vida d'escriptor o només fou conegut durant un temps, però el que sí sé és que em vaig morir sabent que el meu poble, aquell que vivia de la pesca i el suro, era descrit per un gran escriptor a qui jo vaig veure fent les seves primeres passes.

Idoia Pascalet

2n ESO B - IES Sant Elm

LA BADIA DE SANT POL I S'AGARÓ

Quan jo era petita era un goig anar a la platja de Sant Pol – s'Agaró. Sant Pol va des de la banda de Sant Feliu fins a la riera, i s'Agaró des de la riera fins a la Gavina.

Sant Pol és una platja amb la sorra molt granelluda i amb poc fondal, i la de s'Agaró té la sorra molt fina i encara amb menys fondal. Són unes platges ideals per a famílies amb nens petits.

A tota aquella banda on hi ha edificis i cases adossades, la majoria de segona residència, hi havia horts que anaven des d'arran de mar fins a la carretera que actualment va de Sant Feliu a Platja d'Aro. En aquests horts la gent de Sant Feliu i rodalies hi cultivaven patates, tomates, pèsols, faves, enciams...

El horts i els descampats donaven la sensació d'estar enmig la natura. En canvi, ara, el paisatge d'esquenes al mar té la sensació d'estar encaixonat enmig d'edificis. Abans només hi havia una filera de cases antigues des de la riera de s'Agaró fins a mitja platja, la majoria d'estil noucentista, com ara l'actual casa de les Punxes, ca l'Amat (casa del famós pintor Josep Amat), Villa Mas, ca la Morro...

A la banda dels horts que tocaven a la platja hi havia unes dunes d'incalculable valor ecològic.

Van arribar els anys noranta, i allà on hi havia els horts van començar a construir aquells blocs antiestètics i molestos que destrossaren l'encant que tenia una platja semisalvatge al costat dels horts. Van fer un invent amb unes passeres de fusta tot dient que no perjudiquen les dunes ni la seva vegetació ni els seus insectes. Tot perquè uns quants s'enriquessin i uns altres tinguessin una casa en un paisatge incomparable per poder passar quinze dies de vacances a la platja. I el que van aconseguir va ser convertir la platja de s'Agaró en una platja sintètica per a l'ús de gent de



Laura Pujol Calzada, 2n B



Patricia Ugeneira Klissourova, 1r A



Paula Olivé Carmona, 1r A



Andrea Martínez Rangel, 1r B



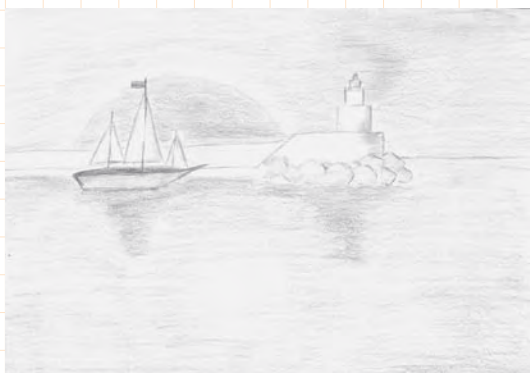
Miquel Auladell Martin, 1r A



Violeta Serra Kipp, 1r B



David Zorrilla Rojo, 1r B



Xavier Serrat Castillo, 2n A



Raquel Zunzunegui Castellano, 2n C

segona residència.

Segur que si Gaziel hagués vist com hem deixat destrossar aquest paisatge en faria un escrit criticant-ho, perquè no es podrà recuperar mai més.

Júlia Jené

2n ESO C - IES Sant Elm

ELS ESTIUS D'EN JOAN XARGAY

Me'n recordo molt bé, d'aquells estius. Era l'any 1945, començaven les vacances i els meus tres germans i jo solíem anar a banyar-nos a Can Rius: era meravellós. Hi fèiem moltes activitats, com waterpolo i cucanya. Saltàvem d'una roca molt alta que es trobava a la dreta dels dos trampolins. D'això en deïem "Sang i Fetge".

M'impresionava molt veure dos amics meus, en *Gutarra* i en *Colman*, que un dia es van llançar des de dalt de tot del Salvament. Era extraordinari...! Després de riure i saltar com bojos ens n'anàvem a la Font de Sant Elm a refrescar-nos. Sèiem en uns bancs de pedra (recordo que estaven envoltats de rajola petita...) i bevíem d'aquella aigua tan fresca...

Sempre esperava amb impaciència que arribés el diumenge. Quan per fi arribava, m'ho passava d'allò més bé, perquè amb la família caminàvem fins la Cala Masset o la Cala dels Bots. Allà dinàvem. La mare portava el menjar en *punterres*, que eren una mena de bosses que fabricava la senyora que cosia les xarxes dels pescadors.

Recordo com era el Passeig. M'hi passava tardes i tardes amb els amics. Hi havia un gran *palomer* —on ara es troba la pista de bàsquet— estava molt ben fet, amb unes columnes altíssimes i enrajolades. A l'escullera —on ara es troba el *xiringueto*— hi caçàvem tot de crancs amb unes pedres enormes. Disposàvem d'un extens "territori de cacera", ja que començava a la Riera i gairebé arribava a l'alçada de la punta del Moll.

Sovint quedàvem per banyar-nos plegats, amb tota una colla de nois. A vegades també hi venien noies, però sempre anaven amb els pares. Un dia d'aquells hi vam anar a cuinar cargols; eren agafats del mateix dia. Ni tan sols els vam deixar en repòs! Com era d'esperar, no en va menjar ningú, perquè tenien un mal gust...

Tinc molts bons records d'aquells temps, i ara, rellegant el llibre d'en Gaziel sobre Sant Feliu de Guíxols, sembla que ho torni a viure tot una altra vegada...

Tot això m'ho ha explicat el meu avi. Ell opina, com en Gaziel, que "el major error que s'ha fet en aquest poble ha sigut perdre els banys de Sant Feliu tan magnífics que, per culpa d'uns turistes, no hem pogut conservar".

Sara Castillo Xargay

3r ESO A - IES Sant Elm

UNA TARDA A LA PLATJA DE SANT POL

Per a mi el lloc més bonic de Sant Feliu de Guíxols és un lloc on anava des que estava dins del ventre de la meua mare: la platja de Sant Pol. Un lloc que em porta molts records de la meua infantesa. Sempre viatjava cap allà dos dies abans de la revetlla de Sant Joan amb tota la família. Des de l'Escala fins allà, en una petita barca que semblava que s'enfonsaria en qualsevol moment, però que havia aconseguit vèncer diverses tempestes en el transcurs d'uns trenta anys, ja que el meu pare s'havia dedicat a la feina de pescador des de sempre. Èrem allà fins a les festes de la Mercè, més o menys, per guanyar una mica de calerons que no venien gens malament per combatre el cru hivern que venia després.

Aquella platja va ser un lloc on m'agradava molt anar a l'estiu i on vaig conèixer gent molt intrigant. Escoltava embadalida les seves històries personals que m'explicaven als vespres calorosos quan sortien fora de la barraca de llaunes; la pobra barraca... s'havia escalfat tant a causa dels rajos solars que havien caigut sobre ella durant tot el dia mentre ens trobaven a l'alta mar recollint peixos per després vendre'ls. S'havia escalfat durant les hores amb què picava amb més força l'estrella solar, que ni s'hi podia estar.

Allà vaig fer molts amics que també s'apropaven a la platja de Sant Pol per guanyar-s'hi la vida. Recordo una persona, Agustí Calvet, més conegut entre la gent com "Gaziel" (un pseudònim que ara mateix no recordo d'on ve). Ell sí vivia a Sant Feliu de Guíxols. Venia a peu pel Carrilet a jugar amb mi quan no estava pescant. S'estimava molt aquell lloc. Era una persona amb molta imaginació que sempre estava explicant increïbles històries sobre pescadors que s'havien fet a l'alta mar un bon dia de juliol feia molts anys i que encara no havien tornat. Potser la gent es recorda d'ell com una persona adulta i seriosa, però ell també va tenir un infantesa.

M'agradava fer llargs passeigs per la platja amb ell per parlar d'anècdotes del dia o explicar acudits dolents que, si sortien de la seva boca, feien gràcia; jo caminava descalça sobre la sorra fina i marronosa que s'escolava pel mig dels meus dits. Em produïa una sensació de benestar i de neguit al mateix temps. La fina sorra era encara una mica calenta però no tant com ho havia estat a les quatre de la tarda, cinc hores abans. Ara ja el sol ja es començava a pondre, enlluernant amb els darrers rajos solars del dia, com dient "adéu, ens veurem demà a la mateixa hora i al mateix lloc". A la tarda, de cares al vespre, quan es veu l'aigua molt clareta i les roques llueixen plenes de peixets petits que vénen a xafardejar tot el que passa a la sorra.

El mes d'agost es veien ences postes de sol precioses, impressionants, d'aquelles que deixen bocabadat tothom que les mira, quan els rajos del sol són del color del foc: vermellorsos, groguencs i taronjosos que intenten filtrar-se per l'horitzó. Els darrers rajos il·luminaven les ones amb gran intensitat i seduïen qualsevol que passés per allà en aquell precís moment, passejant amb la parella o els amics.

Una tarda, el meu amic Gaziel i jo vam seure a la sorra per descansar després d'un "corre i cuita", un joc que ara seria com el de "lladres i policies". Contemplàvem aquells

rajos que arribaven a l'ànima, observàvem con a l'horitzó s'expandia una massa d'aigua de diferents colors, el més predominant el blau. Era el reflex del cel i dels colors de la llunyania.

Veïem com les ones esclataven contra les punxegudes roques dels penya-segats, superant-se elles mateixes en un intent desesperat de pujar a terra ferma sense saber que era una missió impossible de realitzar. Després tornaven i ho intentaven una altra vegada sense perdre l'esperança. L'escuma era la prova del seus esforços que no servien de res.

Els penya-segats semblaven uns gegants que protegien la població dels cops del mar. Eren com uns guàrdies a l'entrada d'una muralla.

Esclatava el soroll de les ones com si tinguéssim una petxina al costat de l'orella que ens intentava dir alguna cosa important, però nosaltres no enteníem el seu idioma marí. Sentíem com si les ones ens pugessin per l'esquena, acaronant-nos l'espatlla i deixant-nos una sensació fresca sobre la càlida sorra. L'ambient estava carregat de flaire marina. Ens trobàvem tan a gust allà que no érem capaços de marxar-ne. Bufava una brisa suau que portava algunes gotes d'aigua amb les quals el mar feia l'intent d'arribar a terra més desesperat. Havíem de tancar una mica els ulls de tant en tant perquè l'aigua salada no ens hi fes mal. Teníem un regust salat a la boca, la roba i la pell una mica enganxoses.

Mai no em cansaria de veure aquella imatge de postal: els rajos solars il·luminaven el mar i es veien els tons càlids que tant comentaven els veïns amb orgull.

El més sorprenent en aquell lloc era la solitud que s'hi respirava, sobretot a l'hivern. Quan començava a fer bon temps, s'hi sentien els pescadors i els habitants de les barraques fent barrila. De casa sòlida i permanent, només recordo la casa de Pere-Màrtir Estrada, un hisendat que venia d'estiu a Barcelona. Gaudia d'una finca molt estranya, on construïa una nova torre a la teulada de la casa cada vegada que tenia un fill. La gent sempre estava a l'aguait amb aquest tema. Sobretot les mestresses de casa que eren una mica curioses i molt xafarderes. Aquell senyor era molt conegut entre la gent del poble. Aquests i altres records són un tresor que voldria compartir amb tots aquells que m'envolten.

Cristina Carballo

3r ESO B - IES Sant Elm

EL DIARI DE LA JÚLIA

10 de juliol, 1905:

Avui és el meu aniversari i la primera vegada que tinc un diari a les mans. Em dic Júlia i he fet quinze anys.

Visc a Sant Feliu de Guíxols, un poble petit, tranquil i costaner.

El meu pare Jaume i el meu germà Pau treballen de pescadors. La meua mare, la Maria, cus les xarxes per al meu pare i per a en Pau per poder pescar el peix bo i fresc.

Estic contenta perquè demà ja podré anar a treballar per

primera vegada de cosidora amb la meua mare. Desitja'm sort!

11 de juliol, 1905:

Estic molt cansada. Ha sigut un dia pesat però he quedat satisfeta d'anar a treballar.

Ara la mare fa el bacallà que en Pau ha pescat per sopar. Crec que avui estem tots molt cansats i anirem aviat a dormir.

La nostra casa, com la majoria de les que hi ha, és arran de platja. Totes són blanques i d'una sola planta. Són cases molt senzilles.

Fins demà, que ara me'n vaig a sopar.

12 de juliol, 1905:

Avui en Pau no s'ha trobat bé i s'ha quedat a casa mentre el pare ha anat a pescar, però estem preocupats perquè ja és tard i fosc i encara no ha tornat.

Esperem que no li hagi passat res.

13 de juliol, 1905:

Els vigilants de la costa que se situen en el Salvament han vingut a casa. Tenien males notícies: el pare era mort. La barca s'havia enfonsat.

Tots estem molt apesats i afligits.

15 de juliol, 1905:

Avui ha sigut un altre dia trist per a nosaltres: hem enterrat el pare. Erem poca gent i hem anat a peu darrera el cotxe fúnebre (carro negre tirat per dos cavalls blancs amb guarniments negres) des de casa fins a l'altra punta del poble, on es troba l'església.

Plou, i el terra està ple de basses i els carrers es veuen deserts.

Després de la cerimònia hem anat al cementiri a dir l'últim adéu al nostre pare. Llavors la mare, en Pau i jo hem anat cap a casa.

No ha parat de ploure en tot el dia, i tampoc no hem tingut visites.

18 de juliol, 1905:

En Pau ja es troba més bé i vol anar a pescar sol a alta mar. La mare li ha prohibit i a més li ha dit que deixi de fer de pescador perquè troba que és molt perillós.

Al final la mare ha decidit que en Pau vagi a treballar a la fàbrica de suro ja que falta gent i no és perillós com la mar. La mare diu que continuarà cosint xarxes, però ara per als altres pescadors. I jo crec que el millor seria anar amb en Pau a la fàbrica perquè entrin més diners a casa.

23 de juliol, 1905:

Avui ha sigut el primer dia a la fàbrica.

En Pau s'encarrega de bullir el suro, i a mi m'han posat a triar taps en una sala amb moltes més dones.

A dintre la fàbrica fa molta calor i hi ha un continu d'entrades i de sortides de carros carregats de suro.

La fàbrica té dues grans naus de molts finestrals, amb un sostre molt alt i també té un gran pati ple de fardes de suro molt ben apilonades. A més, està plena de màquines.

Ha sigut un dia dur i crec que ens costarà habitar-nos a



aquest nou treball. Tot s'ha de dir: ho fem per la mare.

Aquesta redacció es desenvolupa en l'època en què Gaziel va viure aquí a Sant Feliu de Guíxols.

Roser Camós Tena

3r ESO C - IES Sant Elm

BOTIGUES I BOTIGUERS

De botigues i botiguers el món n'és ple... però, antigament, com eren? Han canviat les botigues a la nostra ciutat? Es mantenen al seu lloc, però amb noves generacions? Amb el pas dels anys s'han perdut? Infinites preguntes, que podem resoldre llegint un dels llibres de Gaziel, *Sant Feliu de la Costa Brava*, el qual ens pot ajudar a fer-nos una idea de com era l'antic comerç a la nostra vila.

M'ha cridat l'atenció una adrogueria coneguda antigament amb el nom de "Can Muesques", corresponent al nom del seu amo. En aquesta botiga es venien branquillons de regalèssia, barres d'estrep, llumins d'espetic, baldufes, auques, calcomanies, molins de paper, torrons d'avellana, ninots de carquinyoli, paperines d'anissos, caramels de papers arrissats i moltíssimes altres meravelles, com les "boritlles" de pedra i de vidre, o les grues voladores, el que anomenem bellament estels.

És ben cert que tots hem estat petits, uns minyons que en passar per davant d'una botiga com la de "Can Muesques" somniàvem poder entrar-hi i comprar cada una de les varietats de productes que hi poguéssim trobar. Si feia falta, trèiem tota la nostra ràbia a fora i fèiem caure llàgrimes dels nostres ulls, potser dolces com aquells dolços que desitjàvem, fins que fossin suficients perquè l'adult que ens acompanyava es decidís a entrar a la botiga i comprar alguna cosa que formava part d'aquella gran il·lusió que teníem en aquell moment.

Quins records que em vénen al cap! Amb una simple piruleta ja estàvem ben feliços. Recordo una petita botiga de dolços establerta a la Carretera de Girona durant l'època de la meua infància, amb un rètol a sobre la porta que li donava el nom de "Tot dolç".

No hi havia dia que no pugés tota la carretera agafada de la mà de la meua mare i que no entréssim a la botiga a gastar-hi calerons, en aquell temps pessetes. Ma mare podia notar la felicitat que sentia gràcies al somriure que es dibuixava a la meua carona en saber el que m'esperava un cop haguéssim arribat al nostre destí, carretera amunt. Podia sortir de la botiga amb un grapat de caramels, amb dues piruletes i dos xiclets, amb diversos cucs i ossets de goma entre altres dolços, amb una petita bossa plena de rajoles àcides, amb una bossa de patates, que més que per les patates, la volia pel regal que m'esperava a dins, ja fos un cromó o qualsevol altra joguina, i fins i tot amb un gran núvol de color rosa fet de sucre, que cada any a les fires de la Festa Major n'hi havia, i n'hi continua havent. Dia rere dia es va repetir aquesta rutina que em feia pujar i

baixar la Carretera de Girona fent saltironets i cantant alguna de les cançons que ens havien ensenyat a l'escola Gaziel. Però, si fins en el Paradís diuen que hi hagué un serpent, no és pas estrany que tard o d'hora tot això s'acabés, el dia que la mestressa de la botiga va decidir de tancar-la. Se'm feia estrany passar per davant i no veure-hi ni un sol dolç, ni la venedora, ni cap cua de minyons esperant el seu torn davant el taulell. Tot l'espai de la botiga buit, sense mobles, fosc, la porta tancada amb clau i unes tanques metàl·liques de seguretat, que no deixaven veure amb gaire claredat un rètol penjat al vidre de la porta: "En venda", vaig aconseguir llegir. No vaig perdre mai l'esperança que algú comprés el local i tornessin a néixer aquells dolços, però mai no va succeir. Actualment, aquesta botiga esmentada juntament amb d'altres del mateix tipus han desaparegut, sigui pel motiu que sigui. La botiga de dolços més coneguda que podem trobar a Sant Feliu de Guíxols és l'anomenada "Cal Viejo". Només puc afegir que amb el pas del temps les coses canvien i algunes d'elles es perden, però tot i així els records romandran per sempre dins de cadascun de nosaltres.

Ariadna Irla Arderiu

4t ESO A - IES Sant Elm

GAZIEL, DE PETIT

- Avi, vosaltres, quan éreu petits com jo, què fèieu a les tardes? Anàveu a jugar amb la consola, també? —li va preguntar en Quim innocentment al seu avi.

- A la nostra època no existien aquestes coses. Nosaltres, estiu i hivern, érem fora el carrer, amb calça curta, i encara que no t'ho creguis, no teníem mai fred. També voltàvem pels carrers de Sant Feliu, jugant amb boles de vidre, intentant enlairar grues voladores, o anant a pescar amb pals i cordills al moll.

- Avi, què són les grues voladores? —va preguntar en Quim, tot imaginant una grua de les de construcció amb ales.

- Estels, Quimet, estels —va contestar el seu avi amb un somriure a la cara— aquells que el teu pare et compra però que nosaltres ens havíem de fabricar. Perquè no et pensis que els nens d'ara sou iguals que els d'abans; ara ho teniu tot fet.

- I què pescàveu, avi? —va preguntar en Quimet intentant canviar el tema de conversa perquè no li agradava el caire que aquesta anava prenent.

- Encara que semblés impossible que amb un pal i un simple cordill es pugui pescar alguna cosa de profit, alguns serrans i julioles sí que trèiem.

- I també anàveu a comprar lllaminadures amb els amics? - Nosaltres no teníem prou diners per comprar-les, però amb l'Agustí i en Josep, l'avi de la Marina, en teníem prou mirant l'aparador i flairant l'olor dels dolços, per imaginar-nos que érem al paradís de les lllaminadures.

I quan havíem estalviat prou entre tots tres, podíem comprar una barra d'estrep, i llavors fèiem tres particions, i cadascun de nosaltres intentàvem aprofitar al màxim la nostra porció, això sí, cadascun a la seva manera.

En Josep era dels meus. Mai no deixava que ningú li toqués el seu tros, i se'l menjava veloç com un llamp. Gairebé no teníem temps ni de veure'l.

L'Agustí, en canvi, feia unes quantes llepades i el guardava fins l'endemà. I quan ens trobàvem sempre ens feia dentetes mentre se'l menjava.

Jo no era tan conservador, i me'l menjava en un obrir i tancar d'ulls.

Llàstima que les coses bones duren poc temps.

- Avi, qui era l'Agustí? –va preguntar en Quimet.

- L'Agustí era un bon amic meu, una gran persona i un gran escriptor, i el seu pseudònim era Gaziel. Oi que et sona? – va dir l'avi, imaginant la resposta.

- És com el nom del meu col·legi!! –va dir en Quimet tot sorprès per la coincidència.

- El teu col·legi va dedicat a ell, l'Agustí –va dir.

- És a dir, que tu has estat amic d'un home famós, no? –va preguntar en Quimet, al·lucinat.

- En aquell temps no era famós, Quimet. Ell era un nen com nosaltres, juganer i entremaliat. Et diré un secret si em promets que no ho diràs a ningú.

- Digues-me'l avi, digues-me'l!! No ho diré a ningú! T'ho prometo –va assegurar en Quimet ajuntant els dits en senyal de promesa.

- Tot i ser un gran escriptor, mai no li va agradar anar a estudi. Sempre deia que aprenies més de la vida que del que et puguin ensenyar a l'escola.

- Doncs sí que era intel·ligent, no, l'Agustí? –va dir en Quimet, començant a entreveure el seu futur com a estudiant.

L'avi va veure-li en els ulls les intencions que tenia, i li va respondre:

- Però no et pensis que no hi va anar mai, eh? Perquè si no hi hagués anat, no hauria sabut escriure tan bé com ho feia. Tothom necessita una ensenyança, li agradi o no li agradi. I si vols arribar a ser una persona amb un bon futur, estudia. Fes cas al teu avi, que mai no t'enganyaria.

- D'acord, avi –va dir en Quim, convençut per aquest argument.

Clàudia Auladell Quintana

4t ESO B - IES Sant Elm

LA FELICITAT COMPRADA

Gaziel, en un fragment de la seva obra *Sant Feliu de la Costa Brava*, afirmà que els habitants del seu poble natal posseïen la capacitat d'ésser feliços sense necessitat d'una gran fortuna material. Potser no anava pas gaire desencaminat, si es reflexiona sobre l'època de la qual parlava, a final del vuit-cents, quan l'economia era una corba negativa, comparada amb la serralada d'alegria que la superava espectacularment.

Aquesta diferència entre la felicitat i el diner ha canviat notablement al món, i Sant Feliu de Guíxols no és una excepció. En primer lloc, perquè la felicitat és, actualment, un bé escàs. És difícil veure gent somrient pel carrer, encara que hàbitem en un poble i sigui senzill trobar amics i coneguts. Si ens fixem en l'expressió general dels vianants,

veurem un rostre seriós, callat, com si el comportament taciturn fos global. Acostumem a observar les rajoles o l'asfalt quan avancem, ja que ens sembla més extraordinari que els individus que ens envolten. Ens trobem davant d'una indiferència general, que engloba la infelicitat i el desconsol.

En segon lloc, perquè el diner ha aconseguit "comprar" la felicitat. Analitzem la situació. Continuaríem essent simplement feliços si ens desallotgessin del nostre habitatge? Si ens despreguéssim del nostre automòbil? O, fins i tot, si no poguéssim comprar menjar per alimentar-nos? No són preguntes tan òbvies. La societat depèn del diner per sobreviure i per enriquir-se en objectes aparentment necessaris. El problema no és haver acabat depenent dels ordinadors o de les torradors, sinó estar atrapat a les urpes de la pròpia economia. Com pot crear l'home tantes maneres d'autodestruir-se? I, a més, com pot ser tan hipòcrita d'afirmar que el diner no aporta felicitat? Al meu parer, el diner aporta felicitat si està ben administrat i es fa servir per arribar-hi com a objectiu final. En tercer lloc, i en relació amb el segon punt, les persones són igualment irracionals, posseeixin riqueses materials o no, ja que qui no té un vaixell per navegar plàcidament a la Costa Brava –o, dit d'altra manera, qui no segueix els bons costums de la Capital– desitja, amb un anhel inconcebible, posseir-lo. Els motius, però, són diversos, encara que entre ells s'amaga la passió pels diners. El més interessant de tot plegat és que a la pregunta "per què desitja ser milionari?" gairebé ningú no és capaç de donar una resposta clara i raonada, com si en els gens estigués escrit que tot humà anhela l'or a les butxaques, que és un bé necessari poder gaudir de comoditats i luxe: un jacuzzi al bany, un majordom eficaç i un esportiu vermell al garatge, entre d'altres.

En conclusió: actualment, les paraules de Gaziel ja no tenen sentit, ja que, en pocs anys, ens hem transformat en éssers amb un anhel irreprimible per posseir objectes que, tot i la seva utilitat, no ens diuen "t'estimo" quan ens llevem cada matí. (O qui sap?...)

Helena Altabàs

1r A Batx. - IES Sant Elm

DELS ULLS DE GAZIEL A LES MIRADES DEL SEGLE XXI

Més de quaranta anys han hagut de passar des que Gaziel ens deixà la seva obra *Sant Feliu de la Costa Brava*, on ens volgué parlar de la nostra població de llavors; de quan els seus habitants no superaven la meitat dels que som avui dia; de quan el carrilet encara enllaçava la capital de la Costa Brava amb la de la província, aquella Girona de la qual durant aquell temps Sant Feliu era considerada un barri més; de quan tot ganxó havia tastat el peixopalo; de quan aquesta petita ciutat encara no era una presa més del consumisme, un racó més del món on el diner representa el poder de qui el té.

Però què diria ara l'escriptor ganxó si sabés que el Sant Feliu en el qual ell tenia tanta fe s'ha rendit, com tantes altres poblacions, als peus del diner?

Tot i que després de l'últim viatge del "petit tren" Sant Feliu començà a decantar la seva economia, fins llavors basada en el suro, cap al sector del turisme, el poble seguí mostrant aquella imatge reservada de cara als visitants. Però, amb els anys, Sant Feliu aprengué que la seva preciosa balconada al mar no podia seguir essent el llit de les xarxes dels pescadors, sinó que podia ser l'atracció principal dels turistes que l'han anat enriquint tots aquests estius. I així, Sant Feliu ha patit els canvis més bruscos des de llavors; des de les primeres cases senyoriales del passeig, fins a la nova ronda inaugurada aquest any passat; passant per les últimes renovacions al port i per l'anterior reforma del monestir, o amb una contemplació més general de la ciutat: per la seva gran crescuda, demogràficament i urbanísticament, durant les últimes dues dècades.

Però la fe de l'escriptor en la nostra ciutat no s'hauria dissolt només en trobar-la irreconeixible als seus ulls, sinó que s'hauria perdut del tot en veure desaparegut aquell esperit alegre que il·luminà la grisor de la postguerra, en veure perdudes les mirades dels seus habitants i la germanor que els havia unit; en veure aquell Sant Feliu convertit en una altra ciutat del país, en un altre punt on el diner, la cobdícia i l'egoisme protagonitzen les escenes més quotidianes de la vida ganxona; on l'esperit de mutu ajut pel progrés ha quedat enrere en el temps; on, com a tot arreu, el dolor de la guerra i el patiment de la postguerra no són més que els records d'aquells que encara ens els poden explicar.

Gaziel no hauria reconegut el seu Sant Feliu, en trobar-se només amb les últimes petjades de l'ànima d'una ciutat en la qual ell cregué tant, amb els cors envellits dels que, quan ell la deixà, no eren més que joves o petits infants. Amb tot això no intento criticar la nostra manera de progressar. Només voldria fer una reflexió que ens permetés entendre que l'anhel de progrés i de futur no és incompatible amb els records que ens queden d'allò que altres visqueren. No ens pot fer oblidar la raó per la qual es va voler canviar aquella ciutat per convertir-la en la que és ara, en el nostre Sant Feliu, el Sant Feliu dels ganxons del segle XXI.

Judith Altarriba López
1r B Batx. - IES Sant Elm

EL PORT, CULPABLE

"Avui l'escullera del port, per una banda, i per l'altra la forta correntia provocada per l'excessiva estretor de la boca, han deformat completament la gràcia natural de la platja guixolenc. Aquella corba que tenia, tan suau i tibant, feta d'aigua i de sorra, s'ha torçat del tot, i ara és una línia fluixa i dolorosa, com la que dibuixen els llavis balbs d'un atacat de feridura"

Ai, Gaziel...!, si tornessis a contemplar la badia de Sant Feliu. Aquests llavis que tu tan genialment havies utilitzat per descriure aquests paisatges guixolencs, els quals ja veies balbs i ferits cap a final del segle XIX, han envellit i les ferides no s'han guarit. Ni operacions d'estètica, ni maquillatge... res. Res no tornarà a ser com era abans. Ens hi haurem de conformar...

Asseguda sobre una pedra freda del port, molt a prop del far, puc veure tota la badia. Quantes històries ens explicarien les roques si poguessin parlar...! Davant meu, Sant Feliu de Guixols ja és tota una ciutat. Cases i pisos envolten els quatre arbres que han sobreviscut entre Sant Elm i el Molí de les Forques. Lluny, molt lluny, es pon el sol per darrere l'Ardenya. La seva llum rogenca il·lumina Sant Feliu de dalt a baix. Ombres de totes mides neixen per després morir amb la foscor de la nit.

Un vent suau bufa de llevant, comença a refrescar, però és igual, segueixo contemplant. El passeig del mar s'estén enfront meu: gent que va i ve amb cotxe, gent jugant a la platja, els pins, els plàtans, el Casino, l'Ajuntament...

De tant en tant, algú també passa per aquí. Dues noies amb bicicleta que mantenen una animada conversació, aquella dona que tants cops he vist passejant per Sant Feliu...

Dirigeixo la meua mirada al mar, potser intentant veure-hi algun peix, i només aconseguixo veure-hi una bossa de plàstic i més bossa no identificable.

El mar tranquil és despertat per una forta remor que em ve de darrere. Una embarcació luxosa em passa per davant, em desperta a mi també del meu atordiment. Torno a connectar amb aquest món.

Segle XXI, paisatge artificial? Han canviat tant els esdeveniments al llarg dels anys, ha canviat tant Sant Feliu... Més esplèndid? Menys bell? És molt relatiu. Tothom en té una opinió. Realment m'agradaria poder llegir el que Gaziel escriuria sobre la badia actualment. Segurament, una descripció gens banal.

M'aixeco, abandono el port, deixo enrere el culpable. Tal com Gaziel diu, un dels culpables de la deformació de la gràcia natural de la platja guixolenc.

Katie Fernàndez Hast
2n A Batx. - IES Sant Elm

LA PLATJA DE SANT POL A L'ESTIU

Gaziel recordava la platja de Sant Pol amb una sola casa: la casa del senyor Pere-Màrtir Estrada, caracteritzada per la seva estructura diferent respecte de les altres cases i construccions que hi trobem avui. Sí, i tant que existeix encara, aquesta casa! És la més destacada de la platja.

Tanmateix, ara hi ha un munt de restaurants, cases i pisos. La platja de Sant Pol es veu immensa... amb una llum a l'estiu i un silenci a l'hivern. És difícil per als que som d'aquí de veure el canvi, però és la veritat, i és el que passa any rere any. A l'estiu passem pel gran passeig que rodeja la platja i en cap minut del dia sentim silenci. A la matinada, cap a les vuit, ja hi ha gent corrent per la sorra de la platja i també banyant-se en aquella aigua transparent, il·luminada pel reflex del sol. Més tard, durant tot el matí, arriba la gent, el turisme que passa les vacances d'estiu a s'Agaró o, més

ben dit, a la costa. Durant tot el matí prenen el sol, es banyen, i al migdia dinen en un dels restaurants de la platja de Sant Pol, que es caracteritzen per una gran terrassa i un boníssim servei. Tot i així, no hi trobem el silenci ja que al migdia hi ha gent que porta entrepans per dinar-hi, i d'altres els veiem als vaixells. N'hi ha un munt, de vaixells, que ens fan les onades de l'aigua. Durant tota la tarda continua havent-hi gent. A la platja, no veiem cap espai buit entre la sorra fina que la caracteritza. Cap a les set, la gent marxa. Però la platja mai no queda del tot buida. Hi ha un ambient fabulós als restaurants i terrasses a les nits: música, balls organitzats i excel·lents sopars. La platja, a la nit, és punt de trobada de tots els joves: uns hi fan festes, d'altres contemplen la nit, la mar, l'ambient... les roques, que a la part dreta queden arrambades a la carretera, i a la part esquerra toquen la zona de la Gavina, la urbanització més bonica de S'Agaró. Tot il·luminat. Sí, i tant que ha canviat Sant Pol! A Sant Pol ja no hi ha aquelles barraques rovellades i fetes amb canyes que descrivia Gaziel. Hi trobem una alegria, un ambient d'estiu preciós i fresc.

No és el mateix, però, a l'hivern, que sembla que la platja hagi quedat cansada de tot l'ambient de l'estiu i es pari ja per al pròxim. S'Agaró a l'hivern és completament diferent. Les cases i els pisos són buits perquè són dels turistes, i la majoria dels restaurants són tancats, però, tot i així, mai no fa sensació de tristesa ni de soledat en passar-hi, ja que sembla que la mar descansi i que estigui esperant l'estiu, tal com l'esperem nosaltres.

Natàlia Nievas

2n B Batx. - IES Sant Elm

IES SANT FELIU

UNA TROBADA AMB GAZIEL

Creia que era ell. No m'ho podia creure: aquell periodista tan famós que havia viscut al meu poble feia anys, era allà, davant meu. M'hi vaig apropar per assegurar-me que no eren imaginacions meves. Era ell. El vaig saludar i es va quedar una mica sorprès, però em va dir amb veu greu:

- Bon dia. És bonic aquest poble, oi?

No li ho vaig negar. Sant Feliu és realment preciós. Vam estar xerrant una estona i em va explicar que, abans, a la platja de Sant Feliu, hi havia una corda que la dividia en dues parts: una per als homes i una altra per a les dones. Em va fer un dibuix de la platja d'abans. Me'l vaig guardar a la butxaca dels pantalons i li vaig explicar que ara no hi era i es va estranyar molt. Em va demanar que anéssim a veure-la. Quan hi vam arribar, no va dir res. Només va mirar al seu voltant com si mai no hagués estat en aquell lloc.

Després, vaig dir-li si volia veure l'escola que duu el seu

nom, i va dir que sí. Hi havia nens al pati jugant a pilota, saltant per tot arreu... Li vaig explicar que jo havia estudiat allà feia uns anys i em va estar preguntant sobre l'escola.

Més tard, vam pujar a Sant Elm i em va estar explicant com era tot allò feia uns anys. Llavors, vaig decidir començar a preguntar-li:

- Vas néixer el 1887, no?

- Sí, vaig néixer aquí i vaig marxar a Barcelona als sis anys, més o menys.

- Quan eres aquí, a què es dedicaven els teus pares?

- Tots dos treballaven a la indústria del suro, que en aquells temps era de les més importants del poble –va dir-me.

Llavors se'm va acudir una pregunta que feia molt temps que volia fer:

- Què vas escriure de Sant Feliu?

- Moltes coses, però te'n diré dues que avui hem vist: vaig escriure sobre la platja i també vaig escriure sobre l'única escola que hi havia al poble –va dir-me, rient.

Vaig veure que era tard i havia de tornar a casa.

- He de marxar, que és tard.

- Espero veure't un altre dia.

Vaig marxar, i, mentre pujava per la carretera, em vaig despertar. Estava estirada al sofà. Tot havia estat un somni. De sobte, vaig ficar la mà a la butxaca i en vaig treure el dibuix de la platja.

Marta Trujillo Álvarez

3r B Batx. - IES Sant Feliu

UN VIATGE D'OLOT A SANT FELIU

El vaig conèixer un calorós estiu en un dels viatges d'Olot a Sant Feliu de Guixols quan pujava al Carrilet. Totes les cadires estaven ocupades i, en una d'elles, hi era ell assegut. En veure'm amb aquella panxa es va aixecar de seguida. Quan el tren es va aturar a Girona, molta gent va baixar-ne. Llavors, el seient del meu costat va quedar buit i aquell xicot que abans s'havia aixecat va asseure's al meu costat.

Quan portàvem uns deu minuts de trajecte, ell em va preguntar:

- De quan està?

- De set mesos –vaig respondre.

Hi va haver uns minuts de silenci.

- Oh! Perdoni, no m'he presentat –va dir. –Em dic Agustí Calvet i sóc periodista de *La Vanguardia*. Llegeix aquest diari?

- Oi tant! Jo em dic Rosa, i llegeixo *La Vanguardia* cada diumenge. Vostè és el senyor que firma amb el pseudònim de Gaziel, oi? A Sant Feliu tothom el coneix!

- Sant Feliu, quin poble més bonic! Hi vaig viure poc temps, però sempre que puc hi faig una escapadeta, com avui. Vostè és d'allà?



- Sí, sóc professora de l'escola de la vila.
 - Jo, de petit, hi vaig anar poc temps, però en tinc bons records d'infància. Potser fins i tot els inclouré al llibre que algun dia segur que escriuré sobre Sant Feliu.
 - M'encantarà llegir-lo quan el tingui acabat. I parli també de Sant Elm, m'encanta aquell lloc.
 - Té res a fer ara? Jo tenia pensat anar-hi a passejar.
 - No, el meu marit treballa a la fàbrica de suro, sap? No tornarà fins tard i jo a casa tota sola m'avorreixo. Està bé, vindré amb vostè.

En arribar Sant Feliu, vam baixar del Carrilet i, abans d'anar a Sant Elm, vam passejar pel vells carrers del poble, plens de casetes baixes a banda i banda, amb les terrasses plenes de flors i els teulats plens de nius d'ocells. Als baixos de les cases hi havia petits obradors particulars on treballaven cistellers, espadenyers...

Durant la passejada no vàrem dir res. Tots dos observàvem cada cosa, per petita que fos, com si mai no haguéssim caminat per aquells carrers.

Quan portàvem força estona caminant vam decidir anar cap a Sant Elm, per por que es fes fosc i no hi poguéssim anar. Un cop allà, vam seure a descansar en un banc que hi havia perquè el camí no havia estat pas curt. Des d'allà vam observar l'immens mar ple de petites barquetes de pescadors que sortien del port.

Tots dos vam restar una estona allà, no recordo quanta, però el que sí que sé és que el sol ja començava a pondre's i havíem de marxar.

Vam arribar al Passeig del Mar i allí ens vam acomiadar perquè jo, en aquells temps, vivia en una de les cases del carrer de la Creu.

L'últim que recordo d'ell és que em va dir que com Sant Feliu no hi havia cap altre poble.

Al cap d'un parell de mesos vaig donar a llum un nen molt bufó, a qui vaig posar el nom d'Agustí.

Maria García Gros

3r B Batx. - IES Sant Feliu

LES VACANCES D'ESTIU A SANT FELIU

Aquell estiu vaig fer com cada any. M'esperava el meu petit paradís, allà, a Sant Feliu de Guixols. Jo vaig néixer en aquell poblet i l'estimava moltíssim. Cada estiu hi anava i cada cop m'impressionava més. Aquell any, també. En baixar del tren vaig observar tot de gent que s'abraçava, que plorava, que reia. Feia poc que havien inaugurat el carrilet, i per a molta gent era l'única manera de veure les seves famílies. Prenent les maletes i ple de força vaig començar a recórrer carrers, mirant a tot arreu, fins arribar al carrer de casa. Mirava la façana sorprès quan em va saludar una veïna. Feia temps que no veia la senyora Margarida. Continuava tan afectuosa com sempre. Sempre m'havia tractat com un nét més. Era molt bona dona. Jo mai no vaig conèixer el seu marit. Ara que hi penso, em sembla que la mare m'havia dit algun cop que havia mort en una batalla, i potser per això mai no li havia preguntat res a la seva pobra vídua. Era tard. Un bon sopar i el llit m'esperaven.

Ja feia gairebé dues setmanes que era a Sant Feliu, aviat marxaria. M'havia passat gairebé tots els dies observant tots els detalls d'aquell magnífic poble, des del petit port fins a l'ermita de Sant Elm, molt maca, per cert. Com que era l'últim dia volia dedicar-me a passejar per tots els carrers que pogués, i així va ser. De tots, els millors eren la Rambla i el Passeig. A la Rambla, amb tot de comerços i aquells arbres petitons intentant fer la competència als pins del costat del mar, la gent es passejava tranquil·lament i s'hi podien veure famílies senceres, solters, joves enamorats... De jovenet, als estius, el meu lloc preferit per anar a jugar era el mig de la Rambla. Però amb això no vull deixar de costat el Passeig, un llarg caminet de sorra tan a prop del mar, on la brisa d'aire fresc fa que ho oblidis tot i que no tinguis ganes de marxar-ne mai.

M'hagués agraït quedar-me allà per sempre, però vaig haver de tornar a casa, a Barcelona, la ciutat que suposadament ho tenia tot, però que jo sempre he pensat que li falta alguna cosa... Potser el que li falta és que no és Sant Feliu.

Laia Alarcón Boyero

3r C Batx. - IES Sant Feliu

EL SANT FELIU DE GAZIEL I EL SANT FELIU D'ARA

Gaziel parlava al seu llibre *Sant Feliu de la Costa Brava* de com es banyaven les persones a la platja.

Abans, es tirava una mena de corda a l'aigua que dividia el mar en dues meitats: en una es banyaven les dones i, en l'altra, els homes. Fins i tot hi havia uns vigilants que, dalt d'unes barquetes, procuraven que cap banyista masculí no espiés dissimuladament aquelles que estaven a l'altre costat de la corda...

En canvi, ara tot és diferent. No hi ha cap corda –i si n'hi ha, és la de les boies– i tothom es banya a la vegada i sense manies ni separacions.

A molta gent li agrada més la platja de s'Agaró, la Conca, perquè l'aigua és més cristal·lina, ja que no té port. Aquí, com que hi ha port i molts vaixells, l'aigua s'embruta més.

A més, el port és més gran perquè fa dos anys el van modificar perquè hi cabessin més vaixells, i ara també estan modificant l'entrada de la riera al mar.

Marta Camps López

3r C Batx. - IES Sant Feliu

ANNEXOS

ANNEXOS

FONS DOCUMENTALS
RELACIONATS AMB GAZIEL

Per Jordi Gaitx Moltó

En aquest apartat i en el següent es vol divulgar l'existència del fons d'Agustí Calvet, dipositat a la Biblioteca de Catalunya, i també d'altres documents que es relacionen amb ell i que es troben integrats en altres fons d'arxiu.

Cal remarcar la importància del fons de la Biblioteca de Catalunya, perquè és allà on es pot trobar el gruix de la documentació que va ser generada o aplegada per l'escriptor guixolenc com a resultat de la seva activitat personal i professional. Pel que fa a aquest fons, en trobareu una ressenya més detallada més endavant.

A banda del fons de la Biblioteca de Catalunya, potser cal fer esment, també, de la documentació que fa referència a Agustí Calvet dins del fons de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, en tant que persona vinculada a

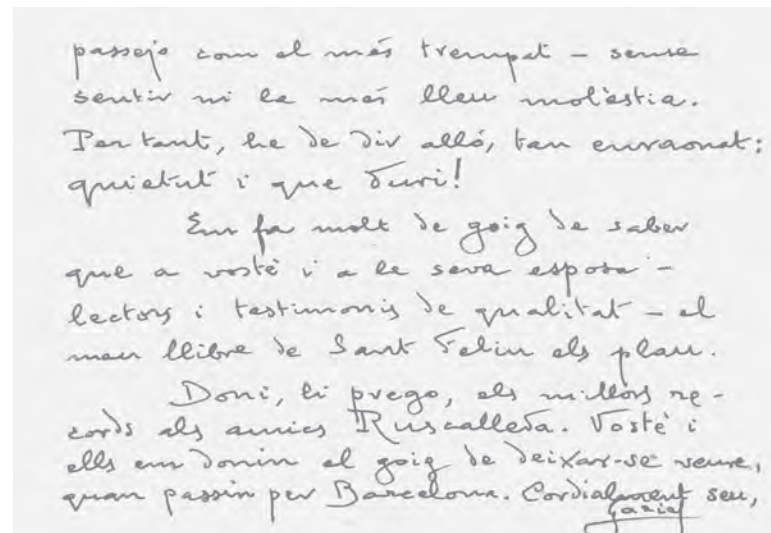
la ciutat o, com es diria des de l'administració pública, com a administrat.

També trobem unes notes escrites de la mà de Gaziell al Fons de Martí Casals i Echegaray, de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols. S'hi troben pel fet que Casals era el metge de Calvet. Es tracta de quatre targetes manuscrites, datades totes elles entre agost i desembre de 1963, les quals mostren el tipus de relació que hi havia entre els dos personatges i l'estat de salut de l'escriptor, a més d'alguna altra qüestió menor.

És lògic pensar que, com passa en el Fons de Martí Casals, en altres fons de persones relacionades amb Gaziell es puguin trobar documents escrits o referits a ell. No és la voluntat d'aquesta nota la d'oferir un panorama exhaustiu sobre aquesta qüestió. No obstant això, no volem passar per alt el fet que en el Fons Tarradellas de l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià, a Poblet, es troba també correspondència de Gaziell (referències APCM 4.1, 267 i ACCM 9.1, 723); que

en el Fons Carles Rahola i Llorens de l'Arxiu Municipal de Girona hi ha una trentena de cartes, majoritàriament escrites per Calvet i dirigides al mateix Rahola;⁶ o que en el Fons Mas (sèrie Arxiu Massip – Joan Comorera), del Centre d'Estudis Històrics Internacionals, es troben uns apunts sobre el llibre de Gaziell *Història de "La Vanguardia"*, per exemple.⁷

Finalment, cal esmentar que en l'edició de *Gaziell. Obra catalana completa*



⁶ http://www.ajuntament.gi/sgdap/cat/consulta_simple_res.php [consulta: 18-10-2007].

⁷ http://www.bib.ub.edu/fileadmin/bibs/pavello_republica/CEHI/Massip_01.pdf [consulta: 18-10-2007].

(Barcelona: Selecta, 1970), es transcriu un recull de cartes -"necessàriament incomplet", es diu- envia- des per Gaziel a distingides personalitats de l'univers cultural i periodístic, les quals es troben en els fons respectius de cadascun d'aquests individus.

D'altra banda, també en relació amb la documentació gràfica, sabem que l'espoliació del patrimoni docu- mental de *La Vanguardia*, a la fi de la Guerra Civil, va fer que no hi quedés ni una sola fotografia de Gaziel,⁸ per exemple. Tanmateix, l'hemeroteca de *La Vanguardia* conserva els escrits de Gaziel publicats pel periòdic, als quals es pot accedir en format pdf.

Jordi Gaitx Moltó

Arxiver i historiador

EL FONS D'AGUSTÍ CALVET (GAZIEL) DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Per Anna Gudayol

1. IDENTIFICACIÓ

LOCALITZACIÓ: Barcelona, Biblioteca de Catalunya

DATES: Ca. 1918-1988 (gruix ca. 1918-1965).

VOLUM I SUPORT : nou capsos; 1,3 metres lineals.

2. CONTEXT

HISTÒRIA ARXIVÍSTICA I INGRÉS: La documentació d'Agustí Calvet fou heretada per la seva filla, Lluïsa Calvet, que en féu donació a la Biblioteca de Catalunya el 1999 per mediació del professor Manuel Llanas.

3. CONTINGUT I ESTRUCTURA

ABAST I CONTINGUT: Es tracta d'un fons privat, de tipus personal, que recull documentació generada i rebuda per Agustí Calvet i pels seus familiars. Inclou documen- tació personal, correspondència, originals d'articles de Gaziel, retalls de premsa i nombroses fotografies; és particularment interessant per a l'estudi de l'obra d'Agustí Calvet i de la seva biografia.

SISTEMA D'ORGANITZACIÓ: La documentació s'ha ordenat segons l'esquema següent:

1. Documentació personal i familiar
2. Documentació professional
3. Obra de creació
4. Correspondència
5. Recull de premsa
6. Documentació Gràfica: Fotografies

4. CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Accés: Consulta a la sala de Reserva. Es troba encara en procés de descripció. Contacteu prèviament amb els bibliotecaris.

REPRODUCCIÓ: Està subjecta a les normes generals de reproducció de documentació de la BC. Cal tenir en compte, en cada cas, les condicions de conservació i els drets a la privacitat i a la propietat intel·lectual.

LLENGUA I ESCRITURA: Documentació escrita majoritària- ment en català i en castellà.

CARACTERÍSTIQUES FÍSQUES: El conjunt de la documenta- ció, en general, es troba en bon estat de conservació.

INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ: Inventari sumari del fons i inventari de la correspondència realitzats pel personal de la Secció de Manuscrits de la BC; descripció del fons per Anna Gudayol.

Anna Gudayol

Cap de la Secció de Manuscrits de la Biblioteca de Catalunya

⁸ http://www.iecat.net/institucio/societats/SCComunicacio/pdf/TdC18/codina_p131-136.pdf [consulta: 18-10-2007].

Foto de la família Calvet - Bernard.

Biblioteca de Catalunya, Fons Agustí Calvet Pascual; autor desconegut.



CRONOLOGIA

Per Joan Pinsach

	AGUSTÍ CALVET "GAZIEL"	EL MÓN
1887	Neix a la casa de l'actual núm. 14 del carrer del Mall, en el si d'una família benestant de Sant Feliu de Guíxols.	Descobriment de les ones hertzianes per part del jove físic Alemany Rudolf Hertz.
1893	La família es trasllada a Barcelona. Tasta la vida encongada de ciutat.	A Grècia, al Peloponès, es construeix el canal de Corint.
1894-96	Assisteix al col·legi Balma del Passeig de Gràcia de Barcelona.	Sigmund Freud desenvolupa la teoria de la psicoanàlisi (1895).
1896-97	En néixer la seva germana, entra intern als jesuïtes de Sarrià juntament amb el seu germà. Ofec insuportable, que fa que en surti pel Nadal del mateix any.	Cánovas del Castillo és assassinat per un anarquista (1897). Es funda el Partit Nacionalista Basc (1897).
1897-03	Cursa el Batxillerat als jesuïtes de Casp i a l'institut de Barcelona.	Guerra amb els EUA i pèrdua de Cuba i Filipines (1898). Es reconeix el dret de vaga a Espanya (1902). Alfons XIII és proclamat rei d'Espanya (1902).
1903	Comença el curs preparatori de la carrera de Dret, per imposició del seu pare.	Els germans Wright fan el primer pas en la història de l'aviació: ras i curt, el primer vol.
1904	Inicia la carrera de Dret que, de seguida, el deixa insatisfet.	Isabel II mor al seu exili de París . Comença la construcció del canal de Panamà.
1907	Obté la Flor Natural dels Jocs Florals de Lleida. El juny del mateix any fuig a París, en un acte de rebel·lia i de protesta contra la imposició de cursar els estudis de Dret. Pacta amb el seu pare retornar a Barcelona a canvi de cursar la carrera de Lletres.	Neix el cubisme amb el quadre de Picasso <i>Les senyoretes del carrer Avinyó</i> .
1909	Obté la llicenciatura de Filosofia amb nota d'excel·lent i el seu pare el premia amb una estada, d'agost a novembre, a París. Aquest viatge li va canviar la vida i li va assenyalar un camí.	Fets de la de la Setmana Tràgica; dura repressió governamental i dimissió de Maura.
1910	Entra al diari <i>La Veu de Catalunya</i> com a redactor polític i sota la direcció d'Enric Prat de la Riba, amb un èxit notable dels seus articles.	Corea és annexionada pel Japó.
1914	Utilitza per primer cop el pseudònim de Gaziel. També treballa des de fa tres anys a la secció històrico-arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, amplia estudis a la Sorbona i segueix enviant articles a <i>La Veu</i> . L'esclat de la I Guerra Mundial el troba just a París. El que veu i escriu li serveix per entrar de corresponent de guerra de <i>La Vanguardia</i> a la capital francesa.	Comença la Primera Guerra Mundial o Gran Guerra.
1915	Es casa amb Louise Bernard.	Itàlia entra a la Primera Guerra Mundial.

	AGUSTÍ CALVET "GAZIEL"	EL MÓN
1916	Neix el seu fill Josep Maria.	Èxit de la revolució bolxevic a Rússia (1917). Els EUA entren a la Primera Guerra Mundial (1917).
1918	És nomenat redactor en cap de la <i>La Vanguardia</i> .	Acaba la Gran Guerra.
1920	És nomenat codirector de <i>La Vanguardia</i> .	Tractat de pau de Versalles (1919).
1927	Neix la seva filla Maria Lluïsa.	Durant la Dictadura de Primo de Rivera, l'Estat espanyol crea els monopolis d'Iberia i CAMPSA.
1933	Passa a ser el director únic del diari. Inicia una gran transformació i creixement del rotatiu barceloní.	Les dretes guanyen les eleccions a Espanya. Hitler puja al poder.
1936	S'exilia a París a causa de la Guerra Civil espanyola.	Calvo Sotelo, polític de dretes, és assassinat a Madrid. Comença la Guerra Civil espanyola.
1937	Viatja a Colòmbia amb el seu fill per fundar una editorial de llibres d'ensenyament. La iniciativa acaba sense fruits.	El Japó envaeix la Xina.
1939	Es trasllada a Brussel·les quan París és ocupat pels alemanys durant la II Guerra Mundial. Mor el seu pare a Sant Feliu de Guíxols i no pot assistir a l'enterrament. A partir d'aquest any ja només escriurà en català.	Cau Madrid i s'acaba la Guerra Civil. Alemanya ocupa Txecoslovàquia i Polònia; comença la Segona Guerra Mundial.
1940	Retorna a Barcelona. Ha de solucionar problemes polítics amb el règim franquista. Estableix la seva residència a Madrid perquè aconseguix una feina de gerent de l'editorial Plus Ultra.	Franco i Hitler s'entrevisten a Hendaia. Itàlia entra en la guerra.
1940-45	Etapa madrilenya. Treballa durament per tirar endavant (tradueix, escriu articles per encàrrec que signen altres...). Engega projectes editorials i culturals que no arriben a port.	Rendició d'Alemanya. Bombes atòmiques d'Hiroshima i Nagasaki. Fi de la Segona Guerra Mundial (1945).
1946-53	S'esdevenen els sotrats familiars (mort de la seva esposa el 1947 als 51 anys) i problemes de salut (pateix de vertigens i de febres tifoidals). Escriu <i>Meditacions en el desert</i> , els assaigs sobre la nostra terra <i>Quina mena de gent som</i> , i també <i>Una vila del vuit-cents</i> .	Independència de l'Índia (1947). Bloqueig de Berlín i inici de la Guerra Freda (1948).
1954-58	Escriu la primera i única part de les seves memòries, <i>Tots els camins duen a Roma. Història d'un destí (1893-1949)</i> . Alterna els hiverns a Madrid amb les vacances d'estiu a Sant Feliu de Guíxols.	Inici del Mercat Comú Europeu (1958).
1959-64	Es jubila i retorna a Barcelona; s'allarguen les estades a Sant Feliu. Retorna també la intensa plenitud personal i intel·lectual. Són els anys de la revelació com a escriptor de talla. Publica la <i>Trilogia Ibèrica</i> , escriu també una altra trilogia, <i>Cura d'aires</i> , nombrosos articles, i el preciós llibre de records <i>Sant Feliu de la Costa Brava</i> .	Es funda ETA. S'inicia la liberalització de l'economia espanyola. Fidel Castro arriba al poder a Cuba. Generalització de la descolonització de països del Tercer Món. Assassinat de J. F. Kennedy (1963).
1964	Mor sobtadament el 12 d'abril, mentre treballava al seu pis de Barcelona.	Es reuneix per primera vegada el Consell Nacional Palestí, que serà més endavant l'OLP.

Joan Pinsach

Professor de l'IES Sant Feliu

DOMICILIS I RESIDÈNCIES DE GAZIEL A SANT FELIU DE GUIXOLS⁹

Per Lluís Palahí

CASA

C. del Mall, núm. 14

Aquesta és la casa on va néixer Agustí Calvet. Segons explicava ell mateix, "finalment, amb la restauració monàrquica de 1874 s'establí a tot Espanya aquell replà de relativa bonança que durà prop de cinquanta anys [...] En aquest moment dolç jo vaig néixer, en el núm. 8 del carrer del Mai –avui rebatejat barroerament amb el nom postís de Sant Antoni Maria Claret–, el dia 7 d'octubre de l'any 1887".¹⁰

CASA I FÀBRICA

C. de Joan Maragall, núm. 34 i 36

Segons va escriure Gaziell, "al cap de poc temps (d'haver nascut jo) els meus pares, el meu germà gran i jo anàvem a viure al número 28 del carrer de la Processó [...] que fins llavors havia estat una costa polsosa i excèntrica, que no menava enlloc, com que ara conduïa a l'estació, es convertí en una via animada on la gent rica construï, a banda i a banda, cases noves i bones –tant, que encara hi són–. El meu avi patern i el meu pare s'hi ficaren i hi anaren a viure".¹¹

D'esquerra a dreta, es veu la fàbrica i la casa que el 1880 féu construir l'avi patern de Gaziell, Agustí Calvet i Serra. L'habitatge era acabat ja l'any 1883. El projecte de les edificacions fou signat per Pere Pascual i Baguer, l'oncle matern de Gaziell i persona molt influent en l'urbanisme i l'arquitectura locals.

CASA

Pg. del Mar, núm. 28 (cantonada c. Sant Llorenç)

Aquesta va ser la casa que l'avi patern de Gaziell adquirí

en tornar a Sant Feliu, el 1895, després d'haver estat vivint un temps a Barcelona, tot i que els plànols de la casa són de 1894. Hi residí fins a la seva mort, l'any 1903. Llavors, el pare de Gaziell, que havia heretat la casa, la va vendre. Segons explica Gaziell, "el meu pare, que tenia per Sant Feliu una aversió inexplicable [...] se la va treure materialment de sobre tot just *heredada*".¹²

CASES D'ESTIU EIG

Una de les primeres residències d'estiu eig de Gaziell fou la del carrer del Raig –possiblement l'actual núm. 5–, de la qual ell mateix ens parla així: "amb un jardinet de pescador al darrera, on s'entrava per un portilló mig amagat al carreró del mateix nom" –actual carrer de la Torre–. També explica que "cada tarda, de 3 a 6, venien a prendre cafè amb mi, fumar i xerrar sota la parra i les troanes, Juli Garreta i Salvador Albert",¹³ la qual cosa succeïa pels volts de 1925.

Cap a l'any 1930, Gaziell s'estava al carrer de l'Hospital, entre el de Capmany i la Plaça del Monestir, davant de la casa Falgueras –avui derruïda–. Més endavant, possiblement cap a 1935, es va estar al carrer Major, actual núm. 18, a la qual avui és la fonda i restaurant Buxó. Els darrers estius de la seva vida els passà, junt a la seva filla Maria Lluïsa, a la casa del carrer Sant Pere, actual núm. 6, la qual disposava de baixos i dos pisos. Darrera la primera finestra –ara una porta– hi havia el despatx on Gaziell treballava i es reunia sovint amb Joan Torrent i Lluís Esteva per parlar de qüestions relacionades amb Sant Feliu.

Pel que fa a la casa del carrer Verdaguer, actual núm. 6, cal dir que ell no hi va viure mai, però sí ho van fer els seus pares i la seva germana.

Lluís Palahí i Xargay

Col·laborador del setmanari *Àncora*

⁹ Vegeu també: ESTEVA, Lluís; PALAHÍ, Lluís. "Domicilis i residències guixolenques de Gaziell", dins *Àncora*, 1987, núm. 2056-2058.

¹⁰ CALVET, Agustí. *Sant Feliu de la Costa Brava*. 1963, p. 48.

¹¹ CALVET, Agustí. *Sant Feliu de la Costa Brava*. 1963, p. 48, 205.

¹² CALVET, Agustí. *Obra catalana completa*. 1970, p. 1772.

¹³ CALVET, Agustí. *Obra catalana completa*. 1970, p. 1757.

ALGUNES CIUTATS EN LA VIDA DE GAZIEL

Per Joan Pinsach

SANT FELIU DE GUÍXOLS

La pàtria de tota la vida; el paradís perdut del nen trasplantat a Barcelona; el refugi anímic davant dels temporals de la vida; el referent de la terra, amb la seva primera i més profunda arrel; la plàcida llibertat de les hores lentes de la jubilació; i al final, la gent propera i reconeguda, amb arrugues i cicatrius de l'ànima semblants a les pròpies.

BARCELONA

La contradicció: presó obligada, ofec de la vida lliure; però també ciutat cosmopolita i necessària per fer via i créixer personalment. Barcelona és també la ciutat que l'acull de nou, ja jubilat, des de 1959 fins a la seva mort el 1964, i que nodreix Gaziell d'estímul renovats en la prolífica etapa literària i final de la seva vida.

PARÍS

La força del destí, però també el destí forçat per la voluntat: la fugida del jove Agustí, el 1907, va ser un acte de rebel·lia necessària contra la imposició del pare —el destí— per reivindicar el propi camí i capgirar el signe de la vida. París també és el descobriment de l'amor i la gran escola de periodisme entre els anys de la Gran Guerra, la ciutat que veu néixer un nou Gaziell, precis en l'observació i generós i sensual en la narració. París és també l'exili del 36 i el final del nostre home periodista.

BOGOTÀ

La tossuda voluntat de supervivència, l'empeny positiu d'un Gaziell exiliat que prova sort en una terra de promesa. Hi va amb el seu fill el 1937, uns mesos només, davant d'un futur ben incert. El viatge a Colòmbia: una

mostra de com l'acció, també per als intel·lectuals, és el recurs necessari per fer front a la dissort i anestesiar el dolor de l'esperit ferit.

BRUSSEL·LES

Comparteix amb París l'exili de Gaziell. Quan els alemanys entren a la ciutat del Sena el 1939, l'Agustí s'ha de traslladar a Brussel·les, on només s'està uns mesos.

MADRID

La ciutat de l'exili més llarg. La capital d'un nou estat vencedor del catalanisme d'un Agustí Calvet que havia cregut en la paraula i la paciència per convertir Espanya en un espai còmode per a Catalunya. La ciutat del desengany, dels llargs anys en què va fer de gerent d'una editorial, postergat del periodisme que ja no va exercir mai més. Gaziell també tradueix obres, concretament dues, i totes de Paul Valéry.

ATENES I FLORÈNCIA

Alleugen la desesperança de l'home perpètuament exiliat i desenganyat de la barbàrie i la irracionalitat socials. En l'antiguitat i el Renaixement aquestes ciutats van imposar el valor de l'individu lliure per a la creació i la raó humanística. Per això l'ajuden a trobar el refugi interior de la darrera etapa, essent un mateix, escrivint sense parar.

LISBOA I GINEBRA

Portugal li suggereix, per paral·lelisme històric i per les grans diferències que veu amb Espanya, la Catalunya independent que no va poder ser; a Suïssa hi observa la comprensió possible entre diversos pobles dins d'un mateix país, i encara se li fan més tristes les reflexions sobre la Península ibèrica.

Joan Pinsach

Professor de l'IES Sant Feliu

PER SABER-NE MÉS: RECURSOS BIBLIOGRÀFICS SOBRE GAZIEL

Per David Hernández

Tots els documents ressenyats a continuació o bé es poden trobar directament a l'Arxiu Municipal i a la Biblioteca Pública Octavi Viader i Margarit (de Sant Feliu de Guíxols), o bé es poden aconseguir a través d'aquests serveis.

ALBERTÍ I ORIOL, Jordi. "Agustí Calvet, 'Gaziel'. Itinerari per a entendre *Meditacions en el desert*, 1946-1953", dins *Revista de Catalunya*, núm. 163-164, juny-juliol/agost 2001, p. 83-96, 89-103.

Assaig d'anàlisi, crítica i interpretació de *Meditacions en el desert*, potser l'obra més complexa de l'autor.

ALEMANY NADAL, Sílvia; BARNIOL, Montse. *Mirant Gaziel. Recreació en imatges dels escenaris literaris. Exposició del 18 de maig al 19 d'agost de 2007, catàleg de l'exposició*. Sant Feliu de Guíxols: Museu d'Història, Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Girona: Diputació de Girona, 2007. 56 p. Fotografies de Sant Feliu que recreen i homenatgen els escenaris i l'imaginari de la ciutat que Gaziel va descriure en l'obra *Sant Feliu de la Costa Brava*. Obra editada amb motiu de l'any Gaziel 2007.

ALONSO, Vicent. "Gaziel i Proust", dins *Les literatures catalana i francesa al llarg del segle XX*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1997, p. 125-143. Comparació de les figures literàries de Gaziel i Proust i de la seva especial manera de copsar la realitat que els envoltava.

CIURANA I LLEVADOT, Jaume. "Gaziel, Xammar, Ametlla i Macià. Quatre corresponsals catalans a la Gran Guerra", dins "Visions de la Gran Guerra. 1914-1918", *L'Avenç*, núm. 294, setembre 2004, p. 41-46.

Anàlisi de les opinions i el paper de Gaziel i els altres personatges en el seu paper de reporters de la situació a Europa durant la Primera Guerra Mundial. L'article forma part d'un dossier més ampli sobre aquesta guerra.

CLARA I RESPLANDIS, Josep. "30 cartes de Gaziel a Carles Rahola", dins *Estudis del Baix Empordà*. Sant Feliu de Guíxols: Institut d'Estudis del Baix Empordà, 1997, p. 183-198.

Transcripció de les 30 cartes i estudi de la correspondència entre Gaziel i Carles Rahola.

CULLELL-RAMIS, Josep. "Agustí Calvet i Pascual, 'Gaziel' (1887-1964)", dins *Sant Feliu de Guíxols per a forasters*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 2000, p. 104-108.

Breu biografia de l'autor.

- "Dossier. Cent anys de Gaziel, l'home i l'escriptor", dins *Revista de Girona*, any XXXIII, núm. 123, juliol-agost 1987, p. 24-59.

Extens reportatge sobre la vida, l'escriptura i les idees de l'autor, realitzat en motiu del centenari del seu naixement el 7 d'octubre de 1887. Inclou els següents articles: "Un senyor de Sant Feliu", de Josep Vicente; "El meu Gaziel", Josep Benet; "Catalunya i Espanya en l'ideari de Gaziel", de Josep M. Colomer i Calsina; "La trajectòria periodística de Gaziel", de Manuel Llanas; "Gaziel i *La Vanguardia*", de Augusto Assia; "Gaziel, el meu director", de Josep M. Lladó; "Gaziel a Sant Feliu", Lluís Esteva i Cruaños; "Gaziel conversador", Josep

Vallverdú; inclou un apartat final titulat "Gaziel inèdit. Notes disperses".

ESTEVA, Elena; JIMÉNEZ I NAVARRO, Àngel; MASFERRER, Dolors. *Un volt pel Sant Feliu de Gaziel. Guia per conèixer Sant Feliu de Guíxols a través de les petjades de Gaziel*. Sant Feliu de Guíxols: Ajuntament, Servei d'Arxiu Municipal; Girona: Diputació, 2007. 89 p. Guia literària que marca un recorregut per la ciutat a partir dels textos que l'autor va escriure per a la seva obra *Sant Feliu de la Costa Brava*. Inclou breu biografia i cronologia de Gaziel. Obra editada amb motiu de l'any Gaziel 2007.

ESTEVA I CRUAÑAS, Lluís. "En el centenari d'Agustí Calvet", dins *Estudis sobre temes del Baix Empordà*. Sant Feliu de Guíxols: Institut d'Estudis del Baix Empordà, 1987, p. 5-7. Text d'homenatge a la figura de Gaziel amb motiu del centenari del seu naixement.

GODÓ, Carlos; JIMÉNEZ I NAVARRO, Àngel. "Agustí Calvet i Pascual, periodista i escriptor", dins *Gent que ha deixat petjada*. S.L.: a.IAS. Girona: Fundació Caixa Girona, 2006, vol. 1, p. 17-25. Breu biografia de Gaziel. L'obra inclou els perfils biogràfics d'altres personatges: Caterina Albert 'Víctor Català', Francesc Cambó, Josep Clarà, Xavier Cugat, Josep Irla, Narcís Jubany i Josep Pallach.

JARDÍ, Enric. *Tres diguem-ne desarrelats. Pijoan, Ors, Gaziel*. Barcelona: Selecta, 1966. 175 p. Anàlisi i comparació de les vides i obres dels tres autors i dels seus punts de contacte, fent èmfasi en la idea de no pertinença al moment que els va tocar viure.

JIMÉNEZ I NAVARRO, Àngel. "La casa de Gaziel a Sant Feliu", dins *Revista de Girona*, any XLIV, núm. 187, març-abril 1998, p. 101-106.

Descripció de la casa pairal on l'autor va viure fins als cinc anys, moment en què la família marxa a Barcelona, el 1893.

LLANAS, Manuel. "Balanz (amb polèmica) dels estudis sobre Gaziel", dins *Els Marges*, núm. 38, novembre de 1987, p. 100-105.

Anàlisi i crítica de les diferents aproximacions (i dels resultats obtinguts) a l'estudi de la figura de Gaziel.

- "En el centenari del naixement de Gaziel. Una recapitulació", dins *Estudis sobre temes del Baix Empordà*. Sant Feliu de Guíxols: Institut d'Estudis del Baix Empordà, 1987, p. 201-213.

Compendi biogràfic de l'autor, amb motiu del centenari del seu naixement.

- "Figures i paisatges guixolencs en l'obra periodística de Gaziel", dins *Estudis del Baix Empordà*. Sant Feliu de Guíxols: Institut d'Estudis del Baix Empordà, 1995, p. 247-252.

La influència de la ciutat de Sant Feliu en la trajectòria i els textos periodístics de l'autor.

- "Gaziel", dins Riquer, Martí de; Molas, Joaquim; Comas Pujol, Antoni (dir). *Història de la literatura catalana*. Barcelona: Ariel, 1987, vol. 10, p. 255-263.

Anàlisi de Gaziel com a escriptor i la seva aportació a la literatura catalana.

- "Gaziel a Igualada el 1930. Una conferència inèdita", dins *Revista d'Igualada*, núm. 14, setembre 2003, p. 62-64.

Transcripció d'una conferència no publicada de l'autor.

- "Gaziel, lector de Shakespeare", dins *Llengua & literatura. Revista anual de la Societat Catalana de Llengua i Literatura*, núm. 9, 1998, p. 365-387.
Estudi sobre la passió de Gaziel per als textos de Shakespeare.
- *Gaziel. Vida, periodisme i literatura*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1998. 481 p.
Completíssim estudi biogràfic de Gaziel, obra de referència per a qualsevol estudiós del personatge. Aquesta obra és la publicació (ampliada i corregida) de la tesi de Llanas ("Introducció a l'estudi d'Agustí Calvet 'Gaziel' (1887-1953). Tesi". Bellaterra: UAB, 1993).
- "Índex de les col·laboracions de Gaziel a la premsa fins a 1938", dins *Llengua & literatura. Revista anual de la Societat Catalana de Llengua i Literatura*, núm. 12, 2001, p. 297-338.
Bibliografia exhaustiva de tota la producció periodística de l'autor (principalment a *La Vanguardia*) fins a 1938.
- "Una monografia inèdita de Gaziel sobre la premsa espanyola. Context, comentari i edició", dins *Anàlisi* (Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions), núm. 19, 1996, p. 11-54.
Edició íntegra i crítica del text de Gaziel *La prensa diaria española*, on analitza la història, situació i tendències periodístiques a Espanya.
- "El senyor Godó i *La Vanguardia* (1864-1931). Història d'un homenot apòcrif", dins *Llengua & literatura. Revista anual de la Societat Catalana de Llengua i Literatura*, núm. 6, 1994-1995, p. 387-398.
Repàs de la figura del comte de Godó, i la seva relació amb Gaziel durant l'època en què aquest va ser director de *La Vanguardia*.
- *Les vivències portugueses de Gaziel*. Barcelona: Fundació Catalunya-Portugal, 2002. 14 p.
Breu descripció biogràfica de l'estada de l'autor a Portugal, que li va permetre escriure el llibre *Portugal enfora*, com a part de la seva obra *Viatges i somnis*. També disponible una edició en portuguès.
- PLA, Josep. "Agustí Calvet 'Gaziel'", dins *Retrats de passaport. Obra Completa, volum 17*. Barcelona: Destino, 1970, p. 568-573.
Retrat de Pla sobre la figura de Gaziel.
- SERRAHIMA, Maurici. "Gaziel", dins *Dotze mestres*. Barcelona: Destino, 1972, p. 283-307.
Dotze retrats d'autors cabdals dins la literatura catalana de final del segle XIX i principi del XX.
- LA VANGUARDIA; COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA. *Agustí Calvet, 'Gaziel' (1887-1964). Catàleg commemoratiu de l'exposició*. Barcelona: La Vanguardia, 1988. 4 p.
Catàleg de l'exposició que es va presentar el 1987 sota el títol de *Gaziel a Sant Feliu de Guíxols*, amb motiu de la celebració del centenari del naixement d'Agustí Calvet.
- VILANOVA, Francesc. *La guerra particular de Gaziel i el comte de Godó. 1940-1945*. Barcelona: Ploion, 2004. 148 p.
Descripció i anàlisi de l'expedient de responsabilitats polítiques de Gaziel que es va trobar l'any 1940 quan va intentar retornar a *La Vanguardia*. Inclou bibliografia. Text en català, fragments en castellà.

David Hernández

Bibliotecari



PER SABER-NE MÉS: RECURSOS MULTIMEDIA SOBRE GAZIEL

Per Esther Plaza

VILAWEB: DIARI DE L'ESCOLA (WEB)

ON TROBAR-LO

<http://www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=1814863>

PROMOTORS

VilaWeb; portal educatiu edu365.cat

BREU DESCRIPCIÓ

Proposta educativa promoguda per VilaWeb i el portal educatiu edu365.cat, que setmanalment publica tres reportatges d'actualitat per potenciar-ne el coneixement. Descripció biogràfica i bibliogràfica, amb vincles a articles relacionats amb Gaziell, a qui defineixen com a "gran figura del periodisme i de la literatura del segle XX".

ASSOCIACIÓ D'ESCRITORS EN LLENGUA CATALANA (AELC) (WEB)

ON TROBAR-LO

<http://www.escriptors.cat/autors/gaziel/index.html>

PROMOTORS

Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC): entitat professional que aplega els escriptors i escriptores en llengua catalana.

BREU DESCRIPCIÓ

Inclou una biografia, una bibliografia de l'obra de

l'escriptor, vincles a diferents catàlegs bibliogràfics on es pot consultar o comprar obra de Gaziell, comentaris sobre la seva obra fets per d'altres autors (extrets sobretot dels pròlegs dels seus llibres), petit llistat d'obres traduïdes i una breu biografia en castellà i en anglès.

VIQUIPÈDIA (EN CATALÀ) (WEB)

ON TROBAR-LO

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Gaziel>

PROMOTORS

Wikimedia Foundation, Inc.: organització sense afany de lucre que es dedica a la difusió lliure de continguts culturals per Internet.

BREU DESCRIPCIÓ

Enciclopèdia lliure en la qual qualsevol persona pot editar un text. El web inclou una breu biografia, una petita bibliografia i un fragment d'un text de l'autor. És interessant perquè permet hipervincles amb conceptes relacionats amb Gaziell: *La Veu de Catalunya*, Institut d'Estudis Catalans, Prat de la Riba, etc. La versió en castellà (<http://es.wikiquote.org/wiki/Gaziel>) permet arribar a una petita selecció de frases de Gaziell.

NOMENCLÀTOR DE CARRERS DE BCN (WEB)

ON TROBAR-LO

http://w7.bcn.es/nomenclator/www_nomenclator.ficha?codic=701352&idioma=0#

PROMOTORS

Ajuntament de Barcelona

BREU DESCRIPCIÓ

Conté una breu biografia de l'autor dins el nomenclàtor dels carrers de la ciutat. Inclou un mapa de la ciutat amb la localització del carrer (http://www.bcn.es/cgi-guia/guiamap4?scl=5&pos=26877.538%2C84923.384&plt=26877.538%2C84923.384&plant=cape_s4c&txt1=Gaziel,+Carrer+de&idioma=0).

GAZIEL: L'HOME ÉS EL TOT (DVD)

ON TROBAR-LO

Biblioteca Pública Octavi Viader i Margarit
Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols

PROMOTORS

Mall, Associació Guixolenc de Cultura; Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols

BREU DESCRIPCIÓ

El DVD que acompanya aquest llibre conté el documental "Gaziel: l'home és el tot" (de 28 minuts de durada i format 16x9, panoràmic), realitzat per Josep Cullerell-Ramis. Conté un recorregut sobre la biografia i trajectòria intel·lectual d'Agustí Calvet i Pascual, de la mà de personalitats del món de les lletres, de la política local i familiars, i entesos en l'obra de Gaziel. Fou editat el 2007, en motiu de l'Any Gaziel.

FESTA MAJOR. AGOST 2001. SANT FELIU DE GUÍXOLS (CD)

ON TROBAR-LO

Setmanari *Àncora*
Ràdio Sant Feliu
UAB, Facultat de Comunicació, Biblioteca

PROMOTORS

Música Global; Setmanari *Àncora*

BREU DESCRIPCIÓ

Enregistrament musical sonor de 19 min. de duració que s'edita com a obsequi del setmanari *Àncora*. Conté dues cançons i el poema "Els Goigs de Sant Feliu de Guíxols" de Gaziel, recitats per Lolita Loubat. Intèrprets de les cançons: Ingrid i Llorenç; compositor: Josep Andújar.

Esther Plaza

Bibliotecària

**Retrat de Gaziela al voltant
de l'any 1924.**

Biblioteca de Catalunya, Fons
Agustí Calvet Pascual; autor:
Miquel Renom.



CONCLUSIONS

El pseudònim "Gaziel" respon a un ganxó vuitcentista que va traspasar les fronteres catalanes, espanyoles i fins i tot les franceses. La llicenciatura en filosofia i la vocació literària li varen permetre elaborar, primer, un periodisme d'opinió de gran prestigi i, posteriorment, esdevenir una gran figura de la literatura del segle XX. Segui perquè era un català que escrivia en la llengua veïna per arribar a més gent, o bé perquè en les opinions-crítiques dels seus articles hi reflectia de ple la seva tendència política, aquest guixolenc il·lustre és ignorat i, per tant, desconegut tant en el món del periodisme polític com en el de la literatura. A hores d'ara, el nom de "Gaziel" és present tan sols a la vida dels ganxons perquè un dels centres escolars més antics de la ciutat el recorda.

Amb motiu del 120è aniversari del naixement d'Agustí Calvet i Pascual, a Sant Feliu de Guíxols, mitjançant el Taller d'Història del curs 2006-07, s'ha escrit un llibre per esborrar la ingratitud immerescuda respecte a aquest gran home de les lletres. El fet que estudi-osos, admiradors i/o coneixedors del propi "Gaziel" col·laboressin en la confecció del llibre que teniu entre mans ha permès que no sigui una simple biografia de "Gaziel" sinó que divulgui la trajectòria del lletrat en totes les seves facetes i vinculacions.

Agustí Calvet i Pascual, "Gaziel" (1887-1964). Periodista i escriptor guixolenc és una eina pedagògica, de les escoles locals i per a les escoles locals i de fora, perquè les noves generacions no continuïn caient en el desconeixement. Però aquest llibre vol anar més enllà i arribar a fer reconèixer aquest gran home ganxó en el món literari, amb fragments escrits per ell mateix i amb fragments d'escriptors com Serrahima.

Estiu de 1958. Hora de l'aperitiu, a Rosamar. D'esquerra a dreta: Glòria, Cassimir, Sacrest, Pla, Cruzet i el propi Calvet.

Biblioteca de Catalunya, Fons Agustí Calvet Pascual; autor desconegut.



La història local també hi té un paper important ja que, des de la biografia fins als anecdotaris, permet afegir coneixements a la memòria del passat humà ganxó. Però, a qui necessiti o desitgi ampliar el saber d'aquest periodista i escriptor, el present llibre ofereix recursos tant a nivell d'arxiu com de bibliografia i de webs. És a dir, vol ser una eina per portar el nom de "Gaziel" més enllà d'on aquest periodista i escriptor va saber portar el nom de Sant Feliu de Guíxols.

A partir d'ara, el coneixement de la figura que s'amaga sota el pseudònim de "Gaziel" està en mans dels qui posseeixen *Agustí Calvet i Pascual, "Gaziel" (1887-1964). Periodista i escriptor guixolenc!*

Glòria Jara i Albertí

Mestra, pedagoga i escriptora

BIBLIOGRAFIA EMPRADA

Ajuntament de Girona. Consulta de fons [en línia]. <http://www.ajuntament.gi/sgdap/cat/consulta_simple_res.php> [consulta: 18-10-2007].

CALVET, Agustí. *Diario de un estudiante en París*. Barcelona: Casa Editorial Estudio, 1915.

CALVET, Agustí. *El ensueño de Europa*. Barcelona: Seix Barral, 1922.

CALVET, Agustí. "Los bienhechores de la humanidad", dins *La Vanguardia*, 30 de gener de 1924.

CALVET, Agustí. "La Costa Brava i el Turisme", dins *Àncora*, juliol de 1960.

CALVET, Agustí. "L'esdevenidor de Sant Feliu", dins *Àncora*, 7 de setembre de 1961.

CALVET, Agustí. *Viatges i somnis. Seny, treball i llibertat. Suïssa*. Barcelona: Selecta, 1961.

CALVET, Agustí. "Entendimiento de la Península Ibérica. Prólogo para la edición castellana". Separata de *Castilla adentro*. Barcelona: E.D.H.A.S.A., 1963.

CALVET, Agustí. *Sant Feliu de la Costa Brava*. Barcelona: Aedos, 1963.

CALVET, Agustí. *Obres completes. Obra catalana*. Barcelona: Selecta, 1970.

CALVET, Agustí. *Tots els camins duen a Roma. Història d'un destí (1893-1914). Memòries*. Barcelona: Edicions 62, 1981.

CALVET PASCUAL, Agustí. *Història de "La Vanguardia" (1881-1936) i nou articles sobre periodisme*. Barcelona: Empúries, 1994.

CENTRE DE RECURSOS PER A L'APRENENTATGE I LA INVESTIGACIÓ. BIBLIOTECA DEL PAVELLÓ DE LA REPÚBLICA. *Inventari dels Fons Mas Sèrie Arxiu Massip (Joan Comorera) de la Biblioteca del Pavelló de la República* [en línia]. <http://www.bib.ub.edu/fileadmin/bibs/pavello_republica/CEH/Massip_01.pdf> [consulta: 18.10.2007].

CODINA, Lluís. "La fotografia de premsa com a patrimoni documental", dins *V Col·loqui Aula d'Història*

del Periodisme [en línia]. <http://www.iecat.net/institucio/societats/SCComunicacio/pdf/TdC18/codina_p131-136.pdf> [consulta: 18.10.2007].

CONSORCI DE BIBLIOTEQUES UNIVERSITÀRIES DE CATALUNYA. *Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya* [en línia]. <<http://ccuc.cbuc.es/vtls24/vtls/catalan/consultabasica.html>> [consulta: 15.11.2007]

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Catàleg Col·lectiu de la xarxa de Biblioteques* [en línia]. <<http://gw24-vtls.diba.es/vtls/catalan/>> [consulta: 15.11.2007]

DIPUTACIÓ DE GIRONA. *Revista de Girona. Índex, 1955-2005* [en línia]. <<http://www.ddgi.cat/revgir/revgird.htm>> [consulta: 15.11.2007]

DIPUTACIÓ DE GIRONA. PATRONAT FRANCESC EIXIMENIS. *Índex bibliogràfic dels centres d'estudis de les terres de Girona* [en línia]. <<http://www.ddgi.cat/eiximeni-sind>> [consulta: 15.11.2007]

ESTEVA, Lluís; PALAHI, Lluís. "Domicilis i residències guixolencs de Gaziel", dins *Àncora*, 1987, núm. 2056-2058.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA. *Catàleg col·lectiu de la lectura pública* [en línia]. <<http://www.gencat.net/slp/vtls24/catalan/vtls-basica.html>> [consulta: 15.11.2007]

Jochs Florals de Lleyda de 1907: any XII de la seua publicació: volum de treballs premiats; publicats pel Cos d'Adjunts. Lleyda : Impr. y Lit. Sol & Benet, 1907.

LLANAS, Manuel. *Gaziel. Vida, periodisme i literatura*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1998.

MINISTERIO DE CULTURA. *Catálogos de Bibliotecas Públicas* [en línia]. <<http://www.mcu.es/bpe/cargarFiltroBPE.do?&cache=init&layout=bpe&language=es>> [consulta: 15.11.2007]

SERRAHIMA, Maurici. "Gaziel", dins *Dotze mestres*. Barcelona: Destino, 1972.

ISBN 849353985-6



ANYGAZIEL2007

L'home és el tot

El present llibre és el resultat dels Tallers d'Història núm. 20: "Gaziel: l'home és el tot", realitzat al llarg del curs 2006-2007.

Pretén oferir un testimoni sobre Agustí Calvet i Pascual (1887-1964), conegut en el món de les lletres amb el sobrenom de Gaziel, la flama o esperit que inspirava al filòsof grec Sòcrates els seus millors pensaments.

Calvet ha estat un dels guixolencs amb més projecció exterior, juntament amb el músic Juli Garreta o el polític Josep Irla.

En aquestes pàgines trobareu un repàs sintètic a la figura d'aquest escriptor de Sant Feliu de Guíxols, estructurat en una descripció de la seva vida i obra, uns annexos i els treballs dels escolars sobre Gaziel.

Tot plegat té l'objectiu d'esdevenir una passa més cap a la divulgació i coneixement d'un periodista d'èxit i d'un gran escriptor del segle XX.



Ajuntament de
Sant Feliu de Guíxols



Diputació de Girona



TALLERS D'HISTÒRIA
Sant Feliu de Guíxols

